

Hoc in uolumine hec continentur.

**Francisci Maturantii Perusini de Com-
ponendis carminibus opuscu-
lum.**

Nicolai Perotti Sypontini de generibus metrorum.

Eiusdem de Horatii Flacci ac Seuerini Boetii metris.

Omni boni Vicentini de Arte metrica libellus.

Serui Mauri Honorati Grammatici Centimetrum.

Francisci Maturantii Perusini uiri eruditissimi ad Petrū paulū Cornēliū
de componendis uersibus hexametro & pentametro opusculum.

POE TICAM Artem ueteres primam quādam p̄biam esse
uoluerunt: quæ ad uiuendi rationem ab ineunte ætate addu
ceret. Quæ mores: quæ affectiones nos doceret quæ res gerē
das cum iocunditate preciperet. Posteriores uero solum poe
tam sapientem esse asseruerunt. Et græci quidem liberos su
os poeticis erudire disciplinis ab ipsis in cunabulis consue
runt. Nō nude uoluptatis: sed castæ moderationis gratia: quod auctor gra
uissimus: Strabo scribit. Quem uero finem ipsi spectent poetæ: cum alii per
multi: ut is quem modo nominauimus scite his uersibus Flaccus Venu
sinus ostendit. Aut prodesse uolunt: aut delectare poetæ: aut simul & iocun
da: & idonea dicere uitæ. Quid dicam diuinos a Platone sanctos ab En
nio poetas appellari: quasi deorum aliqua dono ac munere nobis commē
dari uideantur: ut Cice. tradit. Dicitur hæc de admirabili & pulcherrimo ar
tificio satis attigisse uisum est mi suauissime Petre Paule omnis p̄uinæ no
bilitatis splendor. & Illustris Corneliorū familiæ decus: quæ apud nos patri
tia est: & semper floruit: ac nūc parētis tui petri Phillippi uiri probatissimi: &
iurisconsultorum iuriscōsultissimi uirtute & gloria maxime floret: ut in
relligas non sine cā cupere te atq; optare cōponendi carminis hexametri &
pentametri rōnem: ac uisū p̄ nos potissimum tibi pateferi. Quod & si ea de
re p̄ multa tum a ueteribus tum a nostræ ætatis hoībus accurate & lūculen
ter scripta sunt: facimūs nō inuiti: ne si refragati fuerimus: aut fuisse labo
rem: aut tibi cui oīa debemus noluisse idustria nostra: q̄tulacūq; est morem
gerere uideamur. Et quæ te ad dicendi studium excitauimus: atq; ad retho
rica rudimēta p̄duximus: ad dulcedinē quoq; musicam q̄tum in nobis est
nolle p̄ducere existimemur. In quo magis studio tuo ac tuorū q̄recto & le
gitimo docēdi officio & n̄ræ uoluntati satisfecimus. Par. n. fuerat (quod ne
mo uel mediocriter doctus ignorare pōt) ut tener adhuc & rudis aius tuus
poetica prius lectione imbueret: & fabulosis narrationibus exerceret. Sed
tum breui in cōponendis epistolis sic p̄feceris: ut alicuius ad iumēto ad id
amplius iam nō egeas: satis arbitror fore si aīum ut instituisse itenderis: &
ardor iste tuus quo accensum te cōspicimus nō recesserit. ut nō minus pro
pediem uersu quā soluta oratione ualeas. Qua in re & hortari te & impelle
re q̄tum assiduæ occupationes meæ cōcedent t̄pis non desistam. Sed iam
ad ea quæ tradi tibi a me tantopere efflagitasti aperienda pergamus: atq; a
pedibus quibus uersus ipse constituitur: initium capiamus.

VNT Autem oēs quib⁹ utimur duo de trigita : sed
ex his septē dūtaxat uersum hexametru⁹ & pentame
tru⁹ de quibus mox pcepturi sumus ingrediunt. Spō
deus ut luctātes uentos tēpestātesq; sōnoras . Tro
cheus ut italiam facto pfugus lauināq; uenit . Iam
bus ut limi naq; laurusq; dei . Dactylus : ut Panditur
interea domus oīpotētis olimpi . Anapestus fluio
rū rex eridanus . Tribarch⁹ ut abdidit & nate tubaq;
cāit hymeneos . Proceleumaticus ut genua labāt &
hoc qppe detrib⁹ in regionib⁹ uersus heroici : Virgiliū usum eē cōperio : in
pria ut arietat i portas : in secunda ut hārēt parietibus ut scalæ : in qnta ut la
bat ariete crebro ianua . & Tityre pascētes a flumine reiice capellas . Spōde
us cōstat ex duab⁹ lōgis tēporē est q̄tuor : ut musæ : sic dict⁹ ὠπάρτεν στωον
Δῆν : quia hoc pede qdam in tēplis αωον λον τε σ : hoc est liberātes carmi
na decātabāt : Numa Pōpillius pontificium appellauit . Lambus constat ex
breui & longa ut dies ὠπάρτο ιαμβις : hoc est a malidicēdo : sic uocat⁹
est enim uersui maledico habilis : uel ab ια τω qd est noceo : quia pes iuē
tus ad nocendū . Vel a iambes puellæ noie : q̄ cælei & menalinæ famula ce
rerem ad eos delatā : cum proserpinā q̄reret conuictis quibusdam inuasit ac
male tractauit . traduntur & aliæ nonnulle noīs origines . Trocheus ex lon
ga & breui ē ut roma temporū trium : sicut iambus a mercurio repetitum
fuerunt ὠπάρτο τρε χειν : hoc est a currēdo nominatū q̄ esset decursioni
bus aptissimus : hunc arunci italīæ populi rutilum appellauerūt . Dactylus
constat ex prima longa & duabus breuib⁹ tēporē est q̄tuor ut Romuul⁹
a tractatu digitis : sic uocatus q̄ græce δακτύλος dicitur : ut enim in digito
primis articulus longior est duo sequētes breuiore : ita dactylus qdem pri
ma syllaba longa est duabus uero sequētibus breuib⁹ . Nominis tantum &
aliæ tradunt causæ : sed nos uulgatiorem : tum in hoc tū in aliis sequi ma
luimus . Anapestus dactylo contrarius est : cōstat enī ex duabus breuib⁹ &
longa : ut nebulæ ὠπάρτο αν αω αειν id est ὠπάρτο αναπαλεν ωσ
τον δακτύλον : quia recurrendo repercutit dactylum sono reciproco . Tri
bracus dicitur ος υπεις βραχεις εχει . Vnde latine tribreuis appellatur
quidam brachisyllabum pleriq; choreum dixerunt : quoniam choreis hui⁹
compositio conuenit : constat tribus syllabis breuib⁹ ut Helena . proceleu
maticus quattuor breuib⁹ conficitur syllabis : & tempora totidem habet :
ut philosophus . cui nomen est . ὠπάρτο πο κε λε νειν . hoc ab hortan
do & suadendo q̄ ei rei ob nimiam celeritatem aptissimus uideat . Quidā
a nautarum clamore nomen inditum pedi mansuerunt . qd uerū esse Mar
tialis carnē facit uideri . Lentos tingitis ad celleuma remos . Non nautas
puto uos sed argonautas . est enim celeuma clamor quo pari tenore ac ce
leritate se inuicē nautæ ad impellendum remos cohortantur .

¶ De Pede Arsi Thesis.

Es est sublatio ac positio duarum ampliusue syllabarum cum certa temporum obseruatione. Nec pes dicitur nisi duæ pluresue fuerint syllabæ. quæ Arsim & Thesis hoc est subleuationē & positionem faciant. Vna enim syllaba longa efficere pedem non ualet. Nec gemino tempore: sed duobus ictibus arsis & thesis perquiruntur. Et pes quidem in uersu a similitudine pedum corporis appellatur. sicut enim pedibus corpora mouētur: ita uersus ipsi cum scanduntur quibusdam quasi pedibus incedunt. ¶ Pedum alii Legitimi: alii Nothi: legitimi propriis & naturales cuiusq; metri sunt. Nothi pro legitimis ponuntur: & in eos resoluuntur ratione temporum. Aequa autem pedis diuissio est: quotiens pedis sublatio temporis positioni par est: ut in Dactylo & Anapesto. ¶ Item Spondeo pyrrichio: quorum Arsis tantum habet quatum & thesis. Heroici uersus legitimi pedes sunt. Spondeus & Dactylus. Nothi reliqui. Et Trocheum quidem admitti nunquam uolunt: quod cuiusq; uersus ultima syllaba sit indifferens: & pro longa censeatur: ut in Hexametro Spondeus potitus sit: ne si Trocheum malis uno tempore a Spondeo superetur: soluiq; in eum non possit.

¶ Quot accidunt Pedit.

Edi accidunt sex: Arsis: Thesis: Numerus syllabarū: Tēpus: Resolutio. Figura.

¶ Arsis & Thesis: quoniam in pronunciando & scādēdo uersu qdam sit subleuatio & positio in ipsis pedibus uel pedū syllabis. Breues naq; syllabe deprimuntur: longæ attolluntur.

¶ Numerus syllabarum. quia cum duo de triginta. pedes sint. ut diximus quibus in diuersis metris utimur. quattuor dissyllabi sunt. trissyllabi octo. quadrisyllabi sexdecim.

¶ Tempus syllabæ accidit gratia pedis: est autē mora qua syllaba effertur. Longa autē syllaba duo tpa Breuis unum habet. Tm̄. n. tps absimitur duabus breuibus enunciandis q̄tum una longa pferenda. Cum celerrime & uno pene ictu breuis. longa maiore mora pferatur.

¶ Resolutio est cum syllaba una pro duabus: uel duæ pro una: aut pes pro pede pōitur. Et unā quidem syllaba p duab' per dieresim: hoc est diuissio nem diphthongi poni cōsueuit: ut spartanæ: uel qualis equos theissa fatigat Harpallice pro tressa. & Aula in medio libabant pocula bachi: & diues equum diues picta uestis & auri pro aulæ & piæ sunt enim græci diphthongi αι. Est autem diæresis diuiso unius syllabæ in duas. Duæ syllabæ altera breuis altera longa: & contra altera longa: altera breuis pro uno ponuntur: & in scandendo in unam coeunt per syneresim: quæ est coniunctio duarum syllabarum in unam. Exemplum primi est apud Ouidium. Non erat hic aries uillo spectabilis aureo. & apud Virgilium. Pendent Lychni laquearibus aureis: & cū refugit siluis: & cum se cōdidit alueo. Exem

plum secundi: Fixerit eripedem ceruat licet pro eripedem pes pro pede
ponitur: ut spondeus pro Dactylo in quinta regione que propria dactili est:
ut apud Virgilium. Cornua uelatarum obuertimus antenarū. & Lucanū
Altus cætorum paut cruor armentorū. Sed ante spondēum cum in quinta
sede fuerit: locari dactylum debere quidam uoluerunt: quod tamen Virgi-
lius contempsisse uidetur: ut cum ait Nereidum matri & neptūno ægeo.
Græci poetæ diligentius custodiunt ut Homerus οἰσέωνι ἀερίοι μολ-
υθῆεν ἱλακόντο Hesiodus ἐν ῥαοιοόηνο Σιδιάκτο: figura que acci-
dit pedi: syllabæ quātitate: ποσαγεῖσαν τῆς indicat & directā quidem
linea sic. producte. Semicirculus sic. correatē si
gnum est. Communis si breuis pro longa accipitur hæc nota erit.
si longa pro breui hæc.

¶ De Versu.

Erfus est partium legitima dispositio: & pedum culta copulatio
consonanti specie metricam exhibens regulam. Haud inepte
sicquidem uocatum existimauerunt: quod tam diu uerti debe-
at quo ad recte constituatur. Idem & metrum est: sicq; diffinit.
est pedum iunctura numero modoque finita. Distat a rythmo: q
quantitate ac numero syllabarum temporumq; constat certisq;
onfistit: & clauditur. Illud metri imago est numerum seruans syl-
positionem saepe sublationemq; continens lege pedum: & certa
in quantitate contempra.

CMetro accidunt sex Genus:Species:compositio:Ceura:Figura:De-
positio.

T Genus metri intelligamus cum participale est & uniforme: nec aliud metrum adnexum habet. ut arma uirumq; cano troiæ qui primus ab oris.

¶ Generalia metra decem sunt: Dactylicum: Anapesticum: Iambicum: Trochaicum: Choriambicum: Pæonicum: Ionicum a maiori. Ionicum a minori: Antipasticum: Anacreonticum. Solet autem diuersorum metrorum fundtura fieri: ut dactilici & anapestici: hexmetri: & pentametri.

Species est qualitas metri quæ solet esse diuersa in quibusdam generibus sub choriambico Asclepiadea. Aristophania. Anacreontia. Sapphica. Compositio est cum uersus ex diuersis metrorum generibus compositi sunt. Quales apud lyricos inuenimus ex diuersis mixtos: ut ex dactylicis & lambicis sicut apud flaccum. Scribere uersiculos amore percussum grati. Est enim se miquinaria pentimemeris lambica cum dimetro lambico.

Heroicus simplex est cōpositiōe: quia ex pedibus: unius speciei cōponit. Nectamen similis est pedibus: quia dactilos uel spondeos ponere licet sexta regione excepta in qua nunq̃ dactilus & quinta in qua perraro spondeus locatur.

Cæsura est p quâ in heroico: hexametro dedecora mansio seu termina
tio uocum sit: Coma grace dicitur. Alii ex nostris sectionem uocant.

¶ Sunt aut Cæsurae quattuor. Prima est Pétimemeris siue semiquinaria: ubi post duos pedes primos superas syllaba inuenit. quæ ptem orōnis terminat sic Descessisse uidet se signari oculis. Ideoque petimemeris appellat. quæ post quinque tam syllabam pedem diuidimus moram quædam prænuñciando faciētes. cum orōnis pars illa expleat. Secūda ē pétimemeris. quæ semiseptenaria latine dicit. quia septem diuidit. & cōtinet septenarii medietatē. In hac post tres pedes syllaba superas inuenit. ut Italiam fato profugus. Tertia est Trochaica siue Κατὰ Τροχόν. Cum post duos pedes Trocheus orōnem perficit. ut nil nostri miserere. Quarta est Tetrapondia & Buccolica. cum post quattuor pedes syllaba superat in partem orationis desinens. ut non omnes arbuta iuuant humilesq; muricæ.

¶ Cæsura item aut simplex est. aut composita. aut coniuncta. Symplex cum una tantum in uersu inuenitur incisio. ut panditur interea domus omnipotentis olympi.

¶ Composita cum duæ ut est. In sandium regina iubes renouare dolorē.

¶ Coniuncta cum tres: ut est Talibus Ilioneus cuncti simul ore fremebant Et uel unam uel duas inueniri in uersu necesse est. ¶ Tres in eodē uersu rarissime reperiuntur. Nam si semiquinariam habet. Trochaicam raro habere potest nisi quinque mono syllaba intersit dictio: ut Munera clara dedit: dat ei dem debita pater. Et contra si tertiam trochaicam habet: semiquinariam raro habere potest. Illud et aduertendum est in cæsura semiquinaria non obstare quod plures syllabæ sunt quàm quinque a dimidia: modo post duos pedes syllaba inueniatur superas quæ: ut Arma uirūq; cano. neque mouere debet in semiseptenaria: si plures septem syllabæ dum post tres pedes syllaba superetur: ut Italiam fato profugus. Nomina. n. ab eoq; frequētius accedit acceperūt Figura est dispositio pedum: & uis eos in metro uariandi: & sunt heroici uersus figuræ triginta duæ quarum sunt modi tres. Primus est Monoschematicus id est unius figuræ cum sunt aut quicquid dactyli: aut quinque spondei: & habes figuras duas. Secundus modus est Penata schematicus hoc est figurarum quinque: cum sunt quattuor dactyli & unus spondeus. Contraque quattuor spondei & unus dactylus: & habes decem: unus. n. inter quattuor mutans loca quinque facit figuras. Tertius modus est Decaschematicus id est decem figurarū: cum duæ spondei sunt inter tres dactylos: & duo dactyli inter tres Spondeos. duos. n. & tres cōmutati denas faciunt figuras: & habes figuras. xx. collige singularem numerum: & erunt omnes. xxxii. possumus & alia ratione figura in omni metro cognoscere: si computauerimus quot pedes singula loca accipiunt. & numerum multi elicauerimus: quem accipiunt singula loca priora ad numerum pedum: quos accipiunt loca sequentia: ut in heroico primus locus accipit duos pedes hoc est Dactylum & Spondeum: similiter secundus duos: bis duo quattuor fiunt: tertius similiter duos: bis quattuor fiunt octo: quartus: quem duobis octo faciunt sexdecim: quintus duos bis sexdecim. xxxii.

Epositio est cuiusq; metri desinentia. Sūt aut̃ q̃ttuor. Acathalesta. Catalecta. hypercatalecta. Brachicatalecta. Acatalectici. sunt singuli uersus integri quibus in fine nihil deest. ut soror tonātis hoc enim solū mihi. Est enim senarius iambicus perfectus. Cathalectici sunt qbus dumtaxat syllaba deest: ut perfecti sint: qualis est apud Horatium Mea redinet i domo lacunar: est enim senarius iambicus una syllaba minor. Hypercatalectici qbus abundāt una uel duæ syllabæ: ut omne hoīum genus in terris. Est enim Alemanius trimetret una superāte syllaba. Brachicatalecticus est cui ut sit perfectus deest integer pes. uel qui pedem plus habet q̃ poscit uersus dispositio.

De Scansione.

Etro preterea accidit scansio: quæ sic finitur. Scansio est legitima metri in pedes singulos distinctio & cōmensuratio. Origo nominis quia per pedes ipsos ueluti scalarum gradus scandentes incedimus. In omnibus autem metris preter cum in dactylo pedes duos combinare & conduplicare scandendo solemus: & sub uno quasi ictu efferentes pro uno computare: hoc modo. Soror tonantis: hoc enim solum mihi. Hinc monumetrum uocamus: quod duobus pedibus constat. Dimetrum quod quattuor. Trimetrum quod sex. Tetrametrum quod octo. Dactylicum iccirco excipimus: quia cum omnes trisyllabos habet: binis pedibus scandi non potest. Scansioni duo accidunt: synalœpha & ecthlypsis. Synalœpha est per interemptionem concurrentium inter se uocalium lubrica quedam lenisq; collisio. Ecthlypsis consonantium cum uocalis aspere concurentibus difficilis ac dura consilio. Itaq; illa precedentis dictionis uocali cum sequentis dictionis uocali in scandendo coit: hac m & ei adiuncta uocalis cum sequentis dictionis uocali. Vtriusq; exemplum in hoc uersu est. Littora: multum ille & terris iactatus & alto: sic enim scanditur. Littora multum: & terrisia: & alto & m sequentibus uocalibus omnino supprimuntur. Et quamuis in unius dictionis fine & alterius initio synalœpha & ecthelipsis soleant fieri est quādo etiam in media dictione per hanc duæ syllabæ in unam coeant: ut ferreiq; eumenidum thalamæ: & centum ærei claudunt uestes in ferrei & ærei penultimum scandendo excluditur: sed hoc perrarum est. Nam in illo Orphei calliopea: lino formosus Appollo. Datuius grecus est per syneresim το ορπει και ορπει in genetiis quoque nominum: quæ apud græcos: in ε ορ: apud latinos in eus desinunt ut ὁ θεός Teseus: sæpe cum uersus scanditur duæ uocales in unam coeunt: ut apud Ouidium. Notus amor phædræ: nota est iniuria Thesei: apud Virgilium. Futurumq; promethei. Idem accidit in accusatiuo: ut Mirat & hismarus orphea. Fuit p̃terea i exitu uersus synalœpha. & ecthlypsis quotiens superabundāte syllaba sequens uersus a uocali inchoat: ut Ecce furens animis aderat Tirinthius omnēq;

liis undam epidi despumat aheni huiusmodi autē uersus una syllaba am-
 pliores: Hypermetri appellantur. Illud item aduertendū est in uocaliū con-
 cursu: non semper ultimam præcedentis syllabæ ut dictum est abiici solet
 ut apud Virgilium. Et longum formose uale inquit iollas: & clamaret
 ut litus hyla hyla omne sonaret: & Post habita coluisse samo: hic illius ar-
 ma & sub illo alto. Et credimus an qui amant: ipsi sibi somnia fingunt: &
 insula ionio i magno. ¶ Idem apud alios poetas frequenter cōperies &
 græcorum sit imitatione qui in concursu uocalium uocalem non exclu-
 dunt præcedentem: sed uel natura uel diphthongo productam isequētis
 corripunt: ut Homerus αὐτὰρ αἰὲν ἐννεπεί με μὲν ὄσσεα πολὺ τ' ὄρω νοσ-
 μάγ' αὐτολάα. & Theocritus εἰ με μὲν κοπιᾷ ὦν: id & nostri & non
 nunq̄ faciūt: quod in superioribus Virgilii exemplis cognoscit ut in uale:
 ubi est natura longum. ut in hyla: secundo: ubi & ipsam a natura longum:
 quoniam nominatiuus est a nominatiuo in asside est in dictione quæ cor-
 pitur. In his compositis aduerbiis. Dehinc deinde deinceps. proinde collu-
 fio in scandēdo fieri frequenter solet. Iuuenalis. Dehinc clamore pari con-
 currit & uice teli. Virgi. Sic deinde effatus frondenti tempora Lauro: &
 Aeneas quo deinde de ruis: & experiar tu deinde iubeto ut cetera amynthas.
 Et incipi dameta: tu deinde sequere Menalca. Item pinde tona elobnio so-
 nitum tibi. Horatius redde age q̄ deinceps risisti p̄mia. Aliq̄ nulla fit col-
 lisio: ut apud eundē poetā. Cogitat ut dehinc speciosa miracula promat.
 Virgi. doni dehinc auro. Idem accidit i his uerbis: deest deerit deerat. Lu-
 canus Nō deest p̄ lato seiunus uenditor auro. Idem quiq̄ fluat multo nō
 deerit uulnere sanguis Iuuenalis pathicus nūq̄ tibi deerit amicus Ouidi^o
 deerat adhuc. Idem: hoc ego qd̄ uoci deerat plangere replebam. Nomina-
 tiuo quoq̄ dii: & datiuo & ablatiuo diis alterq̄ i scandentes excludim^{us} ut di-
 qbus imperium hoc steterat & diis aliter uisum ē. Et cum sociis natoq̄ pe-
 natibus: & magnis diis. Cui & huic monosyllaba iterdum sūt: ut cui pater
 intacta dederat. Et hic coniūx sic heus erat. Interdum nō: ut O regina no-
 uam cui cōdere Ioppiter uerbum. Heu quoq̄ monosyllabam p̄ dissyllabo
 positum inuenitur apud Virgilium: Heu q̄ pingui macer est mihi taurus
 in aruo. S. ex dictionis principio cum uersus scanditur sæpe excluditur: ut
 apud Lucanū: Terga sedent crebro masculis distincta smaragdo: & apud
 Horatium: Linq̄uimus insani ridentes præmia scribæ: & apud Tibullum
 O quātum est auri pereat potiusq̄ smaragdi. Item eadem littera in fine di-
 ctionis: & una adiuncta uocalis cum sequens dictio a uocali incipit qnq̄
 excluditur: ut apud Virgilium. Inter se coluisse uiros & decernere ferro. Il-
 lud quoq̄ aduertēdum est u positum post s sequente uocali in eadem syl-
 laba amittere uim littere: & scandēdo excludi: ut in sua deo & suctus. Vir-
 gilius. Suadet. o. uesana fames & qbus acer erix In plia suctus. Illud quoq̄
 nō te fugiat. m. sequēte uocali apud uetustissimos n̄ semp̄ excuti cōsueuit
 se. Ennius insignita fere tū milia militū octo. Idē & apud iuniores usurpa-

tū reperies aspirata præcipue sequente uocali: ut apud Iuuenalē: Viuendū est recte: tum ppter plurima cū his. Licet hoc rarissimū sit. Nec illud admo-
uisse ab re fuerit solitos esse ueteres addere aliquid: uel detrachere distioni-
bus: ut in reliquiā & re igionā cum. i. simplici scribant sitq. e. uocalis cor-
repta natura: uersus tñ gratia. I. geminatur. Vir Throas reliquias danaum
Idē religiōe patrū. A Iuuēali induperator pro imperator dicitur Nauita ue-
ro pro nauta. Mauors pro mars per epē tesim quæ est positio quedā in me-
dia dictiōe litteræ uel syllabæ frequētissimū est. Detrahīt per syncope: quæ
est ablatio de media dictiōe litteræ uel syllabæ: ut duxti p duxisti: proptius
Et quotiēs raro duxti suspira motu: Sed iā de potestate litterarū q̄ breuiss-
ime differamus.

¶ De potestatibus litterarum.

Litterarū alie uocales: aliæ cōsonētes. Vocales sunt nūero quinq.
i. e. i. o. u. utimur etiā. y. grecorum causa nominū. Et uocales qui
dē dicunt: q̄ p se uoces pficiunt uel sine quib⁹ uox litteralis esse
nō potest. unde & nomē hoc præcipue sibi defendūt Græci quo-
que φωνηεντα αμοθησφονησ hoc est a uoce nominauerunt. Cætere
enim quæ cū his proferunt cōsonantes appellant. Omnes aut apud lati-
nos sunt ancipites uel liquidæ: hoc est quæ facile modo produci mō cor-
ripi possunt. Sicus etiam apud antiquissimos erant græcorū ante inuetio-
nem. & ω. quibus inuentis. ε. & o. quæ ante ancipites erāt remāfere per-
petuo breues: cum eaz producta loca possessa sint a supradictis uocalibus
semper longis.

¶ De A uocali.

A uocalis ubiq̄ sola longa est consonantibus uero addita anceps
est: ut fama fatigo. communis si muta cum liquidia sequat ut pa-
tres. Persius. Hos pueris monitus patres infunde Lippos. Vir.
Religione patrum apud græcos quoque αἰχρον hoc est bitē-
poreum a: & in hac dictiōe troades modo corripitur. At procul in sola se-
crete troades asta Et troades in uideo modo producit. Persius non mi-
hi polidamas troades labeonem prætulerint.

¶ De E.

E Apud græcos semper breuiantur: apud nos per se producit
semp Aliis iuncta anceps ē ut legi leges lego. In græcis dictio-
nibus i quibus. h. fuerit siue illud in. a. siue i e uertentes mutaue-
rim⁹ p ducere semp solemus ut ἐνθηβæ ωπινυ priene αἰλητος mi-
lenis ομηρος homerus.

¶ De I.

I Ola longa est: coniuncta uero dubia ut audi philii sequente mi-
ta cū liquida modo producit mō corripitur: ut in hac dictiōe
uitreus persius Turgescit uitreabilis Iuuenalis: uitreo bibit ille
priapo. & quia αἰχρονασ est. Apud græcor. ideo in dictiōibus græ-
cis uariari contingit non nunq̄. ut criticus. horatius ut critici dicunt. Iuue-
nalis critice pelluces. In matia corripitur. i. penultimū apud Claudianum
maria angelo uiso & scis mariam multi ex iunioribus produxerūt. Modo

et pro simplici modo pro duplici accipit pro simplici. quando ab eo incipit syllaba in principio dictionis sequente uocali in eadē syllaba: ut iuno iupiter: unde & positionē facit nō antecedens dictio desinit in cōsonatē: pro duplici quando in medio dictiōis ab eo incipit syllaba post uocalē ante se positā sequente quoq; uocali in eadē syllaba. pro simplici tamen inuenit in media dictiōe: sed in compositis tñ ut biungus quadriungus reicio. Vir. cityre pascentes a flumīe relicte capellas: ē hic in quinta regione Proceleu-
maticus. p dactylo positus mihi uidetur reicio & subiicio aliquādo simpli-
ci. i. aliquā duplici inscribi & propterea: syllabā uariari: nā ut in superiore exē-
pio cognoscit corripunt. Vir. Idem tñ produxit libro. xi. reiciūt parmas:
& equos ad mœnia uertūt. Oui. Relice libatos illius ora cibos: Itē pedibus-
q; rotarū: subiiciūt lapsus producte ait. Vir. Staius uero correpte subicit
gauisus ulixes. Est qñ. i. inter uocales clausa uocalis est cū syllabæ diere-
sis ut in dictiōe Naiadas Vir. Aegle Naiadum pulcherrima. Quibus Naiadūq;
tenet crimine raptus hylas. Quāuis hoc ppter ea fortasse q; quadrissyllabū
est apud græcos *hνwhia Δερ* pleiades incipiet humeros releuare pater:
nos Idem. Iungitur (ut fama est) pleiadesq; parit: more græcorū qui diær-
sim faciunt & diphthongū & *ε. in. η. conuertunt*, ut hesiodus *ω ληια Δ ω η
γ α τ λ α* *Yev α ω ν* *ω ι τ ε λ λ ο μ ε ν α ω ν*.

¶ De. O.

O Apud græcos semper corripitur: quoniam ei contraria. *ω*. semp
producitur & uocātis quidē aduerbiū siue exclamātis uox sem-
per producitur etiā uocali subsequēte. Ouidi. O ego quantū egi
Horatius o ego infelix quē ut fugis. Virgili: o regina nonā. Corripitur
tamen in illo uirgili: te corydono alexi. Addita aliis dubia est: ut Romu-
lus toga: & in his quæ *ω. η. Y α* habuerint apud græcos ferme producit.

¶ De. V.

Vllam per se habet significationem: cum aliis anceps est ut fu-
mus fuga. In principio dictionis sequente uocali i eadem sylla-
ba uim habet simplicis cōsonantis ut uetus uenus uagus. Idē
accidit. & cum postponitur uocali. & præcedit in medio ut uiuus auidus
Item cum in fine est ut soluo uoluo: hoc ita esse inde cognoscitur.
q; non per se sed una adiuncta uocali uocem uocali inuenit. ut apud Ho-
ratium Niuesq; deducunt iouem nunc mtre nunc siluæ Est dimetrum. iā
bicum cōiunctum pentimemeri heroice. stare nō posset nisi siluæ trissylla-
bum acciperetur. Similiter apud Catullum quod zonam soluit ligatam.
Est enim inter endecasyllabos phaleutios, Ouidi⁹ quum sic ait. nūc quoq;
te saluo persoluenda mihi. Illud quoq; non te fugiat. u. post. q. s. & g. se-
quente uocali uim litteræ amittere. ut suauis lingua aqua. nam. cum sylla-
bam p se nō efficiat esse uocalis non pōt. Cōsona ideo nō erit. qā positio-
nem non facit: ut i aqua. nam breue est a. quod producere sequentib⁹. q.
& u. i. u. uocalis eēt: uocales correptæ singula obtinēt tempora, Productæ

binā. Sed hactenus de uocalibus ad alias litteras transeamus.

De Consonantibus.

Consonantiū alia semiuocales alia mutæ. ¶ Semiuocales sūt septem. f. l. m. n. r. s. x. quauis. f. mata esse potius multis rationibus ostenditur. ¶ Mutæ uero sunt nouem. b. c. d. g. k. p. q. t. Ex his. k. & q. quauis figura & nomine uideātur habere aliquā differentiam cum c. tamen eandem. tam in sono uocum q̄ in metro continent potestatem. Et k. quidem penitus superuacua est. Nulla enim rō uidetur cur a sequente k. scribi debeat. Carthago enim & caput siue per c. siue per k. scribantur nullam faciunt nec i. sono. nec in potestate consonantis differentiam. Quapropter nihil aliud uidetur scribendum. nisi ut ostendat sequens. u. ate alteram uocalem in eadem syllaba positum perdere uim litteræ in metro: quod supra dictum est. Duplices sunt. x. & y. Nam anteq̄ eas a græcis acciperemus loco. x. c. & s. ponebamus. Loco uero. z. duo. ff. & z. quidem sicut. y. græcorum nominum causa utimur.

¶ Ancipites uero i. cōsonantibus uel liquidæ sunt. l. & r. ¶ Quæ modo longam non breuem post mutas positæ in eadem dictione & diuersa faciunt ipsam syllabam. ¶ Hiis qdam addunt. m. & n. quia ipsæ quoq̄ communes faciunt syllabas post ipsas mutas positæ: ut aperte attestat Ouidius lib. v. Piscosamq̄ guidon grauidaq̄ amathūta metallis: quæ sequentibus g. & n. p. duci debuisset: nisi eni ligda eēt & mutæ iuncta syllabā antecederet: uariadi etiā in diuersa dictiōe prātē teneret. ¶ S. i. metro apud uetustissimos uim suam frequenter amittebat. ut Virgilius lib. xi. æneid. ponite spes sibi quisq̄ suas. Idem. xii. æne. Inter se coisse uiros decernere ferro. A liq. s. li. quidis adnumerasse traduntur.

¶ H. uero aspiratiōis nota ē. & nihil aliud habet litteræ nisi figurā: & q̄ i. uerbu cribitur inter alias lras. Est tamē quādo cōsonās & positionem facit: ut apud Virg. Terga fatigamus hasta. Singuli cōsonētes dimidiū possidēt tēporis duplicis exceptiæ. Sed iam de syllabis ex qb' pedes cōstituunt in uniuersum precipiamus.

De Syllabis.

Syllaba est cōprehensio lrarum sub uno accētū & uno spiritu p. lata. Dicitur autem τὸ τοῦ συλλαβᾶν hoc est ab acceptione lrarū. Improprie tñ etiam singulæ uocaliū sonos syllabas noiāmus. & q̄ syllabe ex singulis cōstant litteris nō plures sūt q̄ ipsæ uocales: de qbus fiunt. a. singulis aut incipiens non plus q̄ ad sex litteras ascēdere pōt syllaba in latino sermōe: ut a. abs. mars. stans. stirps. Oēs autem syllabæ a uocalibus exordium capiunt. Nam q̄ præcedunt cōsonātes ut te go. re go. ipsi uocali imputātur: sine qua sonare nō possent. unde & cōsonantes appellant: q̄ sequuntur aut antecedenti hærent uocali aut sequenti in media dictione: ut in comparo in præcedēti. p. sequenti uocali dat. Syllabæ accidunt q̄tuoꝛ. Tenor q̄ triplex est: acutus. grauis. circūflexus. Spi

ritus qui duo sunt: asper & lenis. ¶ Tēpus. nam omnis syllaba est: aut longa: aut brevis: aut communis. Numerus: quia ab una littera: ut dictum est ad sex potest ascendere. Accidunt item syllabæ Ecclasis & ei cōtrarie Sytsole. Est autem Ecclasis syllabæ contra naturam extensio Sytsole uero syllabæ contra naturam correptio: quod nulla sit additione aut detractio litterarum. Et naturaliter quidem brevis producit: ut apud Ouidium: Vitam dederitis in undis: & Vtilis hac aram si dederitis erit. Naturaliter uero longa corripitur apud Vergil. Obstupui steteruntq; comæ. Et metri longa decem tulerunt fastidia menses. Syllabarū: aliæ primæ: aliæ mediæ: aliæ ultimæ: Et primæ quidem omnium partium orationis tam longæ q̃ breues modis septem cognoscuntur: diphthongo. positione. compositione: uocali ante alteram uocalem: regula: exemplo.

¶ De Diphthongo.

Diphthongi syllaba semper longa est. Corripi inuenitur. sequēte uocali in compositione: ut apud Virgiliū. Stipitibus duris agis sudibusue perustis. Itē cum in diuersa dictioe uocalis sequitur. Et ut Insulæ Ionio in mago. Et apud Homerum ἀνδραυδάων νεοῦσ' αὖτολ' ὑπὸ πτοῶν Fit & diæresis diphthongi ut Treissa p̃ trassa Aeneus pro æneus. Ouidius. Tertia post illam successit æneā proles. Et in genitiuis primæ declinationis: ut aulæ pictæ pro aulæ & pictæ: animæ aquæ terræ: apud bucretium. Sed hæc prius annotauimus. Quattuor uero sunt diphthongi. æ. œ. au. eu. ut æneas. pœna audio. eurus. Ei quoq; in græcis dictionibus deprehenditur. ut orphei. caliopea lino formosus apollo. & .vi. ut harpya. una enī eff ex his diphthongis quas improprias habent.

¶ De Positione.

Positio syllabam semper extendit. Est autem positio cum uocalem correptam. aut duæ consonantes sequuntur. aut una duplex. ut arma. axis. mezentius aut altera consonans altera uocalis loco cōsonantis positatur At iuno æternum. At uenūs obscurato. Tam enim in diuersa dictione q̃ in eadem sequentes cōsonantes positionem faciunt. Et dictio in uocalem breuem de sinens. sequētibus duabus ræpe produci consuevit. ut apud Virgiliū. fontesq; fluuiosq; uoco. Terrasq; tractusq; maris. Tribulaq; trahæq; Iuuenalis. Cibbus & acre malum æpe stillantes ocelli. Homerus. ἀέτω τε πρωτότε περὸς αὐτὸν ἄνδρα. Dotoq; protoq; pherusaq; dynameneq;.

¶ De compositione.

Compositione cognoscitur prima syllaba. ut si nescias pi. quāta sit in dictione pius ex impius composito cognoscis. sed in compositis syllabæ quantitatem accentus præcipue demonstrat amat enim si cōponitur cum adamat media correpta profertur. si lor si componatur cum media producta consolor enunciatur. ¶ In com

positis syllaba tanta est quanta fuerit in simplicibus. Contra tale est in nō nullis ut nu. in nubo lōga est. Ouidius. Si qua uoles apte nubere nube pari. Corripitur in his innuba & pronuba. Oui. Tertia sorte dei per opacas innuba syluas. Virgili⁹. Prima & tellus & pronuba Iuno in cōnubium uariatur nu. Virgilius per connubia nostra p̄ inceptos hymeneos. Idem Ne pete cōnubiis natā sociare latinis. In iuro in. lōga est: i deiero & peiero breuis. Di pducit in dico. Corripitur in hiis causidicus: falsidicus: maledicus. Incognitus quomodo & agnitus penultima breuis est. Notatur & semisopius. Ouidius. Thesē præsūmit semisopita manus. Idem. Dum petis amplexus sopitaque brachia iactans. Contra in ambiens participio penultima pducit: cū in eius simplici in prima corripitur.

¶ De præpositione.

Ræpositio ipsa quantap̄ se fuerit: tanta etiam in compositione esse solet. E semp pducit ut euado Virgilius. Euado ad summi fastigia culminis. De pducit ut depono: deduco: decipio. Lucas. Vanum depono timorem. papinius. Sed tota iuuenē deducere troia. Ouidius. Decipior prudens artis ab arte mea. Corripit si componat cū dictione incipiente a uocali ut dehisco. Virg. Totumq; dehiscat. Lucanus. Si terra dehiscat. Præ quoq; pducit semper nisi uocalis sequat: ut subdibusue præstis. In his quæ cōposita non sunt & diphthongū non habent plerūq; corripit. ut p̄cium p̄cor: preces premo: phendo. Se quoq; pducit: ut separo sepono seduco. Ouidius. Separat aonios actæis phocis ab Aruis. Tibullus. Nunc inde uestem sepositam. persius. paulum at turba seductior audi si uocalis sequit de: & se breuiari compertū est: ut in dictiōibus: dehinc: deorsum: seorsum. Di ēt pducit ut diduco: diuido: diripio: diligo idifertus & dirimo corripit. Ouid. Tulit arma difertus. Virg. Dixitq; & prelia uoce diremit. Ab si cōponat cū dictione incipēte a uocali semp breuis est ut abigo abeo si uero cum dictione incipiente a cōsonāte pducit: ut ab uno: abrūpo. ¶ Ad breuis est sequēte uocali: ut adigo. papinius Bis adactum legibus histogram: sequēte consonāte pducit: manifestū est: & in eam uerti solere: a qua dictio inchoat cum qua componitur: ut ex ad & nuo sit annuos: ex ad & ligo alligo. A quoq; semper longa est in compositione: ut auisus: amitto. Vir. Amissos lōgo socios f̄mōe requirūt. Ob. & in in cōpositione sequente uocali corripit: ut oberro: obūbro obedo: deniq; adi. sub. ob. cōpoite cū eo sp̄ breuiantur. ut adeo: abeo: obeam: sineo: subeo. Cū iacio uero: aut trisyllabū faciunt: ut addito: initio subiicio obicio & idifferētes sunt: aut terra syllabū & pducunt: ut aditio: iniicio subiicio obicio Re corripit: ut repono reduco notat refert nā pro repræsento: rñdeo reporto corripit. Vir. Qui te tantum Idē T' alia uoce refert: cū signat itere est uel distantia est. pducit. Iuena. Quid refert dictis ignoscat mutius an nō: indifferens est in reicio. Vir. Reiciunt parmas & tyrrē pascentes a flumine resice capellas: hic corripit re. est enī p̄celumaticus. hui⁹ at uarietatis ea ratio uerissima ē: q̄ sicut diximus mō tr.

syllabum reicio est: mō quadrisyllabū & duo. ii. in unū habeāt productum
 Statius quoq; corripuit Tela manu reiciit. In reppuli rettuli irepperi con
 sonantes geminant: ideo pducitur re: Ausonius tamen re in repperit & p.
 geminando pduxit: & detrahēdo corripuit in hoc retrasticho. Qui laque
 um collo necebat reperit aurū. Thesauriq; loco deposuit laqueum. At qui
 cōdiderat postq; nō repperit aurū: Aptauit collo quē repperit laqueum. Pro
 naturaliter extēdit ut produco: proueho: pfero. Fallit in multis: ut in pcel
 la: pfugus pfundus: pfundo. Ou. Has lachrymas sempq; habeo semperq;
 pfundo. Profusus. Itē pcuro Oui. Risit: & his inqt facito mea tella pcures
 profectus p nepos: proteru. profanū: ppero: profecto profiteor: pr ofessus
 propheta pfificor profectus: pro corripit. Iuuenalis tamē inqt. Profectu
 ra domo. In proficio & ei? participio pfecturus producuntur. Oui. Non p
 fecturis littora bobus aras breuiat si cū dictione cōponit. quæ a uocali iei
 piat. i piicio extēdi solet rōne qua dixi. Hora. proicit āpullas.

¶ De uocali ante uocalem.

Vocalis ante uocalem in primis syllabis. & in latinis dictionibus
 semper corripitur: ut: deus: meus: luo: producitur in fio sed dun
 taxat bisyllabo: Item in dius. a. um. Virgilius dia camilla. persius
 Quid dia poemata narrent. sed est græca dictio: nam & Homer^{us}
 ait Διοσχοχίλιος: Hædos & eos pro aurora producunt primam: quoniā
 ræca sunt nomina & sic scribuntur ἠρώ ἠρώσ. dicitur tamen εωσ. unde
 eous quandoq; prima correpta. Vir. primo surgebat eoo:

¶ De deriuatione.

Deriuatione cognoscitur prima syllaba quādo deriuatum primā
 tiui naturā sapit. ut amabilis primam corripit. quoniā ab amo
 est. cuius prima breuiatur. Clamans uero producit. nam in cla
 mo unde est producitur. Sed ut syllabæ quantitas cognosci de
 riuatiuis possit a quibus ueniant primitiuis animaduertendum est i pluri
 mis. enim imperiti falluntur. Et deriuatiua quidem multa sūt quæ primi
 uorum quantitatē nō seruant. lego. sedeo. uoco rego primā correptā hēnt.
 in leges. sedes. uoces. reges pducta est. quis dubitari sæpe potest nomina
 ne a uerbis. an a nominibus uerba deriuent. quod ipsam significationē &
 rerū naturā rimātibz facile erit cōprehēdere. Nō. n. dicere possum? rego
 nisi prius sit q; regat. nec sedeo nisi sedes fuerit aut locus ubi sedeat. Vires
 quoq; cum primitiuo non conueniūt si tamē a uireo descēdere certū ē Item
 quæ sequunt a suis dissentiūt primitiuis: staturus a status Lucan. & staturus
 reitidem hiis ascripsit aquas quorum stata tēpora status. Iocundus a ioco:
 secius a secus Vir. Non secius ac iussu faciūt. Idē non secius ac rotat ensem.
 Tegula a tego. Luca. Passus sicanio tegitur quæ carbo sepulchro. Iuuenalis
 Quem tegula sola tuetur. Laterna a lateo Mar. dux laterna uix clusis fector
 aurea flammis. Luca. Quis latet hic superum. Regula a rego. Vir. Ille regit
 dictis animos Hora. Regula peccatis quæ pœnas irroget. æquas. Dicax a

a dico idē Qui captat risus hominum sanamq; dicacis. Oui. dicere ppterides.
 Lucerna a luceo luu. Venusina digna lucerna. Arista ab areo Feralis a fero.
 Vir. & feralis añ cūssos: nā feralia dies erat quo sacra mōtuoꝝ celebrātur
 sic dictus a ferendis in sepulchra epulis auctor Varro. Multa præterea deri
 uata cōperies: quæ primitiuoꝝ suoz q̄ titatem nō retinēt sed de his particu
 lares regulæ tradent inferius. Accidit itē: sed non nisi rarissime ut mutatis
 primitiui in deriuatiuo litteris: quātitas quoq; syllabæ uariet. mo ī moueo
 corripit: pro ducit imobilis qm̄ post. o. nō. u. sed. b. sequitur.

¶ De regula.

Regula cognoscitur hoc pacto. Omne pteritū bissyllabū primā p
 ducit ut legi: uidi pter hæc pauca bibi: tidi. seidi tuli: dedi: steti: &
 uocalē ante uocalē hēntia ut fui: nui: rui: cū suis cōpositis in fidi
 quidē a fidō primā corripit ex cōposito deriuato cognoscit: nā in
 quadrifidus penultima corripit Vir. quadrifidā q̄tercū. Geminata pterita
 primā corripunt ut pepuli fefelli: momordi pependi: Alioꝝ pteritoꝝ tāta
 est prima syllaba q̄ta in eoz positione fuerit ut in amaui a breuiatur qm̄ in
 amo breuis ē. fallit in his regula genui posui coegi: nec mirū quia p̄rie po
 sitionis suæ litteraturā nō seruāt: reppuli: reppi: rettuli gemināt cōsonātē cā
 uersus ut dictū est. simplici tñ scribi deberēt. uñ in reptus: & repulsa qm̄ p.
 nō duplicant re breuis est. Sup̄ia bissyllaba primā pducūt ut lusum: Hora.
 Lusum & Mecenas: notantur quitū a queo: sed huius exēplū uir intuenies.
 itū ab eo: hoc ex deriuato cōposito itelligit primā corripe Ouidius Sol ad
 ditus quam quæris ait: sitū a sino. uñ obsitus paupertas obsita panis: datum
 a do. statū a sto. rutum a ruo. unde dirutus. Oui. diruta marte tuo: ratum
 areor. Vir. Nos abiisse rati: litū a lino hic oblitus Oui. Oblitus a domine ce
 de libellus erit: citum a cicoes: nam cio cis quarte coniugationis produci
 tur. Lucanus. Stratilq; excita iuuenē Illa præterea generalis regula est: tan
 tum esse primam syllabam in omni prætérito perfecto & plusquam per
 fecto: & in uno futuro modi tantum coniunctiui: quanta fuerit in præter
 ito indicatiui cætera tempora rationem sequuntur præsentis indicati
 ui nisi fortem litteraturam mutenti ut aeniūs detur: in quibus deproduci
 tur cum prima in do breuietur quoniam mutatio litterarum facta est: Par
 ticipium præteriti & futuri in rus: supini regulam sequuntur præter am
 bitus a. um. nam contra primitiui naturā penultimā extēsam habet. Oui.
 lussit & ābitæ circūdare littora terræ? Ambiter substantiuiū correptam. Luca.
 Letalisq; ambiter urbi. Verbalia & qcqd a sup̄io ē rōni cōsentit supini. pre
 sentis participiū futuri in dus & gerundia cū præsentī congruunt.

Exemplo cognoscit prima syllaba quotiēs ad approbationē ali
 cuius poetæ confugimus auctoritatē: ut si dubitet q̄spiā quāta
 sit tñ titus ex illo Ennii uersu breuiari p̄cipiet. O tite tute tati tī
 bitātā tyrāne tulisti. Itē ex illo Mar. Cogit me titus agitare cās.
 est. n. endeca syllabus phaleutius cōstans ex Spondeo dactylo & trib' tro

cheis. In oibus autē dictionibus poetarū usus requirendus est: & ppter ea le-
gendi sunt oēs: sed in primis optimi & probatissimi: ut Virg. Oui. Lucan⁹
Papi. Sylli eorū autē uersus mēoriæ cōmendandi q̄ plurimi: sic fiet ut ne ip-
sis qdē regulis opus futurū sit: quibus tñ omnia cōplecti pene infinitū esset:
nunc quomodo mediæ syllabæ cognosci possint differendum est.

¶ De mediis syllabis cognoscendis.

Ediæ qdē syllabæ sunt q̄cūq; inter primā & ultimā fuerint: ut in
trisyllabis & tetrasyllabis: ac etiā polysyllabis dictionibus: & si ra-
ro inuēies q̄ plures sex syllabas hēat: & uersum heroicū ingredia-
tur. Oui. in pētametro heptasyllabi posuit. Insatiabilibus corpe-
rixa lupis. Sex autē modis mediæ syllabæ cognosci pnt. positiōe: diphthon-
go. uocali añ alterā uocalē. accētū. regulā & exemplo. positione: ut capillus.
metellus. Diphthongo: ut cetaunia: comoedia. tragoedia. Vocali ante uo-
calem media syllaba: ut prima in latinis dictionibus semp corrūp̄t: ut glo-
ria: filius. Notant hii gti: unius. ipsi⁹. nullius in qbus i. uocalis āte u. modo
lōga modo breuis ē. In aliis & solius semp producit. in alterius semp bre-
uiatur. Genitiui itē quintæ declinatiōis. e. puram pducunt: ut: spei: rei: di-
ci. Statius in lycius. i. ante e productū protulit dicēs. Temp̄la lycie dabis. x.
Thebaidos. Græca in αιοσ noībus in. u. uenientia apud latinos ac diph.
habēt: ut a. δ. α. ι. β. α. ι. ο. σ. ι. δ. ι. λ. α. ι. ο. σ. κ. ι. ρ. κ. ν. η. κ. υ. ρ. η. ν. α. ι. ο. σ. & similia: & hoc est a
thebe thebeus. ab ida idæus a cyrene cyrenæus. Item cū ei diph. apud græ-
cos ante. os. fuerint. & uel oy. mō in. e. mō in. i. longum a nostris cōuertit
in. e. longū: ut σ. ω. ο. ν. α. ε. ι. ο. σ. Spondeus. α. λ. φ. ε. ι. ο. σ. Alpheus: α. χ. ι. λ. ε. ο. σ.
Achileus. κ. α. λ. ο. ι. ω. ε. ι. ο. σ. μ. ε. λ. ε. ι. ο. σ. π. λ. α. τ. ε. ι. ο. σ. Δ. η. ο. π. ε. ι. α. Chaliopēa: Me-
deas platea: diopea. In. i. longum. ut λ. α. τ. τ. ε. ι. α. ο. ρ. γ. ε. ι. α. λ. α. μ. π. ε. ι. α. ν. i. k. o. u. e.
Δ. ε. ι. α. δ. λ. ε. ι. α. lāgia argialampia. nicomedeia. thalia. Quod autem Virgilius:
Qui tela typhœa temnis correpunt protulit: doricum est dores. η. ε. ι. diph.
i detrahēre solent. Choreā. nemeā. maleā. mō productam mō correptam
pēultimā habent: & tamen græce est χ. ο. ρ. ε. ι. α. ν. ε. μ. ε. ι. α. μ. ε. λ. ε. ι. α. Virgilius:
Pars pedibus choreas plaudunt. Idem. Maleæq; sequacibus undis. Lucan⁹
Longe fluctus donare maleæ. Idem. Nemæi pectora monstri. Martia. Non
Maraton taurum: nemeæ frondora leonem. Accentus syllabarum media-
rum q̄ntitatem precipue indicat: est autē accentus quasi accātus dictus: eo q̄
a uocis catilena nos faciat syllabas cognoscere: sed duo tantū necessarij ad
hoc sunt. Corruptus q̄ est quotiēs sine ulla mora medias syllabas enuncia-
mus: ut romulus: tabula: poculum. Productus uero quotiens medias sylla-
bas aliqua mora uocis exprimimus ut fortuna: natura. Sic autē cōsideratur
i dictionibus tribus trisyllabis: & tetrasyllabis: & polysyllabis: ut si queratur
amicissimorū qbus syllabis constet primā ēt breuem dicimus: exemplo ut
amicum dilexit amicus: secūdā londā inuenimus accentu: tertiā positione
quartam breuem accentu: q̄a cum dicimus amicissimorū penultimā sine
ulla mora enūciamus: quintā longam accentu: ultimā quāta sit regulis col-

ligit de ultimaru q̄titate. Regulæ quibus mediæ syllabæ cognosci possint
in ferius tradent. Illa tñ generalis regula est. Supina oīa trisyllaba quæ a p̄
terito formant mutatione ui in tum si mō nihil addatur aut detrahatur: pe
nultimā pducere: ut mandauī mandatum. audiui auditū. Idem & in bisyl
labis serua f. Exemplo deprehēditur media syllaba qñ ad probati alicuius
poetæ decutritur auctoritatem. Nunc de cremēto dicēdū est. Crementū
in nominibus fieri dicimus: cum recta suis obliquis syllaba aut syllabis
superant. In uerbis aut quom p̄cipalia a reliqs q̄ ex se signunt p̄sonis &
tpibus uincunt. A. E. o in omni cremēto noīs pducī inueniunt: ut domi
nabus. dominag: rex diebus ambog: ambob. l. & u. semp corripunt. ut
tribus. manibus tribubus uerubus. A incremēto oīum uerboꝝ semp lon
gatur: ut amamus amabis amabam amabas bat. amabo bis bit: amamur
amabamur amaris amare. Notat do. cū suis cōpositis primæ cōiugatiōis
tñ ut circundo: uenūdo: in quibus corripit ut damus: circūdamus uenū
damus. e. semp pducit nisi r. sequatur: ut monemus: monebamus: mone
bimus: & sequēte quidem. r. p̄is indicatiui uerborum secundæ coniuga.
ac prima tempora optatiui & coniunctiui tam actiui q̄ passiui uerbi cuius
cunq; coniug. Item infinitiua secundæ. e. producunt ut doceris: docerē: do
ceretur: moneris: nonerem: monerer. amaris: amarete: audieris: audirere:
audirer: audirete: docerer. Reliqua uero tempora corripit: ut monuera
mus tis: amaberis: amabere: doceberis: docebere. l. semper corripit ut legi
mus: in p̄nti indicatiui quartæ cōiug. & ab eo descendētibz semp pducit.
mi. & r. sequentibus ut audimus. audire audirē: audires. In p̄teritis oīum cō
iugationū. i. ante. m. breuiat ut legimus uidimus minuimus qd ut seruet
in preterito uerbi audio cū aliter corripī nō possit syncopa fit ut audit: au
dierā: audierim: audiero dicit p̄ audiuit audiueram audiuerim: audiucro.
O in q̄libet coniugatiōe semp pducit: ut amatote: legitote: docetote: audi
tote. In uerbis sum & uolo eorūq; cōpositis ut nolo adsum semp extendit
ut uelimus: anolim⁹ dsumus. V. in eisdē uerbis semp corripit: ut uolumus
sumus: adsumus: hactenus de pedibus uersus hexametri & pentametri de
scādendi rōne: de his q̄ accidunt metro: de q̄ntitate primog: ac mediæ syl
labag: satis mi. P. Paule in uniuersum arbitror dictū. Supest ut q̄ uia uersus
ipsi hexameter & pentameter cōstitui solent parefaciamus: simul & aliqd
quod ad carminis heroic⁹ & elegiaci legem & uarietatem pertineat leuiter
artingamus: & postremo de quantitate omnium syllabarum generatim
regulas subiiciamus.

¶ De Hexametro uersu constituendo.

Ersus hexameter siue heroic⁹ sic cōstituit sex regionibus quas
obtinēt: dactylū spondeūq; pedes recipit: sed dactylus perraro: &
nō nisi ornādi poematis gratia q̄ntam regionem suam spōdeo
cōcedit. Spōdeus in postrema syllaba nūq; dactylum cōsistere patit. In re
liquis regionibus dactylus & spondeus sine ulla inter se discretiōe uariat

quis spōdeus in tertia meli^o pētimemeres q̄ dactylus diu dat. A. xii. syllabis in septem & decem extēdit. ultra nō pōt. hipermetris exceptis. quorū abū dantiā sequētes uersus excipiūt. facta in scandendo eclipsis. uel synalepha. Scandit ergo uersus hexametri sexies ita ut ī primis sedib^o dactylus & spō deus pmiscue ponant^r. in q̄nta ferme semp dactylus in sexta semp spōde^o collocef. uel troche^o. Et sicut dixim^o in oībus metris postrema est idifferēs q̄dam uolūt ēt tribracho eē in hoc uersu locum. Et frequēter in tertio in ueniri: ut apud Virg. si pereō māibus hoīum perisē iuuabit. Item nostrog obruimur oriturq; miserrima cādes: & apud Luca Aethiopumq; terris alie no gurgite campos sed si finales syllabæ natura breues in principio pedis produci possunt: qd Seruio grāmatico honorato placuit: dactyl^o erit non tribarchus nam & luca. Natura correpta in p̄cipio pedis produxit. Dum sanguis inetat dum uis materna peragi.

¶ De pentametro.

Pentus pētameter cōstat duabus semiquinariis. i. ut posterior co ma duos dactylos habeat & semipedem prior duos uel. ambos spōdeos uel mixtos: & sibi inuicē cedētes pro ut sese obtulerint: ac semipedem sic. Et teneat culti iugera magna soli. Et teneat: culti iugera magna soli. Quidā uero sic distinguunt scandentes: ut primis duabus regionib^o dactylus & spōdeus indifferēter locent^r: in tertia semp spondeus: qd si priorē syllabā memorari pedis breuē inueneris p̄ longa positā scito rationis eē: q̄a pars illic orōnis finit: ut apud Ouid. Et qua tu biberis hac ego parte bibā sic. n. scandit & qua: tu bibe: ris. hac ego par: te bibā. quod si ita se quit iambū in uersu pētametro inueniri nunq̄ posse. duob^o aut anapestus finit Quidam uolunt tribrachū q̄ntam regionē nō nunq̄ occupare. ut Vix priamus tāti totaq; troia fuit. sed si ultima qd prius dixim^o in omni metro differēs ē nō erit tribrach^o. sed anapestus.

¶ De Versu Heroico.

Ersum heroicū. pythio oraculo nos debere. & ante troianū bellum cōpisse in naturali hystoria Ply. auctor est. prosa rō cōdita nōdū fuerat. Gadmus. Pherecides syrus & hecateus. ceteris omnib^o poetices ptib^o fuatis metrū primi soluerūt. Qui deide post illos fuere semp aliquid adimētes ad eum quo nūc utimur modum pedestrem orationem idest quā absq; metro est ueluti ab ex celsiore loco in planum delapsa deduxerunt. Diuersis aut nominibus uersus heroicus appellatur. senarius. uel hexameter a numero Pedū. sex enim recipit. heroicus: q̄ heroum hoc est uiroꝝ fortium ac semideoꝝ res gestæ hoc uersu describant^r: nam & Hora. ait Res gestæ regum ducumq; & tristia bella. Quo scribi possent numero mōstrauit Homerus Ille aut pprie heroicus nominat^r in cuius priore loco spōdeus ponit^r. & in quarto & in sexto. ut apud Virg. Defecisse uidet^r ua nūc pmisā reposei. Pythium p̄pterea cognominatū existimāt. q̄ cum appollo pythona delphis ī matris ultionē necasset. Accolæ carnē heroicū. initio sex pondeix texuerunt deinde soluta altera

syllaba sine dāno tps dactylū recepit. uerior opinio ē metrum heroicū
 Apollinis oraculo fuisse celebratū & ex hoc pithii nomē sortitum. Idē uer
 sus ē Bucolicū nominat quotiēs in quarta regione dactylus finies parē
 orationis inuenit. qd Theocritus fere semper. ut ἀρχεται βουκολικάσ
 μωσ ἄπι λολιὰρχεται αἰετασ. Vir. non nisi perraro seruauit. ut nos pa
 triæ fines & dulcia linquimus arua. nos patriam su. tu tityre lentus in uni
 bra. Dactylicus uersus est cum ultimo excepto dactylos omnes hēt. ut ap
 ud Homerum Βῆδε λι ἄπορο μαχῶν κεκῶν μενοει γάλακω & apud
 Virgilium. pādīt interea dom' omnipotētis olympi. Et dactylo qdem uti
 mur cū impetum & maiorem rei uehemētiam significare uolumus. quod
 Homerus facit frequentissime. ut cum ait νοῦσ οὐαυὰ στρατον ὠρσε
 κἀκῆνο λεκοντο δαλαοι. Virgi. quoq; currentem equum & alterno cru
 rum replicatu terram crebro pulsantem describens. hunc usurpare uer
 sum solet. ut Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum. &
 Tremat omne solum. sonituq; resultat. & Grauis horribili circumdatur un
 gula nymbo. pulueris. huiusmodi autem uersus sonori appellantur. quo
 niam crepitant. & sunt pronunciatione fragosa atq; exultanti. quales ma
 teria ipsa postulat. Quibus item nimium quem uis strepitum aut sonitū
 murmurue describimus. r. litteram &. u. & . o. & . r. frequenter inserimus. ut
 At tuba terribilem sonitum proculare canoro increpuit. Item inde ubi
 clara dedit sonitū tuba. finib' omnes. Haud more psiliere suis. ferit æthe
 ra clamor Nauticus: & dant strepitū montes toto tonat æthere uastas in
 uoluens sonitus tremefacta p auia uoces. Item Olli p galeā fixo stetit hasta
 cerebro. Et respon sat circū: & gemitu nemus omne remugit. Item Torua
 mimalloneis inflatur tibia bōbis: sed tales uersus. qm̄ nolubile & coherē
 tem continuat dictionē at teretes appellant. Spondiac' uersus est uel mo
 lestic'. cum spondei omnes occupant regiones una excepta. Iut Luctan
 tes uentos tempestatesq; sonoras. Hoc tersu tunc præcipue utimur cum
 graues psonas & ætate puectas loquētes inducim'. ut Diomedem Virgi
 lius latinorum legato respōdentem. O fortunatæ gentes saturnia regna.
 Antiqui Ausonii rei traditati atq; difficultati & admirationi exprimendæ
 plurimum cōuenit. ut apud Virgilium. qui de fabris Vulcani sic loquitur.
 Illi inter sese multa uibrachia tollunt. & Dido sic ad Aeneam inqt admi
 rans. Tu ne ille Aeneas quē Dardanio Anchise. Languidæ ptereares con
 mode hoc metro enarrant ut iuadunt urbem somno uinoq; sepultā. Itē
 & lunam in nymbo nox' intempesta tenebat. Quæ poemati heroicis uer
 sibus contexto gratiam & splendorem afferant.

Vita sunt quæ poemati heroicis uersibus contexto gratiam &
 splendorem afferūt. Sed illud in primis si duo uel tres aut etiam
 plures uersus nexu orationis & cōtextu ueluti catena quadam
 inter se cōnectantur sic. Est in secessu lōgo locus: insula portū
 Efficit obiectu laterum: quibus omnis ab alto, Frāgitur: inq; sinus scindit

sefe unda reductos. Delectat plurimum Anadiplosis: cum ultima prioris
uersus dictio in sequentis principio iteratur. ut sequit' pulcherrimus astur.
Astur equo fidens & ardentia lumina frustra. Lumina: nam teneras arce-
bant uincula palmas. Verbi in principio uersus positi in eiusdem fine cō-
cinna est. & degans repetitio. ut Multa super priamo rogitans super He-
ctore multa. & ante etiam scæptum dictæ regis & ante. Item relatio eius-
dem uerbi. aut similis per principia uersuum plurimorum. ut Nate. meæ
rites. mea magna potētia solus Nate patris summi qui tela typhœa tem-
nis & spes tu nunc una senectæ. Tu requies miserere. decus imperiumq;
latini. Te penes Pulchrum est nonnunq; homioteleuton in uerbis præci-
pue subiunctiuis. ut Recte secūdarent uisus omēq; leuaret. & illum & la ben-
tem teucris & risere natates. Similit' semi homeoprotō. ut Sen sit Neptūn'
& imis stagna refusa uadis. Cōmendat qnq; et illi uersus. quorū similes sūt
exitus. ut flāma media ipsa tenebat. Ingentem & sūma teucros ex arce uo-
cabat. Versus quoq; iteriectus decorem affert ut ille simul manibus tentat
diuellere modos perfusus sanie uittas atq; uenēo. Clamores simul hor-
rendos ad syderatollit medio sublato iteger in reliqs sensus manebit. Cō-
uenit cōcitationi eiusdem dictionis in eodē uersu sine aliqua dilatione ge-
minatio: ut Me me adsum q feci. in me cōuertite ferrē. O Rutuli. Frequens
uocaliū cōcursus pleniorē sæpe & grauiorem efficit uersum: eiq; elegantie
adiicit plurimū p̄sertim si eiusmodi res fuerit ut hiatu: quodam ofonis ad-
eam exprimēdam opus sit. Virg. de poliphæmo. Monstrū horrendum in-
forme ingens cui lumen adeptū. Illustrat nōnihil poema adiectio repetēs.
cū ab ea dictiōe q sensus supior terminatur: inferior incipit: ac deiceps qua-
si per gradus idem dicendi ordo seruat' ut Torua læna lapsi sequitur lu-
pus ipse capellā florentem cytisum sequitur lasciuia capella: Te Coridono
Alexitoui. Mars uidet hāc uisamq; cupit: potiturq; cupita. Illud quoq; non
displicet cum singulis nominibus epitheta coniuncta sunt: ut Marsa ma-
nus peligna cohors festina uirum uis. Item cū casuum uarietate oratio di-
stinguit: ut Littora littoribus cōtraria: fluctibus undas imprecor. arma ar-
mis pugnent ipsi nepotes: & Hæret pede pes: densusq; uiro uir. Item apud
Homerum. ὦσ φρη τρηφρη τ̄ ρην ἀρη Υη φιλαδεφιοισ. Versus quoq;
pluribus coniūctionibus nexus creber est: ut Meandriūq; Hæmonaq; pri-
taniumq; & testūq; larēq; armaq; amycleūq; canem: cressamq; pharetram
Familiares autē figuræ poetis sunt. Metaphora Metonymia: Hyperbole:
Allegoria: Ironia: & Metaphora qdem est reꝝ uerborūq; trāslatio a ppria
significatiōe ad nō ppriam decoris: aut necessitatis: at cultus: aut ampha-
seos gratia. Et fit quattuor modis ab animato ad inanimatum ut Thiphim
aurigam celeres fecere carinæ. Ab agitatore ad gubernatorem trāslatio est.
Ab animato ad inanime: ut Atlantis cinctum assidue cui nubibus atris.
piniferum caput & uento pulsā & imbri. Mons. n. animam nō habet: cū
hominis membra tribuunt. Ab ianimi ad inanimatum ut ambo florētes

ætatibus. Ab inanimi uero ad innanime: ut sequitur cumulo præruptus
 aquæ mons. Metonymia est ueluti transnominatio quædam: quæ fit mul-
 tis modis: aut enim per id quod continet: id quod continetur ostenditur: ut Nunc pa-
 teras libate ioui: & Cælo gratissimū amnis: aut contra Crateras magnos
 statuūt: & uina coronāt. aut. pro inuentore res inuenta: ut uinūq; præcat
 & contra: ut Cererēq; canistris expediunt. Hyperbole est dictio fidem ex-
 cedens minuēdi augēdiue causa. Minuendi ut sordior scopulis: leuior
 folio tardior testudine. Augēdi ut niue candidior: & apud Virgiliū. Illa
 uel intactæ segetis per summa uolaret Gramina: nec teneras cursu læsisset
 aristas. Vel mare p medium fluctu suspēsa tumentī. Feret iter celeres nec
 tingeret æquoræ plātas. Allegoria aliud dicit: aliud significat p similitudi-
 nem: aut cōtrarium: aut apud Virgiliū. Et iam ips equum spumātia soluere
 colla: significat enim finiedum cramen esse. Ironia a Quintiliano uocatur
 illusio: & in contrarium redit sensus uerborū p nunciationis grauitate: ut
 Egregiam uero laudem: & spolia ampla refertis. Tuq; puerq; tuus hic nisi
 prouinciationis grauitate usi fuerimus: laudantis uidebit oratio non ut
 tuperātis: & cōfidentis nō negantis. Parabola item & Paradigma atq; aliæ
 permultæ frequētissime a poetis usurpantur & modis multis fiunt. Quod
 apud grammaticos licet cognoscere. Non enim omnia persequi nobis in
 animo fuit: sed monere te dūtaxat quibus poemata: si qñ aliquid scribit quod
 cito arbitror fore: ea ex ingenii bonitate: ut luminib⁹ distinguī possint: sed
 in primis. Periphrasis tibi amplectenda est quam nos circumlocutionem
 uocamus. Hæc longiore uerborum ambitu tem describit: quæ breuiter ex-
 primi potuit: aut ornandæ rei causa quæ pulchra est: aut uitadæ q̄ turpis /
 test: & ornandæ quidem rei causa: ut Etiam prima nouo spargebat lumie
 terras. Titani croceum linquens aurora cubile: potuit enim dici dies ortus
 erat. uitandæ uero: ut placidumq; potuit. Cōiugis effusus gremio p mem-
 bra soporem. Item nimio ne luxu obtusior usus: Sit genitilis aruo & sul-
 cos oblimet inertes: quæ circuitu difficilem femine cōceptum poeta signi-
 ficauit. Sunt & uitia nonnulla quæ effugere conueniat: & tñ apud proba-
 tos auctores frequēter reperiunt: uerum opere in longo in quoq; bo-
 nus dormitat Homerus: quod Flaccus ait. Pleonasmos: ut sic ore locuta ē
 Macrologia longa nimium descriptio. ut postea lux summo spargebat lu-
 mine terras. Ortus dies cum primum alto se gurgite tollunt. Solis equi: lu-
 cemq; elatis naribus efflant. Amphibologia ut Aio te æacidem romanos
 uincere posse: hic sensus uitio ambiguitatis proprietate caret. Tanto lo-
 gia ut ipse egomet uenio sufficiebat enim dicere. ego uenio. Tapinosis
 cum res magna humiliter exponit. ut Apparent rari nantes in gurgite ua-
 sto. gurgis enim non maris sed fluminis est. Aeschrologia ut est doricæ ca-
 stra. hæc enim oratio minus uerecūda est compositionis uitio. Cachepha-
 ton cum item uitio compositionis in uerecundia gignit suspicio. ut Atra-
 mum hunc aperit ramum qui ueste latebat. Vitandus est concursus uoca-

lū prefertim cum synalcepha non fit: ut Si pereō hominū manibꝯ pe-
 riisse iuuabit: & sub illo alto. Item Castori amictæo. & amicleo polluci. Ca-
 uendum præterea ne in cōsimiles casus exeant diuersa uerba: ut merentes
 flentes lachrymātes ac miserātes. Contra ne ab eisdem litteris diuersa no-
 mina aut uerba incipiāt. ut Otite tute tate tibi tanta tyranne tulisti. & Ca-
 sus casandra canebat: quod tñ non unq̃ cum decore fit apud Virgi. Sale sa-
 xa sonabant. s. enim littera: quod & Quintilianus ait sibilum habet: qua
 murmur aquæ scopulis illis ex primi uidet. Idem poeta artificiose. r. litte-
 ram frequētauit: cum de Orontis nauī tempestate obruta loqueret. Tor-
 quet agens circum: & rapidus uorat æquore uortex: rem enim gestā mur-
 mur uerborū imitari uidet. L. quoq; crebro de qua loquēs inculcauit: ut &
 lita de fluuiō labat ungula lapsa p̃ algas: Homerum secutus qui ait. οἷλδ'
 ὡε λυμενον τοκαῖς ἀλαμματα βαλον. Animaduertendum etiam
 ne sit indecens structura uerborū: ut uersaq; iuuenctum terga fatigamus ha-
 sta. Fugienda est & cacozelia. hoc est nimia decoris affectatio: p̃ quam aut
 nimio timore sententia corrumpit: ut Iuppiter op̃sens cœli q̃ sidera tor-
 quens. Ore tuo dicēda loquar: aut nimio cultu: ut Aureus axis erat: temo
 aureus aurea summx Curuatura rotæ: radiorū: argenteus ordo. per iuga
 chrysoliti: positæq; ex ordine gemmæ. plurima sunt præterea quæ imita-
 ri: plurima quæ uitare te uelim. Sed ea tu ueterum & probatorum poeta-
 rum lectione cognoscens. Vnum tamē est quod te monere ī primis utile-
 uisum est. Cum tria omnino sint dicendi genera humile mediocre subli-
 me propriis electis & commodis uocabulis in quolibet genere utendum
 esse Virgillii exemplo: qui ne in mediocri charactere lucernam duceret: q̃
 humili conuenit: aut lychnum: qui grandiloquio testam elegit: dicens te
 sta cum ardente uiderent icintillare oleum. Idem in sublimi uulgaria ui-
 tauit uocabula: & lychnum nō luce: nā aut testam: Cererē nō panē usurpa-
 uit. Materiæ ergo & p̃sonis uerba accōmodanda sunt: qd̃ optimorum: sed
 Virgillii in primis imitatione seruare perdisces.

¶ De uersu Pentametro.

Versus Pentameter sic a pedum numero nomē accepit. Quinq; enim constat. Idem uocatur elegiacus: sed cum est iunctus hexa-
 metro: sic autē dicitur: αὐτοὺς ἐλεγεῖν τοὺς τεὸν ὄϊας
 quod fere defunctorum hoc carmine laudes comprehendebā-
 tur siue αὐτοὺς ἐλεγεῖν: id est miseratione: quod uetustissimi miseriā
 & lamentationes suas elegis decantabant: ut ait Horatius: Versibus im-
 p̃riter iunctis querimonia primum. Post ē t̃ inclusa est uoti sententia com-
 pos. Nam quicquid erat: quod expeditim consecuti fuerant: elegiaco car-
 mine describebant. Sed pentametri uersus inuētionem quidam in Teo-
 chem naxicum referant: qui eum p̃ insaniam uociferaretur casu eum esse
 cit: obseruatur autem elegiacus uocatus est: quoniam ἐλεγεῖν est in sa-
 nio. Ambigi tamen a grammaticis in arte poetica Flaccus scribit dicen-

Quis tamen exiguus elegos emiseris: auctor grammatici cetram & adhuc sub indice lis est. Elegiam decet esse uersu leni & minime assurgenti: in offenso: ut prodire sua sponte ex ore nostro uideatur. Vitandum est ne constructio ad tertium uersum suspendatur: & ne crebra fiant commata: sed in singulis uersibus perfecta oratio sit ad exitum usque uersus perducta: quod uidetur diligentissime seruasse Tibullus Quintilliani iudicio cæteris qui elegiam scriptitauerunt præferendus. Et pentametrum quidem semper teretem esse conuenit: purum: argutum: qualem apud probatos legimus: quos sequi uolueris: non poteris non commode & eleganter scribere. Sed iam ad generales syllabarum regulas trahendas pergamus: ac prius de communibus præcipimus.

De Communibus syllabis.

Communes syllabæ modis sunt septem. Primus modus est si correpta uocalis a duabus excipit consonantibus: quarum prior muta sequens liquida sit est. n. breuis in hoc uastoque rupe Cyclo- pas longa in hoc. At genus est siluis cyclo- pum. Secundus modus est cum sequente uocali nulla interposita consonante longa uocalis natura uel diphthongo in fine dictionis corripit: ut Te coryndo o alexi: & isula ionio in magno: & apud Homerum. *Βουλεται ανταρως ημιν αωλοιοι γυναι.* Nam produci ferme semper inueniunt: ut musæ aonides. & O ego quantum ægi. Tertius modus est cum in fine partis orationis natura breuis producit sequente uocali: sed una interposita consonante: ut Nam tibi Tymbreæ caput euandrius abstulit ensis Corripitur in hoc per caput hoc iuro. Quartus modus est cum correpta uocale duæ consonantes sequuntur. quarum prior est. s. quæ præposita mutis uim obtinet liquidæ. & precedentem syllabam modo producit. unde spissa coma. modo corripit. ut Pöite spes sibi quisque suas. Quintus cum correptam uocalem sequitur. z. quæ cum præcedentem queat efficere. uim tamen duplicis nonnunquam amittit. ut Nemora z acynthos. & Mezentis ducis exuuias. Sextus cum pronomine hic uocalis subsequitur: modo enim corripit ut in hoc Hir uir hic tibi quem permittis sapius audis: producit in hoc. At pulchrum est digito monstrari & dicier hic. Septimus est cum correptam uocalem. h. sequitur una consonante media est enim breuis in hoc. Quisquis honos tumuli. Longa in hoc Terga fatigamus hasta.

De primis syllabis.

Nte. b. in. primis syllabis producant hæc fabula: fabella. Tibullus. Hæc tibi fabellas referat: labor uerbum: syllabam a flo nabā a no. nabo: tabes: tabi: tabo: & quæ sunt ab eo: ut tabidus. pabulum: stabam. labor uerbum: labes. labilis. Strabo. cætera corripunt: ut stabulum.

Ante. c. producant hæc pacis: & quæ inde sunt: placo: acer pro forti & uehementi. Graculus auis: Tracia: Facundus: Machina: Dachus: cætera corripunt: ut gracilis: facilis: acer: arbor: acerbus: acefco: acetum: placeo: ba

culus. Hyacinthum producit Virg. dicens Et pinguem tiliam & ferrugineos hyacenthos.

¶ Ante. d. corripit gradus: uadam: uatis a uas nominatiuo: uador ris: pducunt radix: clades: suadeo cum compositis: uado uadis gadies

¶ Ante. g. producant: strages: uagitus: uagina: magalia stragula: saga pro uenefica: pagus: fagus. Corripiunt ago: sagax: flagellum: sagum pro miliari ueste: plaga pro retibus: & regione. Nam pro uulnere producit quia a græco est.

¶ Ante. l. producant hæc dissyllaba. malus naui arbor. & malus pro pomo. malo maui. ales cum obliquis. Item trissyllaba hæc. balista. alea caligo. squaleo. balena. corripit alo. is malus mala malū. palā aduerbiū. phalanx. phalæ tures lineæ. pales. salū p mari. calēdæ palilia. Itē q̄ crescunt in genitiuo ut sal salis. palus. salus saluto. caleo. salebræ calo nis uariat.

¶ Ante. m. producant polysyllaba lamina. lamentum. lamentor. amen tum. amētor. Item dissyllaba ut hamus. Iuuenalis tamen inquit Dispositis prædiues hamis. corripiunt damus cum compositis. fames. clamys. amas. caminus.

¶ Ante. n. producant dissyllaba: uanus manes: manus proprium corripunt. manus cano canis nomen Anas anus. anhelō. anabrum tanalis. ga neo producitur.

¶ Ante. p. corripiunt dapis: capio uapidus pducunt papalio rapa. pappo uerbum: pappas nomen: apdulus. uappa: mappa. gemitat. p.

¶ Ante. q. corripit aqua cum deriuatis.

¶ Ante. r. corripiunt aries aruspex: arista parum parumper: paraclytus: parasit' producant carex: naris parco. carica galera naritius uarus uarill'. charus a um uarusa um. Ara pro altari: nam hara cum aspiratione corripit: ut hic cædis e tepida uictima porcus hara.

¶ Ante s. producant dissyllabam: ut calus casa & basis demunt. polysyllaba quoq; corripit: ut basiliscus: exceptis basio & caseo.

¶ Ante. t. corripit nato natator: quater sat' statiu statium lateo: latus: hoc plato platea. mathesis. pducit uates saturnus leterna latus a um catholic' q̄ttuor latū quatenus. ater a um. frater crater mater ideo pducit: q̄a græ. est p̄ corripit in recto: q̄a græcum est τᾱτρε.

¶ Ante. n. naturaliter corripit grauis: fauus & cætera eiusmōi pducit na uus nauo uerbū: nauis ignau'. auus. gauisus mauors mauis secūda psona uerbi malo. pauo dauo suauis: suauit' suauior uerbū prauus clauus: clauī clana

¶ De. E.

¶ Ante. b. i primis corripit heben' & similia q̄ apud græcos habēt h. ut thebe: hebe. aut diphthōgo scribunt: ut Phœb' thæbe' nomē. p̄p̄riū eq̄ apud Virgiliū. Itē dabeo debitor: debilito: debiles: nebris producant.

¶ Ante. c. corripit. Secus pecus pducit sæculū: fecis & reliq̄ eius obliq. se

curus.echo græ.ē ηχῶ mæch' focūdus grācia cæc' pco diphthōgū hēnt
uecoris itē pducit secl' theca & cōposita:ut chirotheca diatheca hipotheca

¶ Ante.f.corripiunt multa:ut refero:reficio.refigo ephesus ciutias.

¶ Ante.g.corripiunt naturaliter lego tego rego producunt in obliq; lex.
& sex regina regula tegula dego.ager uero ægrotus ægiptus.ægis ægidis
ægloceros diphthongo scribuntur.producunt item lego as.legatus.licet
fit a lego legis:quia publice eligitur:ut Varro ait.

¶ Ante.l.corripiūt uelut uelim uelis elegus gelo as.gelu melus scelus &
q̄ inde sunt:celer chelis chelæ brāchiæ pducunt item spelunca belua: deli
butus:electrum spelæa elisium.delitiæ delicatus delubrum.

¶ Ante.m.pducūt demo:semita.nemo.Memor uero nemus.semur cor
ripiunt.Tremor itē tremulus:& cætera q̄ inde sunt.dæmon hæmus diph
thongum habet.semis est ab eo quod græce dicitur.

¶ Ante n.producunt.lena penis uena:quæ inde sunt.Venor item & ab
eo.senio.senus a um:unde bisseus.¶ Corripiunt fenestra penu penir'.pc
nes penetro penates phrenesis.bene benedico senex genus.tenuis uenio
tænarus diphthongo scribitur:leneus ē αἰὼ τοῦ ληνοῦ:quod significat
ocular quo uuæ exprimuntur.

¶ Ante.p.corripiunt nepa reperio.sepelio.præputiū præpono.sæpe diph
thongo scribuntur.Repperit.reppulit duplicant.p.producunt cepa.sæ
pio sæpes.

¶ Ante.q.corripiunt equus animal.neq; pducunt neq̄.neqcq̄.nequaq̄ ne
qtia æquus a um æquor & q̄ inde sunt diphthongo scribi.

¶ Ante.r.producunt Herux:hera:heros:nam græce est
fetalis cerulus.meris proprium.Verus uera uerum co
ro.ceroma.serio.seria.serus.sera serum:eruca seres quoniam est
ceres populus.Virgilius qui cerite domo.

clerus.A græco enim est

¶ Pero peronatus.persius
Nauem si poscat sibi peronat' arator.aereus.mcereo.hæreo:erumna q̄ro
diphthongum habent corripiunt mereor.unde meretrix series uero ueru
tum:uereor.

¶ Ante.s.corripit Thesis.cætera producant.

¶ Ante.t.corripiant metalium metus metuo meto:fretum .heteroclytū
geta getic'.Iuuenalis tamen dixit tanquam de getis aliquid toruisque sic
ambriis peto ueto.Thetis mater achillis.Nam Thetis uxor oceani pducit
fretur.item participium.& Retia producant.

¶ Ante.u.corripiunt.Seuerus breuis.leuo lenis q̄n opponitur graui.
Nam pro molli & polito pducit sæuus scæuola diphthongū habent.

¶ De.I.

Nnte.b.corripiunt hyberus hyberina proprium.Tribulus:pro
ducunt Tibia:hybernus:Tribula fibula:scribo.Liber libertus li
bertinus:Ibo ibis.Libio libum uibex.quibo a queo.fibilo.

¶ Ante. c. producant. Dico spicusum mica. spica trica. pica. uicus. uicinus. tricen. lycia picens. ficus. picus. ficedula: niciterium. corripunt dicax dicacitas.

¶ Ante. d. corripunt. Idem. n. g. fides fidelis. idoneus. bidens. tridens. uideo quidem cydonia producant cætera: ut idus idem. m. g. fidus strideo uel strido idolum.

¶ Ante. f. uel ph. producant. Griphes. Tiphis corripunt. Trifidus: bifidus. tripherus cyphus.

¶ Ante. g. Ligo. stix. & sryx. in obliquis strigilis corripunt. bigæ trigæ. triginta. uiginti. frigus. & quæ ab eo sunt pyga. pygargus auis frigo. is stygo unde instigo producant.

¶ Ante. l. corripunt Cylindrus. philomena filix hilarus cilicia. milium. bilibris. pilus. pila qua ludimus. silex: tilia producant. nilus. pila: pro colūna: pilum telum romanum.

¶ Ante m corripunt. thymus. simus. nimis. hymen. Itē poli syllaba simia tamen producant.

¶ Ante n corripunt: Tinea: lino is sinus: minor nomen: cinis minor uerbum minæ: cætera producant: ut linea: uinum linum sinum pro uase: linus proprium uariar.

¶ Ante p producant: uipera ripa: stipo as: cætera corripunt ut stipēs:

¶ Ante q producant. Liquor liquoris uerbum Virgili. Tunctoto corpore sudor liquitur. Cætera corripunt: ut Lique liqueor aris. liquor nomen.

¶ Ante. r. corripunt uir ini obliquis: Lira. pyra tyrus producant. ita irrito stiria pyrata pyramus.

¶ Ante. s. pducit filius corripunt nisi deret^r pīfana ordeum decorticatum

¶ Ante. t. producant itur. & composita: & ambitur ambitus. Item obliqui nominum lis. & dis pithon. obliqui nominis glis titan. titillo: scitis a scio. pīstittacus gemino. tt. scribunt. nitor ritus. rite uitta corripunt iter. uitulul uicellus. uitala uitulor. Italus indifferentem habet.

¶ Ante. u. corripunt biuium. triuium. cætera producant ut triuus.

¶ De. O.

¶ Nte. b. corripitur. Obses secunda persona uerbi obsum soboles obesus: Item composita ab ob quæ post. b. consonantem non amittunt: ut obaudio obumbro. Itē q ante. o. habuerint duplicem consonantem sit probo. Cætera producant ut obex. obiicio producant. si sic scribitur: si uero sic obiicio corripit.

¶ Ante. c. producant. locundus: obliqui nominis uox: procerus. a. nuncior uenit enim ab.

ocium: Cocitus græce enim est uult ut iocus. iocosus. iocor. oculus.

phoca piscis. phocis. ciuitas poculum

¶ Cætera corripunt

¶ Ante. d. producant. Nodus nodo nodas: & item cætera dissyllaba corripunt: modo aduerbium. odor. odoro. rhodus: modus. poli syllaba corripit

124
tint ut modius.

¶ Ante. f. producant. offella tophus. Cætera corripunt ut profatus ex-
ceptis compositis cum præpositione pro de quibus est supra dictum.

¶ Ante. g. corripunt. toga: togatus. rogo: unde Artalogus cætera
producant. ut cogo. cogito.

¶ Ante. l. producant Sol in obliquis. moles dolium. proles. solor artis. bo-
etus olim coliphium. solus solennis. solers polypus: polixus: nolo: cætera
corripunt ut colo colis: stola: melior.

¶ Ante. m. corripitur hō: stomachus. omasus. tomos. oppidum. taurice.
uomo. comedo. domus domus. como as glomero as. comes domus omit-
to. cætera producant ut omentum. como is.

¶ Ante. n. pauca producant ut nōa. nonus a. um. & quæ ante. o. habent
e. uel. d. uel. p. ut Conor. donum. pono cætera corripunt ut bonus.

¶ Ante. p. producant ppago pro uite. sapio opilio. populus arbor & quæ
inde sunt. Item quæ habent. p. an. e. o. ut Cepio demitur scopulus Cæte-
ra corripunt ut sopor. soporo. oportet oportunus producit: & a portu est
oppido oppidum. opperit. p. duplicant.

¶ Ante. q. corripunt coquus quoque in compositis pducit ut proquiro.

¶ Ante. r. producant corus uentus. os & mos in obliquis utriusque nu-
meri. coram torax morus. noram. oro. orator. ora. regio torulus dorus.
dorius: doris: sed hæc habent. & ante p. οἶον ἀωπορ ἀωπιος apud græ-
cos forex. Omnia item quæ ante. o. habent. l. ut lorum uel. r. ut toris. toro
as. cætera corripunt ut coranus. coralia nam claudianus ait Mergit se su-
bito uellitque coralia cloe.

¶ Ante. s. corripunt profeuca. rosa. posuit prosa. cætera producant.

¶ Ante. t. corripunt totidem. quotus nota. noto. producant dos. in obli-
quis poto. totus. notus. uor. uotum. eos in obliquis. Itē quæ duas cōsonā-
tes habēt ante. o. ut protinus. præter proteruus a um quotidie gemiat. tt.

¶ Ante. u. producant provincia ouum: quia græce est prouidus
prouentus prouenio prouideo. Cætera corripunt ut ouis.

¶ De. V.

Ante. b. producant Tuber. rubigo. suber rubus. uber pubes. Itē
quæ habent. b. ante. u. ut buho. uel. n. ut nubo. corripunt subul-
cus. Bubulcus. rubeus

Ante. c. corripunt Lucerna. dux in obliquis ducenti numerale
nomen. Item quæ habent. n. aut. c. aut. r. ante. u. nucis. cucullus. crucis. ce-
tera producant ut duco. luceo. lucis. lucus.

¶ Ante. d. corripunt Rudentes. rudo. persius tñ lōgum protulit findor.
ut archadia pecuaria rudere dicas. Pudet pudor pubibundus fudes: rudis
studium studeo. producant cætera ut trubo.

¶ Ante. f. si qua inueniuntur producant ut Rufus.

¶ Ante. g. corripunt Tugurium: & habentia. f. ante. u. ut fugio: fuga: uel

.l. ut iugum: iugalis: uel. p. ut pugil. hæc producunt fruges: iugerum: iugis iuge: & iugiter. frugi: frugalis. Cætera item producunt. ut lugeo.

¶ Ante. l. producunt fuligo: uligo corripiunt fulica: mulier: gula.

¶ Ante. m. corripiunt humilis. humus. humerus: summus. a. um. Item si n. uel. t. uel. c. sit ante. u. ut Numa. tumulus: cumulus: umera: præter hoc nomen cumæ. strume. Cætera item producunt ut humanus.

¶ Ante. n. omnia producunt ut luna: duo corripiunt cuneus tunica.

¶ Ante. p. omnia corripiunt ut lupus nisi. r. præcedat. u. ut scrupulus scrupus: scrupeus: uel. p. ut pupula cuius est diminutiui pupilla: pupillus. pu pis: uel. n. ut nuper uel. r. ut rupes: stuppa: & cuppa. pp. geminant.

¶ Ante. r. cætera producunt sed nurus. fur. in obliquis: curules muria furo uerbum corripiunt.

¶ Ante. s. cætera producunt: susurro pusillus cū cōpositis corripiunt.

¶ Ante. t. dissyllaba producunt u tutus corripiunt puto: cotis: uñ cuticula. Iuuenalis: Nostri bibit uernū cōtracta cuticula solē. Item frutes unce fructi cosus: lutum: & quæ inde sunt Pollisyllaba. item. u. ante corripit ut pute us: rutulus: rutula: præter hæc mutuus a. um. ut mutuo. glutio: gluto: pu teo: putor. futilis. utilis: utilitas. utris & putris indifferenter poni possunt.

¶ Ante. u. producit semper ut una si præcedit. i. breuiatur ut luno.

De Mediis syllabis hoc est ultimis & antepenultimis.

Nte. b. corripitur ut syllaba. arabus quæ desinunt in bilis. a pro ducit ante. b. ut ambibilis. Itē ibundus terminata ut erabūsus In ulum quoq; ut uenabulum: tintinabulum: conciliabulum.

¶ Ante. c. producunt opacus: cloaca uernaculus Vir. Quæ tibi posui tan quam uernacula poma umbraculum: cætera corripiunt ut abacus.

¶ Ante. d. producunt cicada. cætera corripiunt.

¶ Ante. f. corripitur: ut colaphus.

¶ Ante. g. producunt imago: indago tam uerbum q̄ nomen. Nomina se cundæ declinationis ut mōtiuagus aruiragus. pedagogus. Item pelagus Ialage. synagoga corripiunt.

¶ Ante. l. corripiunt naturaliter ut italicus: tantalus: ascalon. In nominibus in alis tertiæ: ut borealis: producit itē in aliquibus propriis ut sūt: Iuuenalis Marialis: Item in obliquis in aliis nominum neutri generis ut animalis.

¶ Ante. m. producunt exeuntia in men ut solamen: cætera corripiunt ut thalamus: calamus.

¶ Ante. n. corripitur ut clibanus libanus: propria producunt ferme sem per ut bianor traianus. Item loci & gentis nomina ut mōtanus. romitan⁹ phecasian⁹. aranus. arauca. titā obliquis uulcan⁹. gargan⁹ balanū corripit.

¶ Ante. p. omnia corripiunt. ut catapulta. nam priapus sinapi græa sunt.

¶ Ante. r. Item corripiunt omnia ut barbarus: cæsaris. nectaris. fallit in de finentibus in rius. ut temerarius denarius carnarium armarium. Item in dominare auxiliare. lætare & cæteris huiusmodi item in amarus in com

positis ut affare. ¶ Et in denotatiuis. ut auxiliare peculiare. fallit i tenari.
 ¶ Ante. s. corripitur ut carbasus: in deriuatis producitur: ut agaso omasus
 parnasus gemino. ff. cribitur.

¶ Ante. t. corripitur ut calathus: cyatus: desinentia in tes producant: ut a/
 chates. Item obliqui nominum i as ut abbas abbatis: maiestas maiestatis:
 pubertas: pubertatis: Item deriuata a supinis nomina: ut dominatus.

¶ Ante. u. semper producit ut cadauer animaduertenda sunt composita
 de quibus supra locuti sumus.

¶ De. E.

ENte b. naturaliter: producitur coreb^o tenebo Corripitur i helle
 borus: erebus celebr: tenebrosus: latebrosus: salebra: salebrosus
 in tenebra latebra indifferens est.

¶ Ante. c. producitur semper nisi in seneca.

¶ Ante. d. item producitur ut heredis: corripunt essedum nomina i dus
 ut tenedus. Item composita a pede ut compedis compede: tem sicadula lu
 uenalis mergere sicadulas.

¶ Ante. f. producit ut ueneficus. Elephas & celephus corripunt.

¶ Ante. g. omnia corripunt fere omnia ut prolego: Cethegus producit.

¶ Ante. l. producitur ut phaselus. corripitur in angelus.

¶ Ante. m. producitur ut heremus uerbum: corripit in his heremus uehe
 mens potius bisyllabum profertur. Horatius. ¶ Vehemens & liquidum
 purorq^{ue} similis amni. Item i obliquis huius nois hyems & in alemania

¶ Ante. n. producitur ut tyrrhenus serenus. corripitur helena: helenus:
 innenis hebenus.

¶ Ante. p. corripitur ut pronepos producitur tamen in praepe.

¶ Ante. r. corripitur naturaliter ut serere legere: cerberus: producitur in ga
 lerus in statera. in adiectiuis quoq^{ue} in rus rarum. ut seuerus: austerus. Cra
 tera ideo producit quia graecū est. κρᾶτηρ Megera chimera diphthongum
 habent producit etiam hyberus trieteris dis & trietericus. a. um. panthera
 & mulier in obliquis: reliqua corripunt ut alterius alterum ueteris uetere
 Desinentia in rius uel in riū corripit ut canterius.

¶ Ante. s. corripunt prothesis ephesus: matheſis: producant poesis i phre
 nesis indifferenter ponitur iuuenalis producit cum fruo haud dubius cū
 sit manifesta phrenesis: serren^{us} corripitur. ex uitio capitis phrenesis furio
 sa mouetur.

¶ Ante t. corripitur in amestus amestina uestis: producant in obliquis:
 magnes locuples lebes quies: cetera eius formæ corripit: ut aries: paries
 remetum breuiat.

¶ Ante. u. si inuenitur semper producitur.

¶ De. I.

IAnte. b. naturaliter corripitur: ut aprilib^{us} producit i peribo. is it.
 Ante. c. similiter corripitur ut cilitem ut amicus prop rium. pro

dacunt hæc apricus:amicus.umbilicus formica.pudicus lorica.lectica.
vesica.marica dea minturnensium.urtica.mirica arbor:caicus fluuius me-
dicus.Fœdricus.posticus.Persius.Posticæ occurrite sanæ anticus ab ante.
Item hæc in obliquis pernix.Iodex & bombix.unde bombicinus phænix
corripiunt.falix.calix.mastix.pistrix.

¶ Ante.d.corripit naturaliter ut cupidus.producit cupido.abydus aby-
denus.thezides formido.desiderio.desiderium infidus.perfidus corripitur
Ante.f.uel.ph.cum inuenitur.producitur.ut colipha.

¶ Ante.g.naturaliter corripitur.ut colido.producunt auriga.caligo &
similia.

¶ Ante.l.corripitur naturaliter.ut agilis bibilis.producent tamen exilis
asylum.cubile.mantile.& cætera huiusmodi.Item quintilis sextilis.& simi-
lia a quibus diffendiunt.futiles futiles a suo ut ait Martialis.futiles apratur
crinibus rosa.Item humilis.parilis.dapilis.ambilis.nubilis.legibilis.&
similia.

¶ Ante.m.breuiatur.ut callimachus.producunt.opim'.sublimus.& cre-
scientia quartæ coniugationis.ut audimus.

¶ Ante n producit ut festino.caminus.martinus erynus.falinum cati-
num caminum.manicinus camin'.festinus & huiusmodi deriuata. ut q
rin'.supin' nanum propino item desinentia in na.ut culina popina.præ-
ter hæc scemina.pachina.pserpina.lamina trutina sarcina buccia.Nomi-
na item i in.i.ante n producant:ut eientimus.destino uero corripit:ut &
me.destinat aræ.pducit in destinatus.Iuuenalis.Et domini giadiis iam de-
stinata corripit.Item protinus crastinus comperendin'.serotinus homo-
tinus biffynus.trinundinus oleaginus saginus clâdestinum elaudian' pe-
nultima producta protulit.cætera corripiunt:ut acinum.

¶ Ante p breuiat:ut antipus.producit obstipus constipo as.

¶ Ante q.producitur:ut iniquus.antiquus corripitur in his siliqua:reli-
quus.aliquis.

¶ Ante r.corripitur:ut martyris.producitur:ut papirus saphyrus.buty-
rum corripit apud Virgilium.Lac niucum butirum quenouum cum.mel-
le comedit.

¶ Ante s producit:ut derisus gausus auchises cambises corripit aut nū-
quam:aut carissime inuenitur.

¶ Ante.t.corripiunt ut leuitas:desinētia in ta:ut beremita:anachorita:ab-
derita.Itē mittētia gūm in tis:ut samnitis:& noīa primæ in tes:ut poletes
tæitē censitus recēditus laceffitus.Sed de supinis & participiis huiusmodi
dictum est.Itē hermaphroditus cocytus aconitum.sernitus uero incuitus
& aduerbia in itus corripiunt:ut cælitus:item pituita polymita uestis:lecy-
chus uas olearium corripit penultimam:ut pater ex uersa homerico α-
καδεχρυσέ γε γλυκυσω γυνε λαίον.

¶ Ante.u.producitur:ut rediuius.

De. O.

Ante. b. corripitur. ut niobe: exceptis duobus october.

Ante. c. breuiatur: ut colocalum: antilochus: excipito obliquos non minimum in ox: ut uelox ferox qui producit propter celos genus nauis.

Ante. d. breuiatur: ut exodus exodium. producant herodes custodes. Ante. g. corripitur: ut eloga. prater ea quae habent graecae. ω. ut οὐρα γωνύη synagoga.

Ante. l. breuiatur ut soboles.

Ante. m. breuiatur. item ut salomon. neutra: ut amomum producant Virgi. Assyrium uulgo nascetur amomum.

Ante. n. naturaliter producit: sicut in gēis nomum tertia in o: ut Caronis: demonis tñ & agamēonis sindonis corripunt. Noia ppria locorum: ut helycon calidon. sidon producant in obliquis. calcedon tamen corripit: sydonius. o producit sydonis patronymicum corripit: si qua sunt alia poetarum lectione deprehenduntur.

Ante. p. naturaliter corripit ut caliope: ethiopis: & reliquis obliquis ei nominis. item caropus fallit in his cariopus aëlopus: europa pyropus.

Ante. r. producit in his odorus sonorus: honorus: & similibus deriuatis: itē in pelorus: & in genitiuis nominum in or: ut caloris amoris furoris: pter q in his memoris rethoris: castoris marmoris aëtoris: & pter q in obliquis priorū ut hectoris: aminoris Item in ceteris breuiatur.

Ante. s. longat ubiq: ut dolosus erumnosus: pillosus.

Ante. t. iter longatur. amotus: herodotus: theodotus: aëtos producit quia graece est: αἶσώτοσ.

Ante. u. si quando inuenitur fermē semper corripit. ut lodouicus. Composita si qua sunt regulam sequuntur primitiuorum. aduertēda sunt quae a graecis ueniunt.

De. V.

Ante. b. corripitur naturaliter. ut coluber. producit in saluber. In nuba. pron uba corripunt. in cōnubium in differens est.

Ante. c. producit in adiectiuis primae & secundae declinationis ut caducus a. um Sambucus. sambuca. māduco. fiduca. polux in obliquis. In ceteris corripit. ut reducis reduci reducem.

Ante. g. naturaliter producit: ut fugo. is. in obliquis nomibus. coniunx & in sanguisuga corripitur.

Ante. l. naturaliter producit. ut paruulus: calculus producit in getulus adulor adulator. cussulis. breuiatur in his herculis specula. speculū specularia nebulo nebulonis. presulis. exulis. sotular. bibulus.

Ante. m. naturaliter producit: ut albumē: haec corripunt in columis columen: contumax autumo.

Ante. n. producit ut lacuna.

Ante. r. naturaliter producit ut silurus: excipitur purpura. Item uerba quae uocantur meditatiua ut exurio. item quae formam habent meditati

norū ut luxurio: & quæ sunt inde: lemuress: centurio: mercurius. Item obli-
qui nominum in ut. ut fursur murmur: telluris obliqui producuntur.

¶ Ante. s. producit ut creusa: medusa.

¶ Ante. t. item producit: ut præputium arbutus breuiatur intercus: per-
tis percutit.

¶ Ante. u. breuiatur ut cluuiess: colluuiess.

¶ De Vltimis syllabis.

Inalis in nominatiuis & accusatiuis corripitur: ut musa templa
monumenta: Græca non unq̃ productū: ut hypermestra rheane
mea: tegea. quia apud græcos est Ouidius. Mitti hypermestra de
tot modo fratribus uni: & sæpe rhea quæsta est iterum secunda: Papinius.
Non tega non ipsa deo uacat alite: foelix cillenæ. Idem te plangeret argos:
te nemea tibi lema comas. Larissaue suplex poneret: Vocatiuus a nomi-
ne in as tam tertiæ quam primæ declinationis producit ut æneas æne
ænea a pallas palla. Virg. ænea uigilia. Idem nō hæc o palla dederas pmi-
sa parenti. Item ablatiuus semp pducit: ut ab hac musa. Numeralia i ginta
indifferenter ponūt: ut Triginta Virg. Triginta capitū foetus eniya iacebit.
Iunena. Quadringēta dedit græcus sestertia dotē. Verba in. a producunt:
ut ama uola. Aduerbia itē pducunt ultra pter ita quia.

¶ De. E.

Finalis corripit in nominatiuis & ablatiuis ut cubile: mōile pla-
tone: obliq̃ nominū primæ declinatiōis & noiatiui plurales. æ.
diphthongo scribunt. Nomina in. e. græca ut thæbe pducunt
q̃a græce est: uocamus cūa græcis. ἥσ. uel in. h. desinenrib' trāsī-
tus longat. ut. ὠ. α. υ. χ. ι. ο. ἥσ. ο. anchises. ω. χ. ρ. υ. σ. h. o. chrise. Fame pducitur
qua ueteres huius famei nō huius famis declinabāt. Inuenit ablatiuus i. e.
aliq̃n pducit: qm̃ est a græco datiuo ut τ. ὠ. ε. υ. ρ. ρ. α. τ. h. ablatio euphrate. Lu-
canus signaq; ab euphrate: cū parthis capta sequētes. Ablatiui q̃nte semp
pducunt: ut die. Verba secūdæ cōiugationis in impatiuis. e. pductam ha-
bent ut doce uade: qd sequēte uocali corripit inuenitur apud Virg. in hoc
uersu. Et longum formose uale uale inquit Iolla. Caue quoq; frequenter
corripit. Ouid. Tu caue defendas. Hora. uade uale caue ne titubes: proper-
tius. Tu caue nostra tuo contrēnas carmina fastu: tertiæ enim coniugat. fu-
it ap̃reueres. & canon caueo es dicebat. Monosyllaba: me te se de. e. pro-
ducuntur. Aduerbia suplatiui gradus ut minime oia longant. Similiter
& ea quæ ueniūt a nominibus ut a docto docte: bene male breuiantur: &
item sæpe qm̃ a noie nō ē. Ne cum affirmat: aut phibet pducitur cū inter-
rogat corripit. Cōposita a die pducunt ut pridie hodie Ve pro aut breuiat
eum est iteriectio producit. Quod coniunctio corripitur.

¶ De. I.

Producit ut sinabi. In uocatiuis a nominatiuo i ueniētib' cor-
ripit ut iri. Virg. iri decus cœli: amarylli. Idem Mirabar qd mœ-
sta deos amarylli uocares. Lycatoni: thebai: daphni: & similibus

In dativis quoq; a noibus in asbreviat ut palladi Papinius: palladi littore.
soler.i. natura lögum breuiari aliqu sequeute uocali aut apud Virg. Credi-
mus an qui amat ipsi sibi somnia fingunt. Mihi tibi sibi quasi nisi ibi ubi cū
cōpositis uariari solent: In uerbis semp pducitur ut legi.

¶ De. O.

Ariatur in nominibus ut uirgo. Virgi. O uirgo noua mi facies
iopina ue surgit. Iuuenalis. Conscia matri uirgo fuit. Item Cato
Virg. Quis te magne Cato. Martialis. Si Cato reddat cæsaria
nus erit. Nomina fœminina in. o. & apud nos indeclinabilia pducunt ut
Dido manto: nam græce est. Διδουαυτο.

¶ Dativi Item & ablatiui semper producantur: ut populo. Ego & duo fer-
me semper corripunt. Verba oīa ultimam indifferentem habent: ut amo
lego. Smiliter & gerundia: ut legendo. eodem modo aduerbia ut subito
modo fero cito.

¶ De V.

V Semper producantur: ut Cornu gelu.

¶ De. C.

Tem pducit ut alec Lac corripitur naturaliter. Ex aduerbiis nec
& donec breuiant: hic differēs ē: hæc diphthongum habet: hoc
uero natura corripere debere: ex uerbis prisciani cognoscit qui ait
hocce uocali ablata p Synalepham manētibus duobus. cc. solere produci.
Virg. Hocce erat alma parens. Si enim duobus. cc. manentibus pducitur:
sequitur ut remoto altero corripatur.

D Finita corripitur: ut quod quid sed.

L Præcedente qualibet uocali breuiatur ut Hannibal: mel: uigil: tana-
quil: exul: consul: Sol & nil producantur. Barbara quoq; in. l. pducuntur:
ut Daniel Michael.

M Corripitur ut idem damnum.

N Finita tam græca q̄ latina producantur: ut pœan: salamin: pyrachmon.
Accusatiui in an & in in breuiat: ut ænean: deidamian: iphigenian capin
procrin: parin. Item greca in neutra ut pelion: irion: accusatiui in on græ-
cus a nominatiuo in os nominū. g. m. f. & cōmunis ut menelaon: epodō
eutropelon nariat: frequēti tñ breuiari solet q̄ pducit. Corripunt itē noia
quoq; genitini crescentes penultima breui sunt: ut Nomen is: carmen: is:
an. An forsan forsitan dictiones. Item quæ per apostrophen proferuntur
corripuntur ut uidē satin egon

R Habentia in fine corripuntur ut lucifer græca in er: æther: aer: crater: p-
ducuntur qm̄ græce habent. αἰθηρ κρατηρῆος. Claudianus tñ ultima
nominis aer corripuit dicēs. Lucidus umbroso miscēbitur aer a uerno: qd
apud alium legisse non memini.

¶ Ex monsyllabis breuiantur fer cum compositis ut confer. Item per uir. ter.

¶ As in fine dictionis pducit ut dignitas musas græca quæ genitium in

os mittunt. Item accusatiui plurales corripuntur ut palras: dosilias aonas. Virg. Aonas in montes ut duxerit una sororum cycladas Idem cycladas & crebris legimus freta concita uentis.

¶ Es finica naturaliter pducuntur ut chremes heres: mores: doces: mones: q̄ crescūt in genitiuo penultima breui corripuntur ut miles tis eques tis: hospes tis. Ouid. hofsis ut hospes iuit. Cæres & per cū cōpositis non seruiunt regulā. Item quæ habent. i. ante. s. ut paries: aries: græca corripuntur: ut pleades: garamantes: arcades.

¶ Is corripit tam in græcis q̄ in latinis nominibus ut paris: collis. Datiui ablatiui & accusatiui inis pducuntur: ut musis: populis omnis p oēs. Item desinentia in is: quæ crescunt in genitiuo penultima longa ut famnis tis. Tertiæ coniugationis secundæ personæ præsentis idicatiui modi breuiantur: quartæ longantur: ut audis. Et unum anomalum uelis cum compositis ut nolis mauis quauis dis Notantis is mis tis quis bis q̄ breuiantur.

¶ Os finita tam græca q̄ latina pducuntur ut heros: nepos: doctos. Græca tñ neutra in os breuiantur ut ἀργος κητος argos cætos. Item masculina uel cōmunia in ou habetia genitiui ut τροχος φιλοσοφος. Trocheus Philosophus. Os offis: corripit cōpos & impos ut qdam uolunt. Genitiu⁹ quoq; in eos græcus a ntō in as ut pallados: arcados.

¶ Vs corripitur ut digitus: demuntur monosyllaba: ut pus: mus: rus: sus: thus: quæ producant penultimam genitiui crescentis omnia producantur ut salus tis: uirtus tis. Palus ab Horatio corripit cū ait sterilis palus aptaq; remis. Virg. tamen extendit quem magis sequi debemus dicēs. Stygiaq; palus inamabilis unda.

¶ Genitiui singulares quartæ declinationis: nominatiuus: accusatiuus: & uocatiuus plurales pducuntur. ut manus hæ manus accusatiuo & uocatiuo manus. Græca itē ut pantus: melampus: oedipus genitiui græci Calypsus: mantus longantur.

¶ T. corripitur ut Caput: sinciput: occiput.

¶ Opusculi de cōpositione uersus hexametri & pentametri ædicia Francisco Maturatio perusino uiro clarissimo.

¶ FINIS.

τελος.

¶ NICOLAI PEROTI DE GENERIBVS METRORVM.

NIHIL A TEIVCVNDIVS Nobis potuit iniungi: quam ut de ratione metrorum conscriberemus. Nam & beneficio tuo in illam dulcissimam ætatem uidetur reuocati: quadeccimum ante annum his studiis una operam dabamus: & rem fecimus: nisi nos fallit opinio: q̄ plurimis nō modo adolescentibus. uerum etiam puectis utilissimā. Ita enim tādih hæc ars abolita erat: penitusq; restructa: ut uel

nullus extaret auctor: qui de ea re traderet: uel si quis supat: adeo mendo-
sus corruptusq; esset ut multa in his discerent: quæ nescisse rectius fuisset
Libuit itaq; experiri q̄tum auctoritatis apud nostros homines ex hiis stu-
diis haberemus: q̄q̄ nō lateret nos eē nōnullos q̄ in capescendis bonis lit-
teris ita obsurduerunt: ut simulac emanat noui aliquid ēt ab eruditis uiris
nō modo a nostri similibus qd̄ ab illoꝝ opinionibus quoꝝ doctrina sunt
imbuti discrepēt non solum id contemnāt: sed acerrimus etiam uerbis in-
sectentur. Verum his quidem persuasum uolumus pluris nos facere duo-
rum aut trium eruditoꝝ iudiciū: q̄ mille sui similiū ineptissimas reprehensio-
nes. Pōperari. n. nō rememorari sn̄as cupimus: nec publicū laudamus
consilium: in quo nihil esse inæqualius cōsueuit q̄ id̄sa æqualitas. Nam
cum impar prudentia sit: par omnium est auctoritas. Tibi igitur hunc li-
brum: cuius uolūate hanc puinciam suscipimus Iacobe dicamus in quo
fere oīa metrorū genera a nobis comprehensa sunt: ac ueluti per manus
tradita. Qua in re incredibile dictum est quos sustinuius labores: adeo
quippe oīa non solum p̄cepta: uerum etiā pedū ac metrorū noīe correpta
erāt ut necesse fuerit cōpluris nō solum latinos: uerū ēt gr̄cos ad ea com-
perienda libros euoluere: noua quoq; exempla inuestiganda fuere: multa
ēt nostro Marte componenda: qd̄ si unq̄ euigilatae a nobis noctes & epota
fuligo lucubrationum: ac sudatae uestes fructus aliquid pepererūt: amplissi-
mum uidebor laborꝝ meoꝝ p̄m̄ium cōsecutus. Si uero rem potius scom-
bris (ut aiunt) ac thure dignā cōposuimus. Tamē hoc nos maxime conso-
labit q̄ morem gessimus uolūtati tuæ: quem ob egregiā indolem: suauis-
simos mores. excelsum dulce. eruditumq; ingenium tm̄ diligimus. q̄tum
aliū neminē. tātā & amore tuo uoluptatem capimus ut nihil iam sine te
nobis dulce eē possit. nec lōgiora nobis uiuēdi spacia dari uellimus. q̄ dum
tecum fidelissime amicissimeq; uixerimus. Vale.

Es est metrica constructio syllabarū. Est aut pedibꝫ hoc nomen
inditum a similitudine pedum corporis. Nam sicut pedim⁹ mo-
ueri corpora uidem⁹. ita uersus ipsi cum scandunt. quibusdam
quasi pedib⁹ uident⁹ incedere. Verum latini quidem hoc nomē
ut alia pleraq; a gr̄cis sumpserunt. nam quod illi ποδάσ. nos pedes dici-
mus. dicti autem pedes sunt ob æqualitatem quandam ac ueluti cōueni-
entiam motus hoc est ποτοῦ βωτο βαίνω mutationem β litteræ in
ω frequentissime usurpatur a gr̄cis. βαίνεiv autem non tam ire signi-
ficat. q̄ cum qdam ratione & ueluti harmonia moueri. unde &
α dicuntur. neq; me latet alios qui aliter sentiant. & in primis
Aristotilem. qui ποτοῦ ωέσov dici ποδάσ existimat. sed nos uulga-
torem hoc loco opinionem sequi maluimus.

¶ Pedes omnes duo de triginta numero eē cōstat. ex hiis quattuor dissy-
labi sunt trissyllabi octo. quadrisyllabi sexdecim.

¶ Dissyllaborū primus q̄ ex duabus syllabis cōstat spōdeus dicit⁹. ut mu-

se. Secundus q̄ ex duabus breuib⁹ pyrrhichius. ut dea. Tertius qui correpta primā secundam p̄ductam habet iambus. ut dies. Quartus q̄ ex prima p̄ducta correpta altera componit trocheus. ut arma.

Trisyllabos uero primus molossus seu trimacrum ex tribus longis cōstat ut uirtuti. Secundus dactylus ex longa & duabus breuib⁹ ut iuppiter. Tertius huic cōtrarius anapestus ex duabus breuib⁹ & longa ut ueneri. Quartus amphimachus. ex duabus extremis p̄ductis & media correpta. ut palladi. Quintus amphibrachus huic cōtrarius. ut cupido. Sextus bacchius ex prima breui & duabus longis ut quirino. Septim⁹ palimbacchi⁹ huic contrarius. ut augustus. Octau⁹ tribrachus ex tribus breuib⁹. ut carulus. Hic Chorius dicit. q̄ eo frequēter in choris ueteres utebantur. quē admodum quoq̄ molossus appellatur est. q̄ eo metri genere odas in templo Iouis molossi laudem canere cōsueuerunt.

Quadrissyllabos primus q̄ spondeus dicitur quattuor p̄ductas syllabas habet ut fortunati. Secundus p̄ceumaticus quattuor breues ut philosophus. Tertius p̄æon primus ex prima longa & trib⁹ sequentibus breuib⁹ constat. ut tararea. Quartus p̄æon secundus ex prima & duabus ultimis breuib⁹ secunda longa diremimus. Quintus p̄æon tertius ex penultima longa & cæteris correptis ut dirimamus. Sextus p̄æon quartus ex tribus correptis & ultima p̄ducta. ut dirimerent. Septim⁹ ionicus a maiori ex duabus longis & duabus breuib⁹ ut demetrius. Octauus ionicus a minori huic contrarius ut diomedes. Nonus coriambus extremis longis & mediis breuib⁹ ut æthereo. Decimus antipastus huic cōtrarius ut alexander. Undecimus diiamb⁹ ex prima & tertia breui reliq̄ p̄ductis. i. ex duobus iambus cōnexis ut platonici. Duodecimus ditrocheus huic cōtrarius. hoc est ex duobus trocheis cōpositis ut dulcoris. Tertiusdecima epitritus prim⁹ ex prima breui. & sequentib⁹ longis ut aristoteles. Quartusdecim⁹ epitritus secundus ex prima longa secūda breui. sequentib⁹ item longis : ut eurimedes. Quindecimus epitritus tertius ex penultima breui reliquis p̄ductis. ut demosthenes. Sextusdecim⁹ epitritus quart⁹ ex ultima correpta precedentibus p̄ductis. ut Constantinus.

Errum est connexio quædam atq̄ ordinatio pedum ad delectionem aurium iuenta. Metro accidunt septem: genus: species compositio: cæsura: magnitudo. figura. & depositio. Genus metri appellamus mutuam cōtrarioꝝ iuncturam. & ueluti quādā inter se affinitatem. ut si dactylum anapestico coniungat. cui⁹ coniūcture tres species sunt. prima diadicum trisemum a græcis dicit⁹ ut trochaichū. & iambicum. Secūda diadicum tetrasemum ut dactylum & anapesticum & choriambicū. Species in metri dicit⁹ qualitas metrica p̄ q̄ species ipsa constituit. ut trochaicum anapesticum. Sunt autē metrorū species decem. trochaicum. iambicum. dactylicum. anapesticum. coriambicum. ionicum a maiori. ionicum a minori. p̄æonicū. anapesticum. & anacreonticū. Com

124

positio est ipsa dispositio pedum p quā discernimus simplex ne an compo-
 situm id metrum sit. Simplex nāq; est cum uersus pedes oēs similes habet
 ut Stat sua cuiq; dies breue & irreparabile tempus. compositum uero cum
 ex diuersis constat: ut Cornua uelataq; obuertimus antem nāq;. Cæsura est
 decora terminatio uocum in medio uersuum notata: hæc quadrifariā di-
 uiditur: alia pentimemeris dicitur siue semiquinaria: alia heptimemeris: siue
 semiseptenaria: tertia trochaica: q̄rta bucolica. Pentimemeris est qñ post du-
 os primos pedes separans syllaba inuenit: q̄ dictionem terminet: ut arma ui-
 rūq; cano. Itē: Italiam fato. Habet enim ex qnq; dimidiū. Heptimemeris est
 cum post tres pedes similiter syllaba inuenit: ut Arma uirumq; cano troiæ
 Item: Italiam fato pfugus. Cōtinet enim septenarii medietatem. Trochai-
 ca est cum post duos pedes trocheus partem orationis perficit: ut nil nostri
 miserere. Postrema uero idēst bucolica cum post quattuor pedes syllaba
 superat: in partem orationis desinens: ut Non oēs arbusta iuuāt humilesq;
 myricæ. Suntq; aliam quoq; trochaicā addunt. Ea est cum post q̄ttuor pe-
 des inuenit tracheus partem orationis terminās: ut Omnia uincit amor &
 nos cedamus. Magnitudo est pductio syllabarū: quæ natura correptæ sunt
 ut Terrasq; tractusq; maris: & dum sanguis inerat. Figura est: ordo & con-
 ueniētia inter se inuicē nō solum pedū: uerū ēt dictionū metrorūq;. Depo-
 sitionem appellamus uniuscuiusq; metri desinentiā. Sunt autē deposi-
 nes quattuor. Dicimus enim omne metrum aut brachicatalepticū: aut ca-
 talepticum: aut acatalepticum: aut hypercatalepticum esse. Brachicatalepti-
 cum est cui ut perfectum sit: deest integer pes: ut in illo aristophanico φῆ-
 ρῶ. necesse est enim alieui genis utamur exemplis ubi nō succurrunt no-
 stra: hoc quippe monometrum brachicatalepticū est: quid pedem unū ha-
 bet: altero deficit. Catalepticum dicitur cui una tantūmodo deest syllaba: ut
 apud Horatiū. Mea tenidet in domo lacunar. Est enim senariū iambicum
 una syllaba minus. Acatalepticū dicitur qd legitimo fine claudit: ut nec fon-
 tes labra prolui caballino. Est enim senarium iambicum pfectum. Hyper-
 catalepticum cui una syllaba superat uel duæ: u. Omne genus in terris simi-
 li surgit ab æuo: Item Virg. Alloquitur Venus o qui res hoīm q; deorumq;
 & Horatius. Siluæ laborantes geluq;. Illa enim dactylica hypercataleptica
 sunt hoc uerum iambicum hypercatalepticum: siquidem oīa una syllaba
 abundant. Notādum q; oīa metra præter dactylum duplicib; pedib; com-
 putat̄ ascendūtq; usq; ad hexametrum. Monometrum dicimus quid duo-
 bus pedibus cōstat: dimetrum quod quattuor trimetrum qd sex: tetrame-
 trum: qd octo pētametrum quod decem: hexametrum qd. xii. quē nume-
 rum pedum nunq; qd equidem compererim metrū aliquod excedit. Ideo
 aut dactylicum excepimus: q; binis pedibus scandi nō pōt. oēs enim tri-
 syllabos hēt. Accidit alia quoq; passio: q̄ symphonesis dicitur: & est cum duæ
 syllabæ scandendo in unam coeunt: hoc aut fit cum ī diuersis dictionibus
 una parte orationis uocali uel m littera tetminata sequens item a uocali

incipit. ut Atq; iterum ad trolam magnus mittet Achilles. sic enim scan-
ditur. Atquite radtro:e: & in litteris oino supressis. Fit et symphonesis in
eadem dictione quattuor modis: Vel cum duae syllabae longa pro una longa po-
nuntur: ut unius ob noxam & furias aiadis oilei: uel cum duas breues pro
una breui: ut cornua uel atage obuertimus antenuage: uel cum longa & bre-
uis pro una longa: ut Fixerat aripedem ceruam: uel cum breuis & longa
pro una longa: ut deperdent lycni laquearibus aureis. Item: Cum refluit
capimus & iam se condidit alueo.

T qui syllabae aut longae sunt: aut breues: aut communes. Longae
aut natura sunt aut positione. Natura ut aeneas. positioe ut Ne-
stor. Breues quoque aut natura breues ut pius aut consuetudine
ut cum uocalis uocalem sequitur: ut uale uale iquit iola. Mediae
tertio siue communes syllabae uel natura aptae sunt modo produci: modo
corripri: uel cum naturaliter longae sint propter sequentem uocalem cor-
ripiantur: ut in exemplo cuius paulo ante meminimus uale uale inquit iola
& in sulae ionio in magno uel e contrario cum natura correpte sint produ-
cuntur: hoc autem pluribus modis fit: uel propter sequentem in princi-
pio dictionis aspirationem: cum praecedens quoque in consonantem termi-
nauerit: ut Terga fatigamus hasta uel cum additur alia consonans: ut Re-
ligione patrum multos seruata per annos: uel cum in eadem dictione seq-
uitur muta cum liquida: ut Magnus ab integro saeculo nascitur ordo: uel cum li-

tera alteri consonanti iuncta sequitur: ut hortatur mnestheus.
Igna quantitate indicantia huiusmodi sunt productae hoc cor-
repta hoc u communis si breuis pro longa sumatur hoc.

L si longa pro breui.
Etri origo a deo immortali est: qui compagem hanc coeli & hunc
terrarum orbem omniaque in his contenta certatione & quasi
metro disposuit. Armoniam enim in caelestibus terrenisque reb-
us nemo esse dubitat. Nam quo pacto consisteret uniuersum nisi cer-
ta ratione & praefinitis numeris ageretur. Instrumenta quoque omnia qui-
bus utimur mensura quadam hoc est metro fiuntque si in certis rebus hoc
accidit: quanto magis in oratione quae cunctas complectitur: & enim pe-
destris quoque oratio armoniam habet: quod facile perspicitur cum ora-
tionum alia solutior sit: alia numerosior: uerum tamen magis haec poeta-
rum propria est quibus & in figuris & in uarietate uerborum & in fabulis
& in caeteris rebus & quibus armonia fieri solet: & maior copia est: & licen-
tia uberior. Idcirco non immerito maiores nostri carmine potius quam pede-
stri oratione delectati sunt: quod in carmine armonia sit: armonia autem mu-
sica pars est: cuius quae dignitas sit: qui splendor quae pulchritudo nemo
dubitat. Quapropter metrum optimum esse fateri licet: uel ideo quod sub
musica sit: cuius gloriam ut homerus inquit, οἶος ἈΚΟΟΗΕΥ ΟΥΟΕΤΙ
in D r r e y.

Metra diuersis rationibus appellationes sortita sunt. Alia enim ab accidentibus suis dicuntur. Alia a locis in quibus cani consuevere: Alia ab inuentoribus. Alia a diis cum laudes eo carmine celebrabantur quem admodum pedes quoque dicti fuere. Pyrrichius enim a pyrrho dictus est: qui primus victoria potius eo genere metri: quod frequentibus pyrrichiiis laudatus est. Trocheus uel αωτοτον τρεχενυ uel per metaphoram decurrentium superne lapidum: qui currere ambulantes cogunt: uel quod currentes saltantesque circa aras in sacrificiis deorum hoc genere praetentisonis utebantur. Spondeus αωτοουσπενο quod σπενον τειος idem lites: quod a diis boni aliquid praecantes frequentibus carmen suum spondais ornabant. Iambus uel αωτοονια eiv idest a comitumelianando & maledici hoc genere carminis utebantur & maxime ueteris comediae scriptores: quibus imponere mordere quolibet licebat: uel a lamba puella: quae turpiter hoc carmine lacerata: atque omni genere conuittii affecta laqueo se stragulauit: uel quod cererem olim cum dolore rabtae Proserpinae cruciaretur apud mulierem atticam cui Niobe nomen erat hospitatam cum ancilla eius lamba nomine laudare uellet huiusmodi metro orsa est. Dactylus a translatione iuncturarum quae.

idest in digito sunt: etenim quemadmodum in digito longiorem primum articulum: sequentes uero breuiores cernimus: ita dactylus prima quidem syllaba producta constat. sequentibus uero correptis. Anapestus αωτοου αααιεντω λαχτυλω: hoc est quod dactylo contrarius sit Amphimacus: quod A hoc est utrinque duas syllabas Μαχρασ idem longas habebat. Aphibarcos quod duas βαρχιασ: idest breues. Bacchius quoniam dithyambicorum carmen quod in honorem Dionysii: quod Bacchus dicitur: fieri solebat magna ex parte huiusmodi pedibus constabat: palimbacchus αωτοουαλιεν quod illi sit contrarius Chorus: quod in choris hoc metrum frequentissime cantabatur. Molossus quia praecipue hoc pede constabant odae: quae in templo Iouis canebantur in memoriam Molossii filii Tiri & Andromaches: a quo postea festa molossia sunt dicta. Iam uero ut ad quadrisyllabos uenimus. Dispondeus ideo dictus est quod duplici constet spondeo: sicut diiambus quod duplici iambo: & ditrocheus quod duplici trocheo. proceleumaticus αωτοου ωροδελειν

idest hortari & suadere: ad quod hic pes ob celeritatem: constat enim quattuor syllabis breuibus: aptissimus uidetur esse. Paeon ab inuentoris nomine: uel quod hoc metro Apollinis canebant laudes: quas paeona uocamus. Ionicus quod a ionibus inuentum: uel quod apud illos in usu frequenti fuit. Choriambus quod iambicam desinetiam habeat: & in choris apud ueteres celebratissimus extiterit. Antipastus quod constet ex iambo & trocheo quae sunt.

idest contraria. Epitritus dicitur quoniam hic pes expondeo constat: quia quattuor habet & iambo uel trocheo qui habet duntaxat tria at quaternarius nuy

merus ad ternarium relatus sesquiterciam proportionem facit: quæ græce $\epsilon\omega\iota\rho\pi\iota\omicron\sigma$ dicitur: neque me latet hæc a plerisque latinorum aliter tradi quoque refutare errores supuacuum mihi uisum est: cum eorum illiteratissime litteras uel ob id maxime ignorantiam: præ se ferant: quæ græcis nominibus latinæ ethimologias: quoniam nihil potest ineptius reddere conantur. Nunc de iambico differamus.

Iambicum metrum est trimetrum: huius duo genera sunt: alterum apud uetustissimos comicos tragicosque in usu fuit: quod testatur Horatius. Hucusque socci sumpsere pedem grandesque cothurni: primusque hoc carmine scribere coepit Archilocus de quo idem Horatius. Archilochum proprio rabies armauit iambo: Altero uero iuniores duntaxat usi sunt. Vetus iambicum comicum ac tragicum dicitur: hoc autem proprie purum trimetrum appellatur: suscipitque tres pedes inuicem mutatos iambum pyrrhichium & spondæum nec nisi raro apud ueteres in usu fuit: at qui uetus iambicum in disparibus sedibus: hoc est prima tertia & quinta quinque pedes suscipit: dactylum spondæum choriū anapestum & iambum. In secunda uero & quarta anapestum choriū & iambum. sexta sedes & si uarie usurpetur proprie tamen iambum uel pyrrhichium requirit. Nouum autem iambicum in primo tertio & quarto pede iambum aut spondæum capit: in secundo & quarto semper in sexto iambum siue pyrrichium. Veteris iambi genera quinque sunt: comicum tragicum: satyricum. Hipponacticum: & ananicum. Tragicum est cum unum pedem trisyllabum suscipit. Comicum cum tris plurisue trisyllabos. Satyricum cum duos: Hipponacticum cum in ultimo pede spondæum siue trochæum habet. Ananicum cum post quartum pedem quinque syllabæ duproducitur metrum perficiunt.

Illud diligenter hoc loco animaduertendum est metrum ex quo præcipue constat: uocari: neque tamen eo solo perfici sed alios quoque pedes suscipere. Optimè tamen eè metrum: quod uno duntaxat pedum genere: a quo denominatur: constat ut si iambicum sex iambis constet: sicuti est apud Horatium? Beatus ille qui procul negociis paternæ iura bobus arat propriis.

Aliæ quoque metrorum species a iambicis fluunt: quas summarim referri præcium opere putauimus. Nam quæ hætenus dicta sunt duntaxat ad ternarium iambicum pertinent. Igitur iambicorum omnium tresdecim sunt species.

Prima est Aristophæum ab Aristophane comico appellatum: hoc monometro hypercatalectico constat. id est duobus pedibus & syllaba ut Horatius Vides ut alta.

Secunda Euripidum constans dimetro brachylectico: hoc est tribus pedibus: ut deæ decus meum.

Tertia anacreontium constans dimetro catalectico: hoc est tribus pedibus & syllaba: ut præceps amore scæno.

Quarta archiloicum constans dimetro acatalectico: hoc est quattuor integris pedibus: ut paremque poscit Priamus.

¶ Quinta alcaicum constans dimetro hypercatalectico: hoc est quattuor pedibus & syllaba: ut Silue laborantes geluq;

¶ Sexta alemanium constans trimetro brachicatalectico. ut coacta uerba mitius feras.

¶ Septia hippoactiū cōstās trimetro catale. ut mea finidet i domo lacunas

¶ Octaua archilochium constans trimetro acatalectico ut Ibis liburnis i ter'alta nauium.

¶ Nona hipponacticum constans trimetro hypercatalectico: ut Cuncta regna linque lacunas mœrorem.

¶ Decima aristophanium constans tetrametro brachicatalectico: ut | mar cent lucernæ sol propinquat | non tamen uocas.

¶ Undecima anacreontium constans tetrametro catalectico: ut portū pe tens: aut am laxa: uela solue malo.

¶ Duodecima aristophanium cōstans tetrametro acatalectico: ut | ludos amat puella nobilis pudicos & leues.

¶ Tertiadecima anacreontium constans tetrametro hypercatalectico: ut consortium uites eorum qui petunt fœdum supanar.

¶ Vides iacobe q̄ breuiter spēs oēs metri iambici percurrimus: ita tamen nisi me fallit opinio ut rem & ad itelligendū apertā & ad cōmendandum memoriæ facile reddiderim: facit hoc meus in te amor & summi cupiditas satisfaciendi desiderio tuo ut non solū ego facile scribam. uerm etiam cæteris qui hunc librum legēt apertissimam reddam. ¶ Sed iam ad heroi cum transeamus.

Eroicū hexametrum ex sex enim pedibus constat. Dicitur autē heroicū qm̄ poetarum princeps Homerus cæteri q̄ deinceps cō secuti heroū res gestas hoc carmine scripserunt. Enim uero ate

Homeri ætatem pythium dicebatur: q̄ Apollinis pythii oracula hoc me tro reddi consueuerunt. Dicit̄ ēr dactylicū q̄ hoc pede præcipue cōstet si cut. iambico iambicū anapesticū anapæstico. Suscipit aut dactilū spōdeum & trochæum apud græcos etiam amphimacrū & palimbacchiū: sed raro: sicut apud nos quoq̄ proceleumaticum: ut Tityre pascētes a flumine re lice capellas: non unq̄ etiā anapestū: ut fluiorū rex eridanus. Cum igitur hi sint pedes ex quibus heroicum componit: optimū est quod oībus dacty lis constat ultimo pede excepto: qui uel spondæus uel trochæus est ut En nius: Attuba terribili sonitu taratara dixit. Et Virgilius. | Sat sua cuique dies breue & irreparabile tempus. Cæteros autem pedes accipit hoc mo do. In ultima sede semper ut dictum est uel spondæum uel trocheum. In quinta semper dactylum licet rarissime uel spondeum uel proceleumati cum reperire ibidem contingat: qui tamen pro dactylo ponuntur. In cæte ris sedibus indifferenter modo spondæum. nam pceleumaticus anape stus iambus raro. & figuratæ dactylico immiscetur. Trochæus uero præ ter quam in fine non admittitur ne uersus claudicat. Quinetiam non de

sunt: qui hunc pedem prorsus ab heroico arceant: & ne in fine quidem ipsius reperiri uelint spondeū semp in nouissima sede esse dicentes: quādoq; dē in oī genere metri ultima syllaba cōis sit. Sūt et q dactilū afferūt sine aliqñ repiri ut i illo uirgiliāo uersu. At tuba terribilē sonitū pcul excitat horrida. Verum non animaduertunt id fere nunquam fieri: nisi is uersus i uocalem aut in .s. litteram terminet: sequensque item a uocali incipiat. Tunc enim extrema pcedetis syllabe psynalœphē: siue ut nos superius appellauimus symphonœsim primæ syllabæ sequentis uersus annectitur.

Vicconiunctū elegiacū est atq; adeo ānexū ut nunq̃ fere qd̃ memora teneā siue eo cōpositū cōpererim. Elegiacū αὐτο τοῦ ἐλεος q; dictū: luctū siue lamentationē significat. Tractū est id uocabulū a uoce q̃ in fletu atq; eiulationibus utimur. unde eiulationē quoq; dictā arbitror. Ideo aut̃ hoc nomē elegiaco inditū: q̃ in funeribus: sepulchrisq; defunctorū cani solebat: unde tractū est ut epitaphia quoq; elegis uersibus scribant. Recipit autē hoc metrū in prio & secūdo pede dactylum siue spondeū indifferēter: post quos syllabā unam pductā habet: post hanc duos dactilos. postremo item syllabam unam: quæ breuis an pducta sit minime interest.

¶ Heroicorum diuersa genera sunt. ¶ Alia enim ætētemporea dicunt: cū & pedes omnes idem sint. & eadē quantitas syllabarū: ut si omnes spōdei sint: sicut est illud homericum τὰ οὐρανὸν ἔσθ' ἑσθ' ἡννοῦτ' βοὶ τοῖν ἀλλήλοισιν hic enim omnes pedes usq; ad ultimū iisdem constat quantitatibus syllabarum. Alia perfecta cum sententia uno metro concluditur ut Dixit: & ardentes audio bibitore fauillas. ¶ Alia acephala: cum uersus a breui incipit: ut Italiam dix' ille ducis de nomine gentem: quanquam tātum potuit ueterum auctoritas: ut omnes fere primam italiæ producant: uitiumque sit futurum. si quis aliter utatur. ¶ Alia laxa: cum debitam rationem compositionis in medio non seruant. ut Omnia uincit amor. & nos cedamus amori. ¶ Alia truncata siue minuta: cum eandem rationem in fine nō custodiunt: ut si penultimam syllabam correptam habeant: quale est illud. τρῶες οὐρρὶ τῆς ἀνὲρ ὡς ἰὶ οὐρανὸν ἀνοοφν.

Item mortem contemnunt laudato uulnere getæ. ¶ Alia aspera: quum frequentium uocalium cōiunctio prolationem eorum exasperat: ut Tribulaq; trahæq; & iniquo pondere rastro. ¶ Alia mollia: quæ molli er auri- bus incidunt: ut Cæsariem nato genitri: y lumenq; iuuentæ purpureum: & lætos oculis afflarat honores. ¶ Alia cacophona: cum multæ uocales dehonestate eorum sonum uidentur: ut Stant & iuniperi & castaneæ hirsutæ. ¶ Alia soluta: ut quum prosæ quæ metro similia uidentur: ut Do- no ducite: adq; uolentibus cum magnis diis. ¶ Alia procephala: quæ i primo pede ultra quattuor habent tempora: ut Cornua uelatarum subuertimus antennarum. ¶ Alia grauida: quæ uel in medio: uel i fine syllabam superantē hēt. ωὰ τ' πολλοῦ προδὲω ναροτ' ητὰτ: χαῖ ε' νοσ' ἡο: & hic

finis sandii folioꝝ Iuppiter aureo. illic. n. Ἀπο: hic o syllaba supat: ac uelut
uērem facit pgnātis metri. pter hæc alia quoq; notantur metrorꝝ genera.

¶ Catenopiū quod binos dactylos hēt & spondæū: ut an fuga soboles si
quis mihi paruulus aula.

¶ Periodicum qđ uicissim dactilū habet & spondæū: ut Troia p undosum
petereꝝ classibus æquor: & illud. Ferte citi flimas date tela ipellite remos.

¶ Bucolicum cui post tres pedes syllaba superat in partem orationis desi
nens: ut Tityre tu patule recubans sub tegmine fagi.

¶ Saphicū qđ in prima atq; ultima sede spondæum habet in reliquis da
ctylum: ut Pars in frustra secant: uerubusq; trementia figunt.

¶ Hyporhythmium in quo singuli pedes partē orationis terminant: ut
hæc tria sunt quæ tu mea nunc mihi munera mitis.

¶ Absolutum quod omnes partes orationis habet: ut Heu si tunc flentē
rapuisset in æthera mauros.

¶ Politicum: quod omnis passiōis ac figuræ expers est: ut O crudelis ale
xi nihil mea carmina curas.

¶ Ascendens quod cū ab una syllaba incipiat in singulis dictionibus una
auge tur syllaba: ut O nympe faciles dulcissima de inopea. & rem tibi cō
feci doctissime sardanapalle. Sunt alia quoq; metrorum genera a diuersis
auctoribus. quæ nos in præsentia quia superuacua uidebantur: omisimus
ea tantummodo collegisse cōtenti: quæ uel necessaria cognitu. uel digna
annotatu iudicauimus. nunc ad dactylici species transeamus.

¶ Dactylicorum igitur. xix. species numerantur.

¶ Prima Adonium constans dimetro catale. ut brachia cūruant.

¶ Secunda hymenæicum qđ cōstat dimetro acataleſtico: ut uiscerū condita.

¶ Tertia archilochium constans dimetro hypercataleſtico: ut arboribus
quæ comæ.

¶ Quarta alcmæiū cōstās trimetro cataleſtico: ut tundite pectora palmis.

¶ Quinta simonidiū cōstās trimetro acataleſtico: ut indue pallia serica.

¶ Sexta alcmæianum constans trimetro hypercataleſtico: ut turgida bra
chia cur detegis.

¶ Septima archilochium constans tetrametro cataleſtico: ut candida mū
do sidera currunt.

¶ Octaua alcmæianum cōstās tetrametro acataleſtico: ut luminibusque
prior rediit uigor.

¶ Nona alcmæianum constans tetrametro hypercataleſtico: ut uita quie
ta bonum parie ingenium.

¶ Decima stesicorium constans pentametro cataleſtico: ut si tua respi
cas mala carmina flebis.

¶ Undecima simonidium constans pētametro acataleſtico: ut Parteno
pe us erat puer arcadiæ dæcus.

¶ Duodecima tyribliū constans pentametro hypercataleſtico ut pulchra

puellajcomas ambit sibi palmitibus.

¶ Tertiadecima heroicū constans hexametro cata. ut Ducite ab urbe domum mea carmina ducite daphnim.

¶ Quartadecima bucolicum constans hexametro cata. ita ut quartus pes dactylus sit & terminet partem orationis: ut est Nos patriæ fines & dulcia liquimus ærua.

¶ Quintadecima ibicium constans hexametro acatalecticō: ut sidera diffugiunt titubantia solis acumine.

¶ Sextadecima alemanium cōstans hexametro hypercatalecticō: ut Alma uenus paphum ingreditur rose liceant ex aditis.

¶ Decimasēptima stesichorium constans heptametro cata. ut

¶ Aeacides iuuenis trahit hectora plangite pergama troes.

¶ Decimooctaua ibicium constans heptametro acata. ut Carmina doctalia canit properantius huc ades o puer.

¶ Decimanona ibicium constans heptametro hypercatalecticō: ut, Versiculos dabo dactilicos tibi si modo das bona uina mihi.

Etra anapestica in oībus sedibus recipiūt anapestū & spondeū: raro proceleumaticumque: apud comicos etiā iambum & dactylum: suntq; anapesticorum desinentiæ sex hypercatalecticū in dissyllabū: hypercatalecticū in syllabam: acatalecticū catalecticū in syllabam catalecticū in dissyllabum: brachycatalecticū.

Species anapesticorum quas frequenter in usu comperimus sūt duodecim. Penicum dicitur prima: constans monometro acatalecticō: ut calidum iubar est.

¶ Secunda pyndaricum cōstans monometro hypercatalecticō ut animus male fortis.

¶ Tertia aristophanium constans dimetro brachycatalecticō: ut uenit optima caliope.

¶ Quarta parteniacū constans dimetro catalecticō: ut fuge moenia iam thelemoniadae.

¶ Quinta alcmanium constans dimetro hypercatalecticō: ut tremulum mare molli sua uiret aura.

¶ Sexta archilochium constans dimetro acatal. & pallimbacchio: ut dea somnifero uaga curriculo prælucet.

¶ Septima pyndaricum constans trimetro. ut medium mare rapido tybris ab fluuio.

¶ Octaua alcmanium constans trimetro catale. ut date pierides mihi carmina doctiloquorum.

¶ Nona stesichorium constans trimetro acata. ut lacet in thalamo tibi uigo decens Veneris specie.

¶ Decima simonidium constans trimetro hypercatale. ut tuba terribili procul ære sonat clypeum cape miles.

¶ Undecima alcmanium cōstans tetrametro brachicataleſtico: ut ſua mū-
nera fert uenus alma manu nitido cynirae.

¶ Duodecima ariſtophanium cōſtans tetrametro 'acatale. ut.

Date uina mihi date ſerta iuuat: dat tempora nunc dominæ Veneri.

¶ Notando in hoc metro ultimam ſyllabam cum ſola ſupereſt in duas ſolui breues: nunc ad proceleumaticum ueniamus.

Proceleumaticum metrum non in metro anapeſticum: ſequit̃
cum & temporib⁹ par ſit: & ſi extremam anapeſti reſolueris ſyl-
labam proceleumaticum facies Cōſtat autē proceleumaticū me-
trum ex ſolis proceleumaticis quale eſt illud: facile moris. Eſt. n.
dimitrum cataleſticum pyndaricum.

¶ Metra trochaica imparibus qdem ſedibus hos recipiunt pedes troche-
um: tribrachum: daſtylum: Sedibus uero paribus eoſdem & ſpondæum
atque anapeſtum. Sed illud animaduertendum q̃ quādo cataleſticum ē
hoc metrum trochæum potius in fine recipit. inter dum etiam tribrachū
Si uero brachycataleſticū ſit: nullo modo diadicum tetraſemum ī fine pa-
titur: ut exemplis facile colligetur. Trochaicorum. xiii. ſpecies in præſen-
tia ſubiiciendas putauimus

¶ Prima pancratium dicitur cōſtans monometro hypercataleſtico: ut
auctor optimus.

¶ Secūda it phalicum cōſtans dimetro brachicataleſtico: ut bacchæ iun-
ge tygres.

¶ Tertia euripi deū cōſtans dimetro cataleſtico: ut uultur altius uolat.

¶ Quarta alcmenium cōſtans dimetro acataleſtico: ut quos uides ſyde
re cæſſo.

¶ Quinta bāchilidium cōſtans dimetro hypercataleſtico: ut rex pater
que iuppiter deum.

¶ Sexta ſapphicum cōſtans trimetro brachicataleſtico: ut o creator audi
as præcantem.

¶ Septima archilōchium cōſtans trimetro acataleſtico: ut nox nemoro
ſo & quietis conſcia.

¶ Octaua ſotadicū cōſtans trimetro acataleſtico. ut Itē poma ſerte uina
ferat alter.

¶ Nona ſapphicum cōſtans trimetro hypercataleſtico: ut ſplendet au-
rum. gemma fulget. forma ſed placet.

¶ Decima ſothadicum cōſtans tetrametro brachicata. ut Ni ſe quid iu-
uat pari nece ulciſci amicum.

¶ Undecima archilochium cōſtans tetrametro catale. ut Tolle hircos
aerem pulſans iam tempus aduenit.

¶ Duodecim hipponactiū cōſtans tetrametro acatale. ut parce iam ca-
moena uati. parce iam ſacro furori. xiii. anacreontium cōſtans tetrametro
hypercataleſtica. ut pelle tonſis. terga pōti: uela tende iamq; pergamus.

¶ Choriābīcorū alia pura sunt q̄ solis constāt coriābis. alia mixta. q̄ in fine amphibrachū aut bacchiū recipiūt. hōz spēs numerant̄ quattuor.

¶ Prima aristophāiū cōstat monometro & amphibracho. siue bacchio ut Virgilius. Mantua quem creauit.

¶ Tertia sapphicū constans trimetro & amphibracho. siue bacchio. ut dulcisonæ pierides uersifico fauete.

¶ Quarta callimachiū constans tetrametro & amphibracho. siue bacchio ut Armipotens mars genitor da ueniam precamur.

¶ Libet hoc loco admonere te Iacobe ceterosq̄. si q̄ tamē erunt q̄ hoc nostrum opusculū legēt Seruii grāmatici artem corruptam fuisse. nullumq̄ me hactenus librum cum plus q̄ ducentos legerim sine menda reperire potuisse: siquidem semper pro amphibracho & bacchio antibacchius legitur: cum tamen exempla de amphibracho: bacchioq̄ subiiciantur: quo factum est: ut Beda posterioresq̄ qui de metris scripsere: hoc in loco ineptissime errauerint. Etenim cum Seruii exempla haud respondere præceptis eius animaduertent: nequaquam itelligentes præcepta apud hunc auctorem non exempla corrupta esse: ipsa quoq̄ exempla dum emendare se putant corrumpere. Sed utinam duntaxat hoc loco fallerentur: nec eorum scripta uariis ubique erroribus starent. Nunc uero ad antipasticū ueniamus.

Ntipastica metra constant præcipue Antipasto. Aliquando tamen in prima particula: in qua iambus est. Spōdæum recipiūt: horum species referuntur quattuor.

¶ Prima appellatur pānicū constans trimetro brachicatalēctico: ut Fauni semideum numen adest.

¶ Secunda anacreontium constans trimetro acatalēctico. ut Curas mirificant fila lyræ dulcis.

¶ Tertia alcaicum constans tetrametro brachicatalēctico: ut o fortuna uetris inuida fortibus ueni.

¶ Quarta alomanium constans tetrametro acatalēctico: ut Infandum te tigit sidera carmen magici uatis.

Onicorum a minori alia simplicia sunt. aliatrochaicis mixta recipiunt etiam paribus sedibus molossū duab⁹ breuib⁹. quæ in ionico sunt in unam longam coeūtib⁹. Et etiam quādo pæonem primum in iisdem sedibus capiant. Horum de pluribus sex species referemus.

¶ Prima dī timocratiū constans dimetro catalectico ut rosa ueris specimē.

¶ Secunda anacreontium constans dimetro acatalēctico. ut Sapiens deus audit.

¶ Tertia anacreontium constans trimetro catalectico. ut fuge uirgo. fugeminnus ueneris.

¶ Quarta sapphicum cōstans trimetro acataleſtico: ut Miſerarum eſt nec amori dare ludos.

¶ Quinta phalecium cōſtans tetrametro cataleſtico: ut Tibi ueris fero / donum ſola quod dat ue neri.

¶ Sexta alemanium cōſtans tetrametro acataleſtico: ut timor omnis docet: artes timor auget bona mentis.

Tem ionicorum a maiori alia ſimplicia ſunt: alia diiambis & di trochæis: mixta horꝝ ſpecies tris in pñtia mēorandas putauimꝰ.

¶ Prima dicitur hipponactium cōſtans dimetro brachicatalæſtico: ut Palmam cape uictor.

¶ Secunda lechitium cōſtans trimetro brachicatalæſtico: ut bellum pete pacem fuge fortis.

¶ Tertia ſothadicum cōſtans tetrametro brachicatalæſtico: ut ſal. pinx: ca ne tempus fugit: intende dolorem.

Aenicorum tria genera ſunt: cretenſe: bacchium: & palimbacchium illud luſtibus: hæc cantibus magis conueniunt. cōſtant præcipue ex pæonibus: tamē epitritos quoqꝰ nonnunqꝰ recipiunt. horum tris in præſentia notauimus ſpecies.

¶ Prima aſclepiadicum dicitur cōſtans dimetro cataleſtico: ut fulmineꝰ impetus.

¶ Secunda pindaricū cōſtans dimetro acataleſtico: ut cornuaqꝰ nūerabis.

¶ Tertia anacreontium cōſtans trimetro cataleſtico: ut metet enim ſeꝰ gentem omnis impius.

Nacreonta metra dimetra ſunt: cōſtantqꝰ anapæſto duobꝰ iam bis & ſyllaba. Sunt tamen qui iisdem trimetris utuntur ponunt qꝰ in prima ſede trochæum. in ſecunda iambum. in tertia & quarta pyrrichium: in quarta ſpondeum: in ſexta quemlibet indiſſerenter horum tres ſpecies ſubieci.

¶ Prima eſt dimetrum anacreontium ſuperantem ſyllabam in principio retineus: ut exigui ruunt tori.

¶ Secunda dimetrum anacreontium cataleſticū: ut mēorē docet loqui.

¶ Tertia dimetrum anacreontium ſuperantem ſyllabam ſine habens: ut miſera eſt humana uita.

¶ Liæ duobꝰ infinitæ metrorum ſpecies ſunt: qꝰ ſupradictis generibus nō ſubiiciunt: ex qbꝰ dūtaxat tres & .xx. qꝰ magis i uſu erāt ſubicimus.

¶ Prima dicitur ithyphallicum: quod tetrametrum ē cōſtans tribus daſtyliis & pyrrichio: ut qui ſerere ingeniū uolet agrum.

¶ Secunda pherecratium quod eſt trimetrum cōſtans ſpondæo daſtylo & ſpondæo: ut reges purpura monſtrat.

¶ Tertia gliconium quod eſt trimetrum cōſtans ſpondæo choriambico pyrrichio: ut odi parthenium nemiſ.

¶ Quarta aſclepiadū cōſtans ſpōdeo duobꝰ coriambis & pyrrichio ut o &

utro & p̄sidium & dulce dētus mentem.

¶ Quinta alcaicum con. spondeo & trib⁹ coriambus & pyrrichio ut tu ne
quesieris scire nefas quem mihi quem tibi.

¶ Sexta elegiacū con. stās p̄timemere duplici prima heroica: secunda da-
ctylica: ut mōret diffusus flens elegia comis.

¶ Septima eulogicū cōstāt: primo pede dissyllabo q̄libet sint & quattuor
dactylis: ut Sappho cōposuit male casta poemata.

¶ Octaua sapphicū cōstans trocheo spōdeo dactylo: & duobus trochei: ut
integer uitā scelerisq; purus.

¶ Nona priapum cōstans gliconio & phereciaco: hoc ē spōdeo choriamb
bo pyrrichio spondeo dactylo & spondeo: ut hellespōtiacum tuos numē
protegat hortos.

¶ Decima phabæcium cōstans spondeo dactylo & tribus trocheis: ut
Quisquis composito serenus æuo.

¶ Andecima saturniū cōstans dimetro iambico catalectico anacreontio
& dimetro iambico brachicatalectico & ityphatico: ut, Iſis perrerat orbem
ornibus profusus.

¶ Duodecima archilochium cōstans anapestico dimetro catalectico 'p/
theniaco: & dimetro trochaico brachicatalectico ityphalico: ut remeat uis
ab arce tyranni uultibus cruuentis.

¶ Tertiadecima encomilogium cōstans pentimemeri dactylica archi-
lochia: & pentimemeri iambica aristophania: ut carmina bella magis ue-
lim sonare.

¶ Quattadecima iambilogiū cōstans p̄timemeri iambica aristophonā
pentimemeri dactylica archilochia: ut Fontes ligabūt gramina latifcos.

¶ Quintadecima alcaicum cōstans pentimemeri dactylica & duobus
trocheis: ut Luna rubens zephyro comminatur.

¶ Sextadecima alcaicū cōstans p̄timemeri iambica & iambis: ut Vides
ut alta stet nive candidum.

¶ Decima septima archilochiū cōstās tetrametro bucolico & tribus tro-
cheis: ut q̄uariis terras animalia perbeant figuris.

¶ Decima octaua soliiambicū cōstās dimetro iambico catalectico archi-
lochio & anapesto uel spondeo & duob⁹ iambis: ut fundens refundit un-
datremulos sinus freti.

¶ Decima nona archilochium cōstans pentimemeri dactylica & dime-
tro iambico acatalectico archilochio: ut scribere uersiculos amore precus-
sum graui.

¶ Vigesima archilochiū cōstans dimetro iambico achatale. archilochio
& pentimemeri heroica archilochia ut ninesq; deducunt iouem nūc ma-
re nūc syluā.

¶ Vigesima prima equiuocū extremæ syllabæ metri sūt alioqñ heroicum:
id metrum est: ut Exercet mentes fraternas grata malis lis.

Vigesima secunda reciprocum heroicum in sothadicum id sit quoties heroicum conuersas scanſione in sothadicum mutatur: quod ut supra diximus est trimetrum acatalecticum trochaicum: ut ire cupis si rus mala uitem somnia quaeso: hoc enim si a siue scadet e incipias trimetrum trochaicum facies hoc modo.

Quaeso somnia uites si rus cupis res.

Vigesima tertia reciprocu iambicu in elegiacum quoties iambicu mutato ordine scanſionis elegiacum facit: ut micant nitore ecta sublimi aurea. Muta ordinem scandendo Aurea sublimi tecta nitore micant.

Postquam metrorum species executus sum: superest ut te admoneam carmen quod ex huiusmodi metris perficitur tripharia diuidi: aut enim monocolon est id est unimembre: aut dicolon: id est bimembre aut tricolon id est trimembre. Monocolon dicitur quod uno generi metri constat: ut tota aeneis Virgiliis. Dicolon quod duplici metri genere: ut Naſonis epistolae amatoriae: quae heroicis atque elegiacis uersibus constat. Tricolon triplex habet metri genus ut complures odae Horatii. Fit etiam alia diuisio carminis eius duntaxat: quod uariis metrorum generibus componitur. Dicimus enim huiusmodi carminum aliud esse distrophon cum post duo metrorum genera statim ad primum reuertimur. Aliud tetrastrophon cum post quattuor id facimus: unde fit ut carminum: quae ex diuersis constent metris aliud sit monocolon. aliud dicolon distrophon aliud dicolon tetrastrophon: aliud tricolon tetrastrophon. Monocolon cum genus metri uniforme est: ut prima odae Horatii: est enim uno metri genere composita id est choriambico trimetro: quod asclepiadeum dicitur: ut Moxenas atavis edite regibus O & praesidium & dulce decus meum. Dicolon distrophon quoniam carmen duobus generibus constat: & post duos uersus ad primum reuertitur, qualis est tertia odae Horatii in quo primum metrum est gliconium choriambicum trimetrum: secundum asclepiadeum: tertium item gliconium. ut sic te diua potens cypri Sic fratres Helenae lucida sidera Ventorumque regat pater. Dicolon tetrastrophon cum duobus generibus constat: & post quartum uersum ad primum reuertitur qualis est secunda odae Horatii: an qua primi tres uersus sunt dactyli pentametri sapphici: quartus adonius tres item sequentes sapphici: ut iam satis tectis niuique dirae Grandinis misit pater: & rubente: Dextra sacras iaculatus arces terram urbem Terruit gentes graue ne requirer. Tricolon tetrastrophon unde tribus generibus constat & post quartum uersum ad primum reuertitur: ut est odae Horatii: in qua primi duo uersus asclepiadei sunt tertius pherecraticus: quartus gliconius: duo item sequentes: ut Quis multa gracilis te puer in rosa perfusus liquidis unget odoribus. Grata pyrra sub antro. Cui flammam religas coma simplex munditiis heu quoties fidem mutatosque deos flebit & aspera & reliqua. Fieri potest ut plurimum et quam trium metrorum mixturem reperiri contingat: sed nos ea tantum notasse contenti sumus: quae maxime in usu erant.

Aec sūt mi Iacobe quæ de metris ad te in p̄sentiarū cōscripsim⁹: ubi q̄tum in me fuit seruato ordine cuncta digessi: quo & in præsens tempus ram tibi cognitu dilucidam redderem & in futurū si q̄n usus ueniret: aut alicuius rei te repens obliuio teneret: oīa inuentu atq; de p̄mptu q̄ facillima forent sup̄erest ut tu hæc assiduæ & diligenter plegas: & fideliter memoriæ commendes. Iterim etiam componēdis uersiculis mētem exerceas. Ita enim fiet ut nec te accepti beneficii: Nec me laboris pœniteat mei. Vale.

FINIS.

NICOLAUS PEROTVS CELIO PEROTO FRATRI CHARISIMO. .S.

X OMNIBVS Immortalis dei erga me beneficiis duo sunt qbus maxime gloriari soleo. Vnum q̄ Bessarionē mihi principē: atq; q̄ te fratrem prestiterit. Nam si mihi data eēt facultas oīa p̄ arbitrio meo eligendi: qd̄ cogita ne dicā sperare amplius potuissē. Vt enim a principe incipiā nactus sum pium beneficū: humanum: liberalem inaudita æquitate: summa iusticia: singulari fide: diuina s̄: piētia: adeo preterea omni genere studiō: eruditū: ut mihi interdū de eo cogitandi nō tā unus hō litterat⁹ q̄ līx ipse oēsq; bonæ artes in uno hoīe eē uideant. Nulla res ē tā difficilis: tā abolita: q̄ ex huius aīo ueluti quodā thesauro nō liceat expromere q̄ peritus ē diuinæ: līx: q̄ doct⁹: & ciuilis & p̄ficij iuris Quid ē adeo īphā absurdū atq; reconditū: qd̄ huic nō sit penitus familiare q̄s: in mathematicis excellētior: q̄tū exēplorū q̄tū historiæ q̄tum antiq̄tatis tenet: Num sermo eius cū græce loq̄tur: plæ attricus est: cū scribit latinæ musæ ipsæ romanæ loq̄ uidēt. Orationē ipsius platonica putes: crebra ē assidua coposa & hibernis: niuib⁹ similis ī uersib⁹ tū leporis dulcedinis suauitatis īserit ut nihil dunius sit: nihil coelestī⁹. Quid epigrammata que nup̄ in temistū platonici cōposuit: quæq; subito cū latina redidisti: non ne reddere p̄batissimā illā antiq̄tate uidēt: disputatiōes eius subtiles: ornatae: graues: ut facile quēlibet quo uelit ipellat & trahat: ita ex tpe loquit⁹ q̄ si iam pridē scripserit: uidēt ad manū sensus oēs īstructi. Tanta p̄terea humanitate erga oēs expositus est: ut q̄ dignitate summū locū tenet facilitate mox̄ pene infimus uideat. Liberalitatē eius cū īfiniti ex latinis: tū maxime hoc tpe īfoeliciissimi græciæ populi ex periunt: q̄ ppriis expulsi sedibus ad hunc ueluti unicum refugium confluunt. Adde q̄ me adeo amanter: benignē clementer amplexus est: ut octauū iam annū nō solū domi: sed intra secretiora cubilia ad curā castissimi corp̄is sui tenerit teneatq;: apud quē q̄tum gratia & auctoritate ualuerim: in p̄p̄inquo: atq; amicorū honoribus expertus sum. Quæ nostra familia: q̄ pater: qui nōs oēs: que nīæ fortunæ eēt: nisi princeps noster fuisset. Nota hæc oībus sunt quicqd̄ sumus principis nostri sumus beneficio: humāitate clementia: huic uni bona fore

tunæ: ipsam deniq; animā debemus. Merito itaq; me puto immortale beneficium a deo cōsecutum q̄ talem nactus sum principē. quē nisi summa integritate: fide obseruantia colam: uenerer: adorem: sceleratus: facinorosus: nefarius sim: e cōspectu hominū fugādus eiiciendus exterminandus. Deste uero mi frater qd loquar: an mihi: secundo loco euenire aliqd dulci poterat q̄ te talem habere germanū q̄ mihi ut aspectu ac liniamētis corporis ira & moribus & natura sim lis euaderes: qui iisdē qbus ipse studiis dedit a me erudireris: docereris: instruueris: quem ego ueluti imaginem quandā meis manibus formare atq; confingerē. De cuius indole tatā aīo spem cōcepi: ut nō mediocre decus allatū te familiæ nostræ: nisi te nobis fata inuiderint existimē. At quorsum hæc de me inquires (nam de p̄cipe nostro nō miror quē ubiq; laudare: extollere: p̄dicare faciari nō pōt) Nēpe q̄a tuis quoq; laudibus faciare nō possum optime & suauiss ime fraternita me ingeniu tuū: ita studiū: ita mores delectāt: presertim in hoc lubrico ætatis in quo multi adolescentes piclitari solēt. Quāta me nuper uoluptate affectū putas cū me rogasti ut una epistola oīa genera metrorum quæ apud Horatiū Flaccū reperiunt breuiter cōprehenderem. & unde ryrici poetæ dicti fuerint ad te scriberem. Ex his enim intelligo nō cōtentum te heroicis atq; elegiacis uersibus. ut ceteri nostræ ætatis adolescentes sed ad cætera quoq; metrorū genera aspirare. Quod te optimi ingenii tui exactissimæ in studiis diligētia testimoniu est. Ego uero in honestissimo desiderio tuo morem gerā. & instar liberalissimi hominis plus ē q̄ a me quærat p̄stem hac tibi epistola oīa metroꝝ genera. qbus nō solū Horati⁹ uerū ē Boetius usus breuiter annotabo. Si tñ prius quid lyricorū uetustissimū nomen sibi t̄elis ostendero. Dicti igitur lyriici sunt a lyra. qm̄ ueteres huiusmodi carminū scriptores. ad lyram poemata sua canere consueuerunt. hi apud græcos quidē octo feruntur. Alcmania quo alcmانيū metrū dictum est. Stesichorus a quo stesichoriū. Alcæus a quo alchaicum. libicius a quo libicium. Anacreon a quo anacreontiū. simonides a quo simonidiū. Pindar⁹ a quo pindaricum. Bacchilides. a quo bachilidum. Horum. ut Quintilianus inquit longe pindarus princeps spiritus magnificentia figuris beatissima rerum uerboꝝ copia uelut quodā eloquentiæ flumine propter quod Horatius merito eū credidit nemini imitabileē. Additur supradictis Saphō. quā magistrā fuisse Platonis nonnulli tradunt a qua saphicum metrum appellatum est: ita lyricorum numerus nouem musarum numerum impleti: quæ inuocationibus cantus suos ordinabant. Apud latinos uero tres precipue memorant lyriici Horatius Cæsius Bassus & Valerius Martialis. Inter hos palimam optinet Horatius. Solus fere ut idem Quintilianus inquit legi dignus: nam & insurgit aliqñ & plenus est iocunditatis & græ & uariis figuris fœlicissime audax. Secundus. Valerius Martialis: quem intellexisse Quintilianum arbitror: quum ait si quem adiciere. Horatio uelis erit Cæsius Bassus: quem nuper uidimus. Sed cum longe præce-

dunt ingenia uiuentium. Martialem quippe Quintiliani ætate fuisse ma-
nifestum est: ac Cefii Bassi uix hac tempestate fuisse nomen: Vfus aut̃ est
Horatius in eo libro: q̃ odæ iscribitur unde uiginti metror̃ generib⁹. Pri-
mum est genus monocolon: diciturq; choriambicu asclepiadeum tetra-
metrum constas spondeo duobus choriambis & pyrrichio sic enim scan-
ditur Mœce: nas atauis: edite re: gibus.

Scrispit hoc metro dūtaxat̃ ris odas.

Mæcenas atauis edite re: gibus.

Exegi monumentum ære perennius.

Donarem pateres grataq; commodis.

¶ Secundum genus ē dicolon tetrastrophon: primitel uersus sunt dacty-
lici pētametri sapphici: constans: enim trocheo spōdeo dactylo: & duob⁹
trocheis hoc mō lā sa: tis ter: tis: niuis: atq; dirā: q̃rtus adonius constas da-
ctylo dimetro catalectico hoc est dactilo & spōdeo siue trocheo hoc mō.

Terruit urbem scripsit hoc metro tres & uiginti odis.

Iam satis terris niuis atq; dire.

Quem uirū aut heroa lyra uel ac ri.

Vile potabis modicis sabinū

partius iunctas quatunt fenestras.

O Venus regina gaudi paphiq;

persico odi puer apparatus.

Nullus argento color est auaris.

Septimi gades aditure mecum.

Illas si uiris tibi peierati.

Ocium diues rogat in patenti.

Martiis cælebs quid agam calendis.

Mercurii nam te docilis magistro.

Herculis ritu modo dictus o plebs.

Faune nympharum fugientium amator.

Non uides quanto moneas perisco.

Montium custos nemorumq; uirgo.

Impios spartæ retinentis omen.

Pindarum quisquis studet æmulari.

Diues quem proles niobæ a magne.

Est mihi nonum superantis annum.

Phœbe sylvarumq; potens diana.

¶ Tertium dicolon distrophon. primus uersus est choriambicus glico-
nius trimeter constans spondeo choriambo & pyrrichio hoc mō Sic te:
diua potens: cypri: sequens est asclepiadeus hoc modo. Sic fra. tres hele-
næ. Lucida si: deta: scripsit hoc metrō odas. xii.

Sic te diua potens cypri.

Mater scæua libidinum.

*Constat Hoc carmen et exilijs
pedibus, et mesius. Hoc modo expri-
mo, spondee dactilo et catalecton
et duobus dactylis, ita, mœce, nas,*

Mercuri facūde nepos Atlantis.

Integer uitæ scelerisq; purus.

Poscimus siquid uacui sub ūbra.

Ne sit ancillæ tibi amor pudori.

Rectius niues licini neq; altum.

Cum tu lydia telephi.

Et thure & fidibus inuat.

Donec gratus eram tibi.
Quantum distat ab inacho.
Festo quid potius die.
Intermissa Venus diu

Vxor pauperis ibici.
Intactis opulentior.
Qui me bacche rapis tui.
Quē tu melpomene semel.

¶ Quartum dicolon distrophon. Primus uersus est dactylicus. archilochius tetrameter constans tetrametro bucolicho & tribus trocheis: ut Soli-
nitus: a cris hy: ems grata uice: ueris: & fa: uoni: sequens item archilochius
constans ex pentimemeri iambica: & trib⁹ trocheis hoc modo Trahūt: q
sic: eas machi: ne: cari: nas: scripsit hoc metro duntaxat hanc odem.
Soluitur acris hyemis &c.

¶ Quintum tricolon tetrastrophon. primi duo uersus sunt asclepiadei hoc
modo. Quis multa fragilis: te puer in rosa. Tertius pherecratius constans
spondeo dactylo & spondeo hoc modo: grato: pyrra sub antro. Quartus
gliconius: de quo supra dictum est hoc modo: Cui flauant religas: co-
mam: scribit hoc metro septem odas.

Quis multa gracillis te puer in rosa.
O nauis referent in mare te noui.
Dianam teneræ dicite uirgines.

Vitas uileo me sim ilis cloe.
O fons blandus iæ splendidior uitro.
Audiuere lice dii mea uota dii.

¶ Quid fles asterie quem tibi candidi.

¶ Sextum dicolon distrophon. Tres primi uersus sunt asclepiadei hoc
modo scribe: ris uario: fortis & hostium: quartus est gliconius hoc modo
Miles: te duce ges: feris: scribit hoc metro odas nouem:

Scriberis uario fortis & hostium.
pastor cum traheret per freta nauibus.
Quis desiderio sit pudor aut modus.

Albine doles plus nimio memor.
Nolis longa fere bella humanitæ.
Extremum tanaim si biberes lyce.

Inclusam danaem turris & ænea.
Diuis ore bonis optime romule.
am ueris comites quæ mare temperant.

¶ Septimum dicolon distrophon. Primus uersus est heroicus hoc modo
Laudabant alii claram rhodon: aut mytilenem. Secundus est dactyli-
cus alcmæni⁹ tetrameter acatalecticis: quattuor enī pedes heroici habet.
siue dactylos omnes siue spondeos siue mixtos: frequētissime tamē in ter-
tio pede dactylum hoc modo.

Aut ephe: sum bi ma: ris ue co: rinthi.
Scribit hoc metro quattuor odas.
Laudabunt alii claram rhodon mytilenem.

Albis ut obscuro detergit nùbila cœlo.

Te maris & terræ numeroq; carentis harene.

Quis tibi uis mulier nigris dignissima barris.

Octauum dicolon distrophon. Primus uersus est coriambicus monometer aristophanius constans choriambo & amphibracho siue bacchio; hoc modo. Lydia dic: per omnes. Sequens est choriambicus trimeter sapphicus constans epytrito secundo: duobus choriambis & amphibracho siue bacchio: hoc modo Te deos oro sibi arim: cur pperas amando: scribit hoc metro duntaxat hanc oden.

Lydia dic omnes.

Te deos oro sibi arim cur properas amando.

Nonum tricolon tetrastrophon. Primi duo uersus sunt dactylici alchaei trimetri catalectici: constant enim pentimemeri iambica: & duobus dactylis: hoc modo. Vides: ut alta: stet niue candidum. Tertius est iambicus archilochius dimeter hypercatalecticus si quidem in primo pede recipit iambum uel spondeum: in quarto iambum ut pyrrichium: deinde superest syllaba hoc modo: sylua: labo: rantes: gelu: q; quartus uersus est dactylicus alcmanius tetrameter. de quo paulo ante diximus: recipitq; in tertio pede frequentissime trocheum hoc modo flumina cõstiterint a: cuto, scribit hoc metro. vii. &. xxx. odas.

Vides ut alta stet niue candidum.

O mater & pulchra filia pulchrior.

Velox amœnum sæpe lucretilem.

Musis amicus tristitiam & metus.

Natis iu usum læticiæ scyphis.

Acti beatis non arabum in uides

Parcus deorum cultor & frequens

Nunc bibendum nunc pede libero

Aequam memeto rebus in arduis

O sæpe mecum tempus in ultimum

Quid bellicosus cantaber & scythes.

Ille & nefato te posuit die.

Heu fugaces postume postume.

Iam pauca aratro iugera regiae.

Cur me quaerelis examinas tuis.

Bacchum in remotis carmina rupidus.

Non usitata nectenui ferar.

Odi prophanum uulguis & arceo.

Angustam amice pauperiem pati.

Descende cœlo & dic age tibia.

Iustum ut teneacem propositi uirum.

Cœlo tonantem credimus Iovem.

Quid dedicatum poscit apolline.

O diua gratum quæ regis antium.

Motum ex metello cõsule ciuium.

Nondum subactata ferre iugum ualet

Nō semp imbres nubibus hispidos.

Dilecta maiorum immeritis lues.

Heli uetusto nobilis albano.

O nata mecum consule Manlio.

Cœlo suppinas si tuleris manus.

Dixi puellis nuper idoneus.

Tyrrhena regum progenies tibi.

Qualem ministrum fulminis alitem.

Ne forte credas interitura quæ.

Quæ cura patrum quæ ue quitum.

Phœbus uolentem prælia me loqui.

¶ Decimū monacolon uersus est choriābicus pētameter alcaicus cōstans spondeo tribus choriābis & Pyrrichio hoc modo Tu ne quesieris: scire nefas quem mihi quem tibi. Scribit hoc metro tris odas.

Tu ne quæsieris scire nefas quem mihi quem tibi.

Nullam uirre sacra uitæ prius seueris arborem.

O crudelis adhuc & Veneris muneribus potens.

¶ Undecimū dicolon distrophon: primus uersus est dimeter iambicus archilochius acatalecticis: cōstat enim amphimacro: q metæ facit: & duobus iambis: siue altero spondeo: hoc mō. Non eburne: queat: reum. Sequens timeter iambicus hipponactius catalecticis. habet. n. qnq iambos & syl / labam: recipit tñ imparibus sedibus etiā spondeum hoc modo Me: areni: det in domo: lacu: nar. Scribit hoc metro duntaxat hanc oden.

Non ebur neque aureum.

¶ Duodecim monocolon uersus est ionicus sapphicus a minori trimeter acatalecticis: hoc est tribus ionicis a minori constat hoc modo. Miserrum est: nec amori: date ludum. Scribit hoc metro tantum hanc oden. Mirarum est nec amori &c.

¶ Tertiumdecimum distrophon dicolō. Primus uersus est heroicus hoc modo: diffu: gene ni: ues rede: untium: gramina campis. Sequens est dactylus archilochius dimeter catalecticis: hoc est constans duobus dactylis & syllaba hoc modo. Arboribus: q comæ. scribit hoc metro hanc oden. Diffugere ni &c.

¶ Quartumdecimum dicolon distrophon. Primus uersus est iambicus hipponactius trimeter acatalecticis cōstans sex iambis recipiesq; etiam spondeū imparibus sedibus hoc modo: ibis: libur: nis in ter al: tana: uium. Sequens est iambicus archilochius dimeter acatalecticis cōstans quattuor iambis admixto iterim iparibus sedibus spondæo hoc mō Ami: ce propugnacu la. scripsit hic metro odas decem. Ibs liburnis inter alta nauium.

Beatus ille qui procul negoliis

parentis olim si quis impia manu

Lupis & agnis quanta ortitu obtigit

At o decorum quicquid in cælo regis

Quid immerentes hospites uexas canis.

Quoquo scelesti iunitis aut cur dextris.

Rogare longo putidam te sæculo

Quando repositum tecum ad festas dapes.

Mala soluta naus exit alitè.

¶ Quintumdecimū dicolō distrophon Primus uersus ē iambicus hipponactius trimeter acatalectic⁹ de quo paulo ante diximus hoc modo Pecti. nihil: mesicu tanitea: iuuat Secundus est sapphicus constans pentimemeri heroica & dimetro iābico hoc modo. Scribere: uersiculos: amo: re percussu: graui scribit hoc metro duntaxat hanc odem. Pecti nihil me sicut aurea iuuat.

¶ Sextumdecimū dicolon distrophon: prim⁹ uersus est heroic⁹ hoc modo Horrida: tempestans cælū contraxit & ignes. Sequēs est archilocius cōstans dimetro iambico acatalectic⁹: & pentimemeri heroica hoc modo niues: q̄ de: ducum: iouem: nunc mare: nunc siluæ. scribit hoc metro tantum hanc odem. Horrida tempestas &c.

¶ Decimumseptimū dicolon distrophon prim⁹ uersus est heroic⁹ hoc modo Molis i:ertia. cum tantam dis: fuderit: imis secundus iambicus archilochius dimeter acatalectic⁹ de quo supra dictum est hoc modo obliuio: nem sen: sibus. scribit hoc metro duas odas Molli inertia cum tantū imis. Nox erat & cælo fulgebat luna sereno.

¶ Duodeuigessimū dicolon distrophon: primus uersus est heroic⁹ hoc modo Altera iam bellis terei: tur ei: uilibus atas. Alter iambicus hipponactius trimeter acatalectic⁹: de quo supra dictum est hoc mō suis: & i: pla ro: manæ uiribus: ruit scribit hoc metro hanc odem duntaxat. Alteram iā bellis territus &c.

¶ Undeuigessimū monocolū. uersus ē iambicus hipponactius trimeter acatalectic⁹: q̄lis superior hoc modo iam ies: fica. cido. manus scien: tiæ. hanc tantum modo odem hoc carmine scribit. iam iam efficaci &c.

¶ Habes igit mi frater omnia metrorum genera: quibus Horatiuis Flacc⁹ usus est modis: nūc promissi nostri memores boetiana metra exequemur primum est dicolon distrophon: duo enī carminum genera compræhēdit. primum est heroicum hoc modo. Carmina: qui quon: dam studi: o florente peregi. Secundum est alegiacum hoc modo Elebilis heu mœ: stose cogor inire mo: dos. usus est hoc metro bis tantum.

Carmina qui quonodam studio florente peregi.

Flebilis heu mœstos cogor inire modos.

Puppis. achimeniæ scopulis ubi mersa sequentum.

Pectoribus figit spicula pugna fugax.

¶ Secundum est monocolon uersus ē dactylicus alcmanni⁹ terrameter hypercatalectic⁹ constans pentimemeri dactilica. Item dactilo & spondaeo siue trochæo hoc modo. Heu quam præcipi: ti met sa pro: fundo. usus est

hoc metro bis.

Heu quam præcipiti mersa profundo.

Si quis arcturi sidera nescit.

¶ Tertium metrum dicolon distrophon. primus uersus est dactylicus hoc modo Tunc me discus. sa li. querunt. nocte te. nebre. sequens est alcmianus dactylicus tetrameter acatalecticis quattuor integris dactylis constans hoc modo lumini. busque pri. or. redi. it uigor. usus est hoc metro semel tantum hoc loco.

Tunc me discusse liquerunt nocte tenebre.

Luminibusque prior rediit uigor.

¶ Quartum monocolon uersus est dactylicus phalæcius. pentameter hē decasyllabus. constat enim spōdæo dactilo & trib⁹ trochæis hoc mō. Quisquis composi. to se renus. æuo. usus est hoc metro duobus locis.

Quisquis composito serenus æuo.

Huc omnes pariter uenite capti.

¶ Quintum monocolon uersus est anapæsticus pindaricus dimeter acatalecticis constans anapæsto recipiens tamen frequenter etiā spōdæū raro proceleumaticum apud comicos dactylum quoque frequēter capit & sæpenumero ultimam cum supereſt sillaba in duas breues diuiditur. scandit hoc modo Ostel. liferi. conditor. orbis. utitur hoc metro bis.

Ostelliferi conditor orbis.

Quantas rerum flectat habenas.

¶ Sextum monocolon uersus ē gliconius choriambicus trimeter acatalecticis constans spondæo choriambō & pyrrichio hoc modo Cum phœbi radiis graue. utitur hoc metro quinquies.

Cum phœbi radiis graue.

Quod mundus stabili fide.

Ecelix qui potuit boni.

Vela Naricii ducis.

Quondam porticus attulit.

¶ Septimū monocolo uersus ē dactylicus adeo nius dimeter catalecticis cōans dactilico & trochæo. i. duobus dactylis. deficiēte una sillaba hoc mō.

Mubibus atris. utitur hoc metro tantum.

Nubibus atris. Condita nullum.

¶ Octauum monocolon uersus est iambicus hiponactius trimeter acatalecticis de quo supra cum de horatianis metris tractarem. exposuimus hoc modo Hæc cum. super. ba. uer. terit uices. dextra. Illud sæpius memorandum iambica metra imparibus quidem locis posse recipere iambum tribrachium spondæum dactylum anapæstum paribus tantum iambum. & tribrachium apud comicos frequēter & anapæstum. Vtitur hoc metro bis duntaxat.

Hæc cum superba uerterit uices dextra.

Quisquis profunda mente uestigat uerum.

¶ Nonum est dicolon distrophon. prim⁹ uersus ē asclepiadeus choriamb

bicus tetrameter catalecticus constans spondæo duobus coriambis & pyrrhichio hoc modo. Si quantas. rapidis flatibus incitus: sequens ē dactylicus pherecratius trimeter acatalecticus: constans spondæo dactylo & spondæo hoc modo pontus uersat harenas. usus est hoc metro semel tantum. Si quantas rapidis flatibus incitus.

pontus uersat harenas.

¶ Decimus dicolō distrophō primus uersus ē dactylicus sapphicus pentameter acatalecticus cōstans trochæo spondæo dactylo & duobus trochæis hoc modo Cū polo phæbus: roseis quædrigis. Sequens ē gliconi: de quo supra dictum est hoc modo Lucē: spargere cœpit. usus est hoc metro semel tantum. Cum polo phœbus roseis quadrigis.

Lucem spargere cœperit.

¶ Undecimū dicolon distrophon primus uersus iambicus anacreontius dimeter catalecticus constans tribus pedibus & syllaba hoc modo. Quisquis: uolet. perent: nem. sequens est pherecratius: de quo supra dictum est hoc modo Cautus: ponere: sedem.

¶ Duodecimum monocolon uersus est anapesticus partheniacus dimeter catalecticus. primi duo pedes recipiunt anapæstum: uel spondæum. Tertius semper spondæum: deinde superest syllaba hoc modo. Fœlix nimium prius ætras: usus est hoc metro bis.

Fœlix nimium prior ætas. Qui se uolet esse potentem.

¶ Tertiumdecimū monocolon uersus est dactylicus pentameter acatalecticus: de quo paulo ante diximus hoc modo. Nouimus quantas dederit ruinas. usus est hoc metro bis. Nouimus quantas dederit ruinas.

Bella quisquius operatus annis.

Hoc tamen dimetro adonio terminauit in hunc modum Sidera: donat.

¶ Quartūdecimū dicolon distrophon. primus uersus est iambicus archilochius. trimeter acatalecticus: imparibus sedibus spondæum recipiens. Interdum etiam Anapæstum in fine Pyrrhichium: uel Spondæum hoc modo quam Quicum q: solā: mēte: p: cipiti: petir. Sequens est iambicus archilochius dimeter acatalecticus hoc modo Summum q: cre: dit glori: am. usus est hoc metro semel.

Quicumq: solam mente præcipiti petir.

Summumq: credit gloriam.

¶ Quintūdecimū monocolō uersus dactylicus ichthyphalicus tetrameter. acatalecticus constans tribus dactylis & pyrrhichio hoc modo.

Qui fere: ingenium uolet agrū. usus est hoc metro semel tantum.

Qui ferere ingenium uolet agrum.

¶ Sextumdecimū dicolō distrophon primus uersus iambicus trimeter acatalecticus de quo supra mēorauimus hoc modo. quis fluen: ti: diues auri: gurgite. Sequens elegiacus hoc modo. Nō exple turas cogat auarus opes usus est hoc metro semel. quamuis fluente diues auri gurgite.

140
Non expleturas cogat auarus opes.

¶ Decimūseptimū dicolō distrophō prim⁹ uersus ē dactillicus phalæcius
pētameter hēdecasyllabus: de quo supra mēorauius hoc mō Quāuis se
tyri. o. su. perbus. ostro. sequēs est dactylic⁹ archilochius tetrameter catale
cticus hoc mō Comeret. & niue is: la pillis. usū est hoc metro semel.

Quāuis se tyrio superbus ostro.

¶ Comeret & niueis lapillis. In quo sæpe p spondeo siue dactilo impari
bus locis trochæum reperies.

¶ Duodeuigēsimū dicolō distrophon primus uersus est dactylicus alca
manius trimeter hypercatalectic⁹. nā post tres pedes super syllaba hoc mō.
Omne homi. num. genus: i ter. ris. Sequēs est pherecratius: de quo supra
memorauius: tñ in prima sede cōtra usum anapestū recipit hoc modo
Simili: surgit ab: ortu uti⁹ hoc metro semel tantum Omne hominum ge
nus in terris. Simili surgit ab ortu.

¶ Vnde uigēsimū monocolō uersus ē iambicus anacreontius dimeter ca
talectic⁹ constans anapæsto. duobus iābis: & syllaba: hoc mō. Hēt hoc uo
lu. ptas oīs usus ē hoc metro semel. habet hic uoluptas oīs.

¶ Vigēsimū dicolon distrophon. primus uersus ē asclepiadeus. de quo su
pra dictum est hoc mō. Heu heu quæ miseros. trāte de: uio. Sequēs ē iam
bicus archilochius dimeter acatalectic⁹ hoc mō. Abdu: cit i: gno: ran: tia
usus est hoc metro semel.

Heu heu quæ miseros tramite deuio. Abducit ignorantia.

¶ Vigēsimū primū monocolon uersus est heroic⁹ hexameter. O qui per
petua mūdum rōne gubernas &c. Vigēsimū secūdus dicolō distrophō
primus uersus ē dactillicus alca manius tetrameter acatalectic⁹: de quo su
pra dictū ē hoc mō. Sūt etenī pē: ne uolu: cres mihi. sequēs ē iābicus archi
lochi⁹ dimeter acatalectic⁹: cuius paulo añ mētionem fecimus hoc mō
quæ cel: sa: cō scendāt: poli. uius est hoc metro semel tantum.

Sunt etiam pennæ uolucres mihi

Quæ celsa conscendant poli.

XXIII. dicolon distrophon: primus uersus est trochaicus alca manius di
meter catalectic⁹ hoc modo: quos. ui: des se. dere. cælsō Vbi animaduer
tendum ē trochaica locis iparibus suscipere trochæum: & nonnunquam
dactylum. paribus uero cum supradictis tum ē spōdæū & anapestum: de
quo nup̄ a nobis diligētī⁹ disputatum ē in libro: quē nup̄ de metris edi
dimus. sequens ē pherecratius cui⁹ supra mentionem fecim⁹ hoc modo
soli culmine. recipit. n. hic pro spōdeo anapestū usus est hoc metro semel
Quos uides sedere cælsō soli culmine.

¶ Quartum & xx. dicolon distrophon. primus uersus est dactylicus pha
læcius pētameter hendecasyllabus hoc modo. Quid tantos iuuat: excita
re. motus sequens est elegiac⁹ hoc modo. Et propria fa. tum. solici. tare.
ma. nu. usus est hoc metro semel.

Quid tantos iuuat excitare motus.

Et propria fatum sollicitate manu.

Quintum & uigesimum monocolon uersus est dactylicus archilochi-
us tetrameter catalecticus. primi duo pedes possunt esse dactyli uel spon-
dæi: tertius tantum dactylus. quartus spondeus hoc modo. si uis. cæsi. iu-
ra to: nantis. usus est metro ter.

Si uis cæsi iura tonantis.

Quæ nam discors fœdera retum.

Puro claro lumine phœbum.

Sextum & uigesimum monocolon uersus est dactylicus archilochi⁹ cō-
stans tetrametro bucollico & trib⁹ throchæis hoc modo. quam uari. is ter.
ras ani. malia perme. ant si. guris. usus est hoc metro semel. quam uariis ter
ras animalia permeant figuris.

Hæc sunt mi fraterque de Horatii Flacci: ac Seuerini Boetii metris ad-
te perscripti. superest ut ipse mihi non solum agas gratias: uerum etiā gra-
tiam referas. quod accumulatissime factum existimabo: si ex lucubratione
nostra tantum quantum superamus simul atq; optamus cœpisse te fructū
intellexero.

Einis.

**OMNIBONI LEONICENI VINCENTINI LIBELLVS DE AR-
TE METRICA.**

PES IN METRO dicitur: q̄ pedis officio fugatur. Metra enim
per pedes quodammodo incedunt. Pedes alii dicuntur le-
gitimi. alii uero nothi. Legitimi pedes metri cuiusque no-
minantur hi: qui sunt naturales in uersibus: Nothi nero
qui per corruptelam solutionis accedunt. Solutio autem
dicitur in metro quotienscunque pro una longa ponim⁹
duas breues. Igitur heroicus uersus: de quo non nihil dicere statuimus
legitimus est spondæus: accedunt autem dactylus atque trochæus: par spō-
dæo reputatur quia in fine tantum ponitur: ubi ultima semper indiffe-
rens habetur. Dactylicus uero quattuor tempora syllabis complet tribus: &
spondæus totidem complectitur duabus. Syllaba enim longa duo tēpo-
ra habet breuis unū & tantū duas proferendo breues tēpus cōsumit: quan-
tum dum una proferet cū enim illa cūsum: hæc tractim & cum quadā mo-
ra pronuncietur. Quo circa in heroico uersu spōdæus pes. (ut dixi) legitim⁹
sibi oēm uendicat locum: sic etiam dactylus qui spondæum temporibus
æquat. In quinto tñ loco spōdæum raro: dactylum frequētissime inuenies:
ut discedens chlamydemq; aureo dedit intertextā: hic enim quintum spō-
dæus locū possidet: trochæus ut dictū est nunquā nisi in sexto locatur. Is enī
uersus heroici postremus est locus ubi ultima syllaba sit liberior: alioquin
uno foret tempore minor: nec tamen pro spondæo dactylus tantūmodo
ponitur: ut Arma uirumque cano troiæ qui primus ab oris: uerum etiam
anapestus nōnunquā ut fluuiorū rex eridanus caposq; per omnes. Aliquan-
do proceleumaticus: ut tenuia nec lanæ per cælum uellera ferri. Animad-

uertendū est aut in scansione sinerāsim'plerunq; fieri uel collisionem. Sy-
nerāsis dicitur quortienscūq; duā uocales in unam coguntur syllabam: ut
Hic tamen ille urbem patani sedesq; locauit. & Dis quibus imperiū hoc est
terat. & solio tū iuppiter aureo. Colisio aut fit cū sola uocalis a biicit: uel ē
cōsonans cū sua uocali sola uocalis abiicit si dictio pcedēs uocali terminet
& sequens uocali incipiet: ut Carthago Italiā cōtra. Itidem si in his cōposi-
tis aduerbiis. Deinde deinceps de hinc & pinde: ut æneas quo deinde ruis
& redde age quæ deinceps risisti. & Eurum ad se zephiriq; uocat: de hic ta-
lia fatur & proinde tona eloquio. Cōsonantes uero cū sum uocali abiiciuntur
si dictio præcedens desinat ī m: & sequēs incipiat a uocali: ut Littora mul-
tum ille & ter. iacta alto. & Ter scopuli clamorē inter caua saxa dedere. Ea-
dem rati est uersus hipermetri. Hipermetrum appellamus uersum quā
syllaba amplior est: itaq; sequēs uersus a uocali icipiat necesse est: ut possit
fieri collisio seu uocalis excludit sola ut Ecce furens animis aderat tyrinthi
us omnemq; accessum lustrans: seu consonans cum sua expellitur uocalis:
ut Aut dulcis misti uulcano dequoquit humorem. Aut soliis undam: est
etiam ubi s abiicitur sola. ut ponite spes sibi quiq; suas. uel cum sua uocali
ut Inter se colisse uiros & decernere ferro. Illud quoq; admonēdum uide-
tur u positum post s uocali sequēte in eadem syllaba uim amittere litteræ
ut Suadet enim uestana fames: & suaue rubens hiacynthus: & Quibus a ce-
teris in prælia fuet. Huic quoq; & cui monosyllaba sunt: ut Huic coniūx
Sichæus erat: & cui pater intactam dederat primusque iugarat. Nonnun-
quam syllabæ diæresis fit: ut apud Horatium Nunc mare nunc sylue. Est
enim pentimemeris heroicas: & syluæ trisylabum est. Ouidii quoque tale
est: Hæc quoque te saluo persoluēda mihi. A e quoque diphthongus lati-
na in græcam ai uersa diuiditur: ut Aulai in medio libabant pocula bac-
chi & diues opum diues pictai uestis: s auri: pro aulæ & pictæ.

De syllabis.

Ed quoniam ex syllabis constant: syllabæ autem uel breues uel
longæ uel communes sunt: quam ratione quæq; syllaba di-
gnosci possit breuiter dicemus. Syllaba dicta est ex græco uo-
cabulo συλλαβη. n. acceptione litterarū: ppria enim illa sylla-
ba est: quæ de pluribus constat: ut ea post: stirps. Quæ autē de una uocali
perficitur abusiue dicitur syllaba: ut ea. Oēs autem syllabæ a uocalibus suis
incipiunt habere tractatum atq; exordium sumunt. Cōsonantes etenim
quæ sequuntur ipsi sillabæ imputant. præcedentes autem nō ipsi: sed aut
uacabunt aut superiorem breuem iuuabunt: ut putāglans. Ab a confide-
rantes n & s damus ipsi sillabæ. quia sequuntur uocalem. G. uero & l nō ipsi
imputamus. sed seruamus ad auxilium superioris breuis si forte precedat.
ut iuglandes. Cōsonantes autem nō hæ solum quæ ī eadem sillaba sunt
sed etiam in sequenti posite iuuant præcedentem uocalem. ut arma.

De breuibus syllabis.

*Sinerāsis
collisio*
deinde deinceps
hypermetrum
sola s
a amittere
diuina

Syllabæ breues quattuor modis cōsiderandæ sunt: primo ut habeant uocalē breuē: deinde ut nō desināt in duas consonātes: aut in unā duplicem: aut in unā. i. inter duas uocales cōstitutā qbus q̄ttuor modis e cōtrario aīaduērsis deprændimus lōgas. nam si sit uocalis naturaliter producta syllaba longa erit: ut duos si ēt duæ cōsonantes sequuntur breuē similiter longa erit: ut ars aut una duplex: ut pix. uel si inter duas uocales est r ut Troia. Plane diphthongi syllabas lōgas faciunt Sōt autē quattuor æ ut Aeneas: æ ut poema sed diuisa est. cōiūcta ut mortus fœdus au ut aux. eu ut eurus. Cæterū ei apud antiquos t̄m̄mō deprændis: ut eitur: & in græcis nominibus diphthongus ē ut ap̄t̄ia
 ¶ Sed quoniam difficilis est depræhensio circa syllabas naturaliter breues aut longas: sic breuiter consideremus.

¶ De primis syllabis.

Quæ in primo loco posita est: octo depræhendimus modis. positione: uocali ante alteram uocalem: deriuatione: compositione: præpositione diphthongo: regula & exemplo. Positio ubiq̄ product syllabam. Est autem positio de qua supra diximus cum duæ cōsonantes uocalem sequūtur: uel una duplex ut dux: uel si inter duas uocales est i: tunc enim produplici consonante accipitur: ut Pompeius.

¶ Vocalis ante alteram uocalem in latinis dictionibus semper breuiatur ut luo præterquā in hoc uerbo fio sis producitur i nisi post e sequatur r: ut fierem fieri in quibus breuiatur i. nam in græcis dictionibus plerunq̄ produci: ut aer dius a um Chius a um. Vir Dia Camilla: & tūc sciat æries alpes.

¶ Deriuatio positiui naturam sapit: ut amor corripit primum: quia deriuatur ab amo: cuius prima syllaba corripitur. sed fallit in plerisque: ut humo as leges uires: Reges sedes uoces iucundus staturus: pedor uomer: seculum nequem laterina regula Italia. quæ primam producent: quum a primitiuis eadē corripietibus deriuent. Littera autē & littus geminat unit. tr. Nam quod nōnulli dicūt oportunū deriuari ab oportet falsum est: quos nō scriptura tantū arguit: sed et significatio uerbi. Est. n. oportunus ille qui est oībus accōmodatus uel uti portus. nō ergo deriuat: sed componitur ex ob & portus componitur oportunus. Econtrario correpta sunt alia q̄ a productis deriuant: ut dux ducis sopor acerbus dicax aruspex arista uadū: stabulum stabilis omasus arena lacerna nota noto nato fides titulus. Et fides nō ab eo uenit quod ē fido. sed q̄a fiat quod est dictū. Iccirco nuncupata est fides. ut ait Cicero. Titulus uero nō a titane. ut isti uolunt. sed a turado dicitur: ut Varroni placet: quod & scriptura atiquorū probat. Titulus enim in codicibus antiquis scribebatur.

¶ Cōpositio demonstrat accentū produci uel corripī primā syllabā simplicis: q̄ media sit cōpositi: ut amat. si cōponat cum ad p̄fertur: adamat. media cor

rapt a. ut clamat Si cōponatur cum in p̄fetur in clamat media p̄ducta. Ita illius q̄dem uerbi primā breuē huius uero in clamat longā esse dephendimus. Eadē ratio ē compositorū oīum. ut facit inficit. parē imparē. ducit inducit. lotus illotus. Excipiunt ista quorum prima in simplicitate p̄ducta cōpositiōe corripit. innuba. pnuba. diero peiero. caufidicus maledicus. cognitus agnitus. infio & suffio semisopitus. Ecōtrario ambitus. comitiū mediam producunt. cum simplicia. eorum primam corripiant.

¶ Præpositio quanta fuerit in appositione. tanta in cōpositione.

¶ Notantur aliquæ ad ab ob in & sub. q̄ cum iacio cōpositæ producuntur. quīs per se positæ corripiant. Sed ratio cōpositiōis exigit ut a in i uertat primā i p̄ cōsonāte seruata. Et sicut facio officio dicimus. sic iacio obicio dicamus. Sic igit rationabiliter in reicio. Virgilius produxit re. ut Atque oculos rutulorū reliicit aruis. Sic alibi. Reiice ne maculis infuscet uellera pullis. Sed tamen argumentat̄ Seruius lōgam esse spe qua per deriuationem in præterito longa est futura. ut reici. ¶ Denique ἐχεταισιν factam esse dicit. nam in re ibi corripitur. ut Tityre pascentes a flumine reiice capellas. Est enim proceleumaticus.

¶ De ubiq̄ producitur. ut deduco. nisi componatur cum dictione incipiente a uocali. ut dehisco.

¶ Præetiam diphthongus correpta efficitur. si cum dictione incipiente a uocali componatur. ut præuro præibis.

¶ Di quoq̄ ubiq̄ p̄ducitur. nisi in dirimo & disertus.

¶ Re uero oībus in locis breuiat. nisi i reicit. ut diximus & refert. cū distare significat aut p̄desse. nā in reppuli & r̄tuli reppi cōsonātes geminant̄.

¶ Pro q̄dem p̄ducit. ut p̄mere. Sed pleraq̄ excipiunt̄. ut p̄teruus p̄cella. pronepos profugus profanum profundum propero p̄fiteor professus p̄ficiscor p̄fecto in quibus corripit p̄. Et si cōponatur cum dictione incipiente a uocali. ut phibeo. prohibeta uero græcum est ὑποφῆτος. Propheta Sicuti σονῆς τ & sophista.

¶ Diphthōgus q̄dē semp ut dictū ē syllabā p̄ducit nisi cū uocalis sequitur. tu Regula primā syllabā docet hoc mō. Omne p̄teritū bisyllabum p̄ducit primā ut emia p̄ter pauca bibi fidi scidi fteri tuli dedi. Et q̄ uocalē hūc añ alterā uocalē ut uni sui. In oībus aliis q̄ta fuerit in p̄nti tāta erit in p̄terito. Vt amo amaui. Excipiunt̄ genui & posui. q̄ primā corripit̄ contra positionē suā iam in ntō p̄ducit. cū in obliqs correpta uideatur. Idem fieri ē sine inflexione notaui ut leuis t̄ps cū significatiōe mutauit. nam si nitidū significat p̄ducitur. ut Virg. Ille iter uestes & læuia pectora lapsus. Tum leuis ocreas electro. alioqn uero corripit. neq̄. n. leuc nomē amatae & par leuibz uentis. q̄re diligēter attēdēdus ē usus poetarū. nec nō & geminata p̄terea primā corripit̄. ut momordi peperit. felli. Parī rōne oē supinū bisyllabū p̄ducit p̄mā ut motū. p̄ter itū quitū titū scitū satum rutū ratū litū cum suis cōpositis Exēplū hoc spectata poetarū auctoritas ualeat ad mōstrādā q̄ritatē syllabarum.

oim primæ. ut uirg. Armā uirumq; cano ui breuis est: media: ut latinæ. Illo
 qrat cōiunx Lauinia cāpo ui est lōga ultimæ: ut daphni. Daphni tuū poæ
 nos ēt iuenisse leones: ni breuis est. Proderit igi plurimū pbatōe poetarū
 uerſus tenuiſſe: nā qā regulis oīa cōplecti nō pnt: ſupeſt ut ad exempla cur
 ramus: q apud poetā p lēctionē facile dephendem? & hęc de primis ſyl
 labis dicta ſufficiant

¶ De mediis ſyllabis.

Væ uero ſyllaba in medio cōſtiterit iſdē ferme cōprehēdet mo
 dis. poſitiōe: ut capillus: diphtōgo: ut ptolamē exēplo ut ſupra
 diximus uocali ante alterā uocalē ut iulius curia: & ferme ſemp
 in latinis dictiōib⁹ breuiat uocalis ante alterā uocalē: i mediis
 quoq; breuiat: pter q ingeniuius terminantibus in ius: ut unius ullius: ubi
 mō lōga i mō breuis inuenit: alius tñ ſemper pducit: alterius uero ſemper
 breuiat. Genitiui quoq; & datiu qntæ declinatiōis e purā ante i pducunt:
 ſpes ſpei: canities canitiē: dies diē: unū etiā apud Statiū inuenies i ante us
 pduxiffe licius: ut Tépla licia dabis. Nā apud græcos aliquando fit hoc: ut li
 dius ſperchi⁹ aruis. Ei qdē dipthongū græcā ante us uel a uel um modo
 in i mō in e longā conuertimus in i: ut

argia

lampia ni comedia in e ut
 medea platea: & huiusmodi poſſeſſiuis: ut

deio peia calliopea

achileus alpheus.

¶ Nam q Virg. tiphœa e correptā protulit. Qui tela tiphœa tennis Dori
 cum eſt illi. n. de ei dipthongo i abiiciūt: & ſola breuis remanet tiphœa
 Regula mediā deprehēdim⁹ ſyllabā & p̄cipue in deriuatiuis ſiue penultima
 ſit illa ſiue aſpenultima: nā in primitiuis accētū facile cognoscit correptō
 ut dñs. Productio: ut caminus. Iccirco debem⁹ cōſiderā etiā in deriuatiuis
 quēadmodū naturaliter pferē ut Viſtorinus. Et ſi nescis qta ſit agnoſcens
 in genitiuo primitiu qm longa ē: apte. n. pducit: ut Viſtoris. Deide etiam
 in flexiones cōſiderare debemus: ut telus ſi nescis qta ſit in noiatiuo agno
 ſces in genetiuo qā longa eſt. Rurſus ſibilorū: ſi nescis qta ſit bi in plurali:
 agnoſces i ſingulari qā breuis eſt ſibilus enim facit. Sic relegerunt le ne du
 bites qta ſit. ſingularis pronuntiatio ſignificat relegit.

¶ De penultimis ſyllabis.

Enultima igit in deriuatiuis hoc modo deprehendimus.

Ante la pducit: ut cautela ſuadela. Ante na ſimiliter ut cantile
 na leena excipit aduena cōuena: q penultima coripiūt a uerbis
 ſuis ſicut p̄fuga aſſecla. collega tñ pducit a lego. Notantur ēt q a gigno de
 riuat. ut indigneā & alienigena. I quoq; pducit ante na. officina tonſtrina.
 excipit mutina pagina fuſcina turtina ſarcina. ſed hęc magis primitiua
 ſunt. Sucina uero eſt plurale. Ante ra pducit u. ut cenſura ptura. nam ſa
 tura primitiuū eſt. purpura uero a græco uenit τ̄ο̄ρ̄ρ̄ῡρ̄α.

¶ Ante le producit: ut monile ſedile.

¶ Ante go penultima ſemper producit: ut ut Carthago uirago caligo

ergo excipitur unum bisyllabum ligo.

¶ Ante do similiter: ut dulcedo: libido fortitudo hirundo.

¶ Ante ar producitur: ut lacunar lupanar: nisi sit uocalis ante alteram uocalem: ut laquear.

¶ Ante nas. ut Raenas: Arpinas.

¶ Ante ris uel re: ut militaris uel militare. Iuuenalis. Et pegma & pueros: inde adualeria raptos.

¶ Ante tis quoq: ut samnitis & tiburtis uel stratis quorū nominatiui non sunt in usu excipiunt ceretis siue ceritis in quo nō mō pducit: ut q cerete domo qui sunt minoris in aruis: sed etiam corripitur: ut est ingens gelidum lucus prope ceritis amnem.

¶ Ante nus producit a: ut romanus troiāus: nā dardan' primitiuū ē. E ut terrenus. I ut iugurtinus: excipit diutinus crastinus ornotinus serotinus pristinus mediastinus oleaginus fagin' & fraximus: qd primitium est.

¶ Ante rus producitur o: ut decorus sonorus.

¶ Ante sus quoq: ut saxosus mœticulos a mœtu.

¶ Ante tum pducit e: ut oliuetum myrtetum: excipitur temetum.

¶ Ante tas. penultima corripitur: ut bonitas integras nisi sit positio ut libertas.

¶ Ante dus quoq: ut herbidus floridus. candidus. Pandus uero pandid' facere debuit.

¶ Ante lus uella uellum in diminutiuis breuiatur: ut urceolus unciola luceolum.

¶ Ante al seruatur penultima primitiui producta: ut ceruix cœruical tribunal correpta. ut animus animal.

¶ Ante mem a prima & quartā coniugatione producitur. ut oblectamē munimen. A secunda uero & tertia corripitur. ut regimen monimen: nisi in uo desinat uerbum tunc producit. ut flumen lumen numen. Sed in compositis a cano semper corripitur. ut tunicen & fiducē. Excipitur ubicē quid solum penultimam produxit propter syneresin duarum uocalium: nam tibicen debuit esse.

¶ Ante lis in denominatiuis pducit. ut Martialis: fidelis herilis: excipitur equalis: parilis: qd a paro deduci uidet: nam in uerbalibus semp corripit ut fertilis utilis sterilis quoq & frigilis penultimam corripit.

¶ Ante tus in uerbalibus seruat penultima participiorū. ut ornatus. territus In aliis uero pducitur a ut togatus i. ut aiutus u. ut cornutus. ueritus autē primitium magis est. at de penultimis quidem satis.

¶ De ante penultimis syllabis.

Nte penultiama uero ita dignoscitur.

Ante bilis producitur a ut tractabilis.

Ante bundus ut erabundus.

Ante bulum ut conciliabulum.

Ante cundus ut iracundus.

Ante ceus ut ordeaceus: siue cius ut gallinacius.

Ante culum ut miraculum. Ante metrum ut ornatmentum.

Ante rius uel rium: ut sagittarius armarium salarium: excipiuntur que a numerorum nominibus deriuantur: ut denarius.

Ante cula in diminutiuis producitur e: ut uulpecula diecula.

Ante mentum. ut incrementum.

Ante facio uero breuiatur: ut calefacio.

Ante bilis corripitur i ut sensibilis. Ante bundus ut ludibudus.

Ante cundus unū rubicūdu alternitatis cā: nā rubibūdu debuit esse.

Ante bulum ut turibulum.

Ante cies ut canicies. Virg. Canicies inculta iacet stant lumine flāmæ.

Ante cius: ut tribunitius.

Ante cia: ut pudicitia.

Ante culus cula uel culū diminutiuis: ut igniculus: anicula: reticulū.

Notatur cuticula: qđ solum i hac forma diminutiuoꝝ antepenultimā pduxit. Iuuenalis. Combibit æstium contracta cuticula solem. Nam periculum seruat penultimam sui uerbi productam perior periris. Vnde ex perior experiris periculum.

Ante lius quoq; penultimam seruat sui primitiui correptam: ut uirgal a Virgilius Productam: ut seruilis seruilis.

Similiter ante mentum modo corripit si breuis fuerit penultima primitiui: ut monui monitus: monumentū modo pducitur: si ecōtrario lōga sit ut munio munitus munimentū incrementū quoq; eadē rōne antepenultimā produxit: ut magnum Iouis incrementum. In iunctura uero compositionis semper breuis est: ut uersificor: bellipotentis: quadriuges.

Ante nius mō pducit o: mō breuiat secundum penultimam primitiui productā: ut Iuno iunonis iunonius. Calidon calidonis calidonius: correptā: ut hemon hemonis hemoni: strimō strimonis strimonius. Inuenit tñ poetā in eiusmodi anpenultimā latēter pduxisse: Virg. Obstipuit prius mo aspectu sidonia dido: sidonia pferit producta: q; alibi corripit: ut sidonia asq; ostētat opes: & Sidonio ē iuectus equo. Sed hoc metri necessitate fieri uidet in eiusmodi noībus si ultima producitur antepenultima correpta proferatur aliter in heroico uersu stare non potest.

Ante rius uel riū similiter pducit o: ut uxorius: ptorius pretoriū. Vero anpenultima in oībus a luēdo cōpositis corripit: ut diluuiū: illuuiēs: pluuiēs ficiēt ingluuiēs. Inimū pterea desinentiū deriuatiuoꝝ siue ēt cōpositoꝝ pter supradictas formas diuersæ sunt aliæ: ut palladiū remediū presidium cōnubiū salaciū suauiū officiū iudiciū cōsiliū exiliū cōsiliū augurium muncipium conuiuū regimiū fastigiū: quoꝝ anpenultima a primitiuis dignoscit: ut a palladis palladiū: a mederis remediū: a pfidis pfidiū anpenultima correpta. Rursus a nubis cōnubiū: a uestis uestigium: a fastidis fastidium: & fastigiū antepenultima dignoscit. Nam qđ Virg. ait Cōnubio iungam stabili: ppriāq; dicabo, Sistolet fecit: Alibi secundū artē pducit: Cuiq; les

ges loci dedimus connubia nostra reppulit.

¶ De medijs dixim⁹ q̄ nobis memoriæ occurrerūt: Si q̄ p̄terea sunt multa ēt nō negauerim in eis iurare poterunt nos exēpla poetarū: neq̄. n. tam breuib⁹ spatijs imensa uerborū copia cōprehendi potuit: q̄re de ultimis iā dicere pergamus.

¶ De ultimis syllabis.

Inita casualia p̄ rectos & accusatiuos casus corripuntur: ut syllaba musa illa: p̄ ablatiuos uero p̄ducunt: ut a syllaba a musa ab illa: p̄ uocatiuos quoq̄ si a gr̄cis uenerint as p̄ducta terminātib⁹ ut Aeneas o aenea. Sosias o sosia Illud quoq̄ sciendū est licet oīs uocatiu⁹ in a desinēs corripiat ēt si sit apud gr̄cos product⁹: ut Syria phrygia. In paucis tñ gr̄cis inuenit poeta seruassē morē gr̄cū: Statius. Non tegea nō ipse deo uacat alite scelix. Cylene: & alibi. Te plangeret argos. Te ne meatibi lerna comas lariffa ue supplex poneret.

¶ Numeralia uero in ginta finalē habēt indifferentē: ut triginta: uerba p̄ducuntur: ut ara memora: & monosyllaba ut da.

¶ Aduerbia quoq̄ p̄ducunt: ut ultra: p̄ter ita puta: & q̄a coniunctio q̄ tñ sit aduerbium. Virg. Heu quam tanti cinxerunt æthera nimbi.

¶ Terminata monosyllaba p̄ducunt: ut me te se: excipiuntq̄ uē ne pro an. & syllabica adiectio p̄te: ut suapte q̄ breuiantur: polisyllaba uero corripuntur: ut cubile p̄nestē: nisi sint a gr̄cis transformata: ut ἐλὲν Helene: Χυρίην cyrene tunc uertitur in e longam.

¶ Vocatiu⁹ quoq̄ a gr̄cis trāformat⁹ i es uel i e lōgam desinētibus sibi p̄ducuntur: ut ἀνχίστη anchise ὠνελείδης pellida: αἰωλλήνην pollixene.

¶ Ablatiui ēt q̄nta declinatiōis: ut die cum suis cōpositis: ut pridie tertiæ quoq̄ unus ut fama. In gr̄cis inuenit ē p̄ducta finire ablatiuus tā primæ q̄ tertiæ declinatiōis primæ: ut Lucanus signaq̄ ab euphate cum Cras / so capta sequentes. Tertiæ similiter ut Demosthene. Sed datiuus magis gr̄cus pro ablatiuo positus est latino: ut ἐὺφράτης eufrate: σήμοσθεύης Domosthene: ei diphthongo in e longa uersa.

¶ In uerbis ēt imperatiui modi secūdæ coniugationis numeri singularis p̄ducit⁹ ē: ut mone sede: uale: nisi sequēs dictio a uocali incipiat: tñ corripitur aliquando syllaba longa Virg. Et longum formose: uale uale inquit Iolla: hoc enim in communibus syllabis admonebimus.

¶ In aduerbijs rursus produciunt que a datiujs transfigurant: ut a docto docte: fero fere: pulchro pulchre: exceptis bene & male que breuiantur.

¶ In finita p̄ducit⁹: ut scripsi exceptis nisi & q̄si: & datiujs & uocatiuis gr̄cis: quorū nominatiuus in is correptā desinit: ut daphnis daphnidi daphni: amarillis amarillidi amarilli: quæ breuiantur: nam si ab alio sint nominatiuo nō ēt in i uocatiuum mittunt: sed datiuum tantūmodo: ut arcas arcadi: pallas palladi. Si uero syneresis fiat uel diphthōgus apud gr̄cos tñ in i uertit lōgam apud latinos: ut οἶος ei Orpei. Virgil. Orpei calliopea lino formosus Apollo: notantur etiam mihi tibi sibi & ubi ubi quæ in dis

ferentur ponuntur.

COterminata monosyllaba pducunt: ut do sto: polli syllaba indifferen-
ter ponuntur: ut lego. Excipiuntur græca: in o productam desinentia: ut
αἶαντρο manto. αἶαντο σάφο sapho. Datiui quoq; & ablatiui in o terminā-
tes: ut populo lectio illo qui producantur. Gerundia uero indifferēter po-
nunt: ut legendo. Aduerbia quoq; modo producantur: ut tanto subito:
modo breuiantur: ut cito sero.

V finita producantur: ut gelu cornu tonitru.

Llitera terminata corripuntur latina ac barbara: ut sal animal mel pu-
gil tanaquil & exul. Excipiuntur duo latina: ut sol & nil: & barbara in elut
daniel & michael.

N littera finita latina & græca producant: ut pæan titan lien & rēn. De
græcis excipiunt accusatiui terminantes in in: ut capin parin procrin & in
on neutra: ut illion pellion. Et accusatiui tam masculinor: atq; comuniū
in os correptā desinentium: ut Menelaos Menalon: epodoos epodō: hia
cynthos hiacynton: eutrapelos eutrapelon.

De latinis uero excipiuntur corripientia penultimam crescentis geni-
tiui ut nomē nominis. Præterea an forsan forsitān in & an cum suis cōpo-
sitis & eiusmodi pictiones quæ p apostrophen pferuntur: ut uiden. satin:
egon pro uides ne satis ne egone.

R littera terminata corripuntur latina & græca. ut Cæsar nectar. De
græcis excipiunt in er desinētia: ut αἰθήρ æther χῆρ τῆρ crater φῆρ æer
nenim ut diximus semp in e lōgam uertit. de latinis uero excipiunt t mo-
nosyllaba ut lar far par: cum suis compositis uer cur & fur.

As syllaba finita producantur latina & græca: ut ciuitas tis pallas antis.
de græcis excipiuntur mittētia genitiui in diis ut arca arcadis pallas dis.
Accusatiui pluris nominū per os formantium gūm breuiatur ut phylis
phylidos phyllidas tros troos troas.

Es syllaba finita producantur tam græca q̄ latina ut chremes chremeris
uerres ris: hæres dis: de græcis excipiuntur noiatiui plurales ut iliades gara-
mantes: de latinis uero corripientia penul: imā genitiui crescētis: ut hebes-
tis: abies tis: tñ ceres & pes cum suis cōpositis producantur.

Is syllaba terminata corripuntur græca & latina: ut paris collis: de græ-
cis pariter & latinis excipiuntur pducentia penultimā crescētis genitiui:
ut delphis: ut delphin delphinis telchis telchin telchinis ars arinis soteris
soterinis: ppria samnis samnitis. Rursus excipiuntur de latinis accusatiui
& datiui cum ablatiuis: ut dominus omnis: & uerba secūda cōiugationis:
ut munis & unum anomalum ut uelis cum suis cōpositis ut nolis & ma-
uis. Monosyllaba & pducantur: ut dis uis cum suis compositis: ut quis. No-
tantur is mis tis quis bis quæ breuiantur.

Os syllaba finita producantur græca: atq; latina: ut heros herois: nepos
nepotis: de græcis excipiuntur neutra in os desinentia: ut ἀργος argos.

ΧΗφοσ cetos:& masculina quæ per ου formant genitiuum.ut typos ου
τωωος μονωος.De latinis autem unum os ofis notantur apud quos
dam compos & impos.

¶ Vs syllaba finita latina tatum corripitur:ut lepus leporis:dignitus di
giti:exciuntur monosyllaba:ut sus suis:mus muris:thus thuris: deniq
oia producentia penultimam crescētis genitiui producuntur:virtus uir
tutis:tellus telluris:notatur palus quæ er corripitur apud Horatium .Re
gis op^o sterilisq; diu palus aptaq; remis:Genitiui quoq; quartæ declinatio
nis nominatiui accusatiui uocatiui plurales eiusdem declinationis pro
ducuntur:ut huius manus o manus hæ manus has manus.Cræca simi
liter producuntur:ut melampus panthus.

¶ Glittera terminata pducuntur:ut alec:exciuntur lae donec nec: quæ
breuiã ut:nam hic hæc hoc indifferenter ponuntur:quãuis corripere magis
debere Priscianus quodãmodo ostēdit dicēs:hocce uocali ablata per syna
lœpham manentibus duabus.cc.solere produci.Virgilius.Hocce erat al
ma parens:nãm si manentibus duabus.cc producitur:igitur una remo
ta corripitur.

¶ Duo & t litteras terminata corripuntur:ut aliud caput nisi diphthō
go terminetur:ut haud & aut:uel positione ut legant: uel syncopa:ut fu
mat pro fumauit.

¶ Quẽadmodum breues syllabæ aut longæ seu primæ seu mediæ seu po
stremæ fuerit de phendantur breui pscriptimus . nũc qđ sup̄est de cõibus
deinceps dicemus.

¶ De cõmunibus syllabis.

Oēs syllabæ modis fiunt octo.primus modus est si correptam
uocalem duæ consonantes sequuntur:quarũ prior muta est &
sequens liquida & quidem est in hoc longa,uasto cyclopas i an
tro brevis in hoc.Vastoq; a rupe cyclopas.

¶ Secundus modus est cum correpta uocalis in unam desinit consonan
tem sequente h:quæ nota aspirationis est:longa est enim in hoc:Terga fa
tigamus hasta:brevis in hoc Quisquis honos tumuli.

¶ Tertius modus est cum correptam uocalem duæ cõsonantes sequunt
quarum prior s littera:est enim longa in hoc.unde spissa coma brevis in
hoc.ponite spes sibi quisq; suas.

¶ Quartus modus cum correpta uocalis partem terminat orationis quæ
in unã desinit cõsonantẽ:est enĩ longa in hoc.nã tibi timbre caput euan
drius abstulit en sis.Brevis in hoc:Hic per caput o ciues Hoc tñ p̄timeme
ri & eptimemeri datur:ut si pars orationis in breuem desinat:produci pos
sit.Est autem pentimemeri post duos pedes & semis ut in superiori exẽ
plo Nam tibi timbre caput euandrius abstulit en sis.Eptimemeri autẽ fit
post tres pedes & semis : ut Cum muros arcemq; procul & rata domorũ
nam etiam si in unã desinant consonantẽ P̄timemeri uel eptimemeri
uidet exemplo probari posse:ut Dona dehinc auro graua sectoq; elephã

to. Sed sciendum q̄ breuis syllaba pōt pro longa poni Tunicaq; induit
artus: econuerso longa pro breui: ut Obstupui steteruntq; comæ.

¶ Quintus modus est cum diphthongū uocalis sequitur. est enim lōga
in hoc Musæ aonides: breuis in hoc insulæ ionio in magno.

¶ Sextus modus est cum nūdam uocalem uocalis sequitur: est enim lon-
ga in hoc: o ego infelix: breuis in hoc: sub Illo alto.

¶ Septimus modus est cum pronomē. e. littera terminatum uocalis sta-
tim sequitur est enim lōga in hoc. Hoc erat alma parens. breuis in hoc so-
lus hic inflexit sensus. sed hic pro duobus consonantibus ponitur Cur di-
xi. unde etiam apud antiquos ita scribebatur hocce erat.

¶ Octauus modus est cum breuem uocalem sequitur. z. est enim in hoc
longa. Mezentii ducit exuias breuis in hoc Nemorosa zacynthos.

¶ Omniboni Leoniceni Vicentini de Arte metrica libelli.

¶ MARII SERVII HONORATI GRAMMATICI CENTIME- TRVM.

LARISSIMO uiro Albino Marius Seruius grāmaticus
S. Tibi hunc libellum prætextator uidelicet decus urbis
Albinē deuoui. Nam licet patris autq; (quib⁹ maximam
reuerentiam litteræ debēt) quottidie urgearis exemplo
ibiq; pubescas quo uelut ad musarum sacra uenitur. nō
tamen cælo suo tantum numina proferuntur: sed sæpe
humiles uicos ac uisilia pauperum tecta subierunt Quare
laboris mei uelim faueas uoto. idulgeas audaciæ: quod

si secus cesserit in cupiditatem deuotionis interpretabor euentum placenti-
di: licet audacter non tamen indignanter hunc libellum qui uoluerit cen-
timetrum nominabit. Tot enim metrorum genera digessi quanta po-
tui breuitate rationem omittens. Quo quidem quod nascatur ex genere:
qua scansionum diuersitate cædatur: que res plus confusionis quam uti-
litatis habet. Sed lectori hæc generaliter sunt scienda: finalem syllabam in
omnibus metris indifferenter accipi. Solutionem esse: cum pro una lon-
ga syllaba duæ breues ponuntur: loca imparia dici primum: tertium: qu-
tum & deinde paria secundum quartum sextum. Et deinde pentimæ-
rim esse: cum post duos pedes sequitur syllaba que partem orationis ter-
minat. ¶ Eptimemerim uero cum post duos pedes similiter sequitur syl-
laba. Terti⁹ trochaic⁹ cū post duos pedes pfectos finita pte oratōis troche-
us remāet. Quart⁹ trochaic⁹ cū diffinitione eadē tenet q̄tū locū trocheus
Gatale. uersū dici: cui una syllaba deest. Brachica. cuiduæ. hypca. cui una
syllaba supest. Achatale t̄ticū ubi nihil plus minusue e in uersu q legitimo
sine claudit. Monometrū dimetrū trimetrū uel tetrametrū uersum dici a
numero pedū. In iābicis trochaicis anapesticis metris uersus per pedes du

plices cōputari. In cæteris metris p pedes simplices. Metra uel a pedib⁹ nomina acceperunt: uel a rebus q̄ describunt: uel ab inuētoribus: uel a frequentatoribus: uel a nūero pedū. Ea q̄ octo eē principalia metra: iābichū trochai: cū dactylicū: anapesticū: coriābicū: antipasticū: ionicū a maiore: ionicum: mior. d q̄b⁹ carpti tractabim⁹ eligētes ea q̄ ad palmā lyraē pducit uoluptas.

Etra iābica locis iparib⁹ q̄nq̄ recipe pedes pnt. Iābū. tribrachū spōdæū dactylū anapestū locis aut paribus tātū iābū uē tribrachū & apud comicos frequēter anapestū. ita tamē ut multaq̄ breuiū iūctura uitet. sed ex plurimis metris. xiii. usui tradēda subieci.

☞ Aristophaniū metrū constat monometro hypercatalectico: ut est hoc ualles per imas.

☞ Euripidiū constat dimetro catalectico: ut ē hoc: Dissolue bacche crines.

☞ Anacreōtiū constat dimetro brachicatalectico: ut ē hoc: Aiax furit dolēs.

☞ Archilochiū constat dimetro acatalectico: ut ē hic: Serēa lux micat polo.

☞ Alcaicū constat dimetro hypocatalectico: ut ē hic: Amāt uenena parricidæ.

☞ Alcmanicum constat trimetro brachicatalectico: ut est hic: Spēnis de coræ uirginis thoros.

☞ Hipponatium constat trimetro catalectico: ut est hoc: Doctis thalia uatibus fauebat.

☞ Archilochium constat trimetro acatalectico: ut est hic: Martem fatigat prodigus uitæ furor.

☞ Anacreontium constat trimetro hypercatalectico: ut est hic: Amor puellæ pectus improbe fatigat.

☞ Aristophaniū constat tetrametro brachicatalectico: ut est hoc. Marce bñt lucernæ sol p̄pinquat. nunc uero uacas. Itē de aristophāio. Aristophāium constat tetrametro acatale. ut ē. Hic finis ē iambe: solue uindictis dolor meli.

☞ Hipponacticum constat trimetro acatalectico ut est hoc Pauper poeta nescit antra musarum.

Etra trochaica principaliter constat trochæo locis tñ iparib⁹. hos recipiūt pedes trochæū tribrachiū & nōnunq̄ dactylū. i locis uero pibus cū his quos supra meorauimus spondæū: anapestū dactylū. sed ex pluribus. xiii. usui tradenda subieci.

☞ Pancratiū constat monometro hypocatalectico: ut ē hoc: Auctor optim⁹

☞ Ithyphalicū constat dimetro brachicatalectico: ut ē hic: Bacehe iūge tigres.

☞ Euripidium constat dimetro catalectico: ut est hoc: uultur altius uolat.

☞ Alcmanicū constat dimetro acatalectico: ut ē hic: phistula canit subule.

☞ Bacchilidium constat dimetro hypercatalectico: ut est hoc: Floribus coronatexitur.

☞ Saphycum constat trimetro brachycatalectico: ut est hoc: Rex pater Iupiter & deorum.

☞ Archilochiū constat trimetro catalectico: ut ē hoc: nox amoris & q̄etis cō-

scia Soradiū constat trimetro acatalectico: ut ē hoc: Arua sic cāib⁹ itra ire læti.

☞ Saphicum constat trimetro hypercatalectico: ut est hoc. Splendet aurum gemma fulget: forma sed placet.

☞ Sotadicum constat tetrametro brachicatalectico: ut est hoc Thraceum nefas renarrat catulus hirundo.

☞ Archilochium constat tetrametro catalectico: ut est hoc Tollet hircos ærapulsans iam lyæus aduenit.

☞ Hipponacticum constat tetrametro catalectico. claudio: ut hoc Pelle ton sis in terga ponti uela tende pergamus.

☞ Anacreontium constat tetrametro catalectico. ut est hoc parce iācam æna uati: parce iam sacro furori.

Extra dactilica p̄cipalit̄ cōstāt dactilo: sc̄ipiū t̄ tamē sp̄odæū & iter dum ult̄io loco trochæū. Sed ex pluris. xviii. usui tradēda suieci. Adonium constat dymetro catalectico: ut est hoc Findite fluct.

Hirminachiū cōstāt dimetro dimetro hypercatalectico: ut ē hoc Carrula uēit auis

☞ Archilochiū cōstāt dimetro hypercatalectico: ut ē hoc Carrula uēit auis

☞ Alcmanicū cōstāt tetrimetro catalectico: ut ē hoc Tōdite pectora palmis

☞ Simonidium cōstāt trimetro acatalectico. ut est hoc Indue pallia setica.

☞ Alcmanium constat trimetro hypercatalectico: ut est hoc Lurida brachia curretegis.

☞ Archiloicū cōstāt tetrametro catale. ut ē hoc Arent solsticia solo terræ.

☞ Alcmanicum constat tetrametro acatalectico: ut est hoc Virgo deces cumulas reliqua tibi.

☞ Alcmanium cōstāt tetrametro hypercatalectico ut est hoc Vita ista minus caret ingenio.

☞ Stefycorium constat pentametro catalectico ut est hoc.

☞ Marsya cede deo sua carmina phœbi.

☞ Simonidīum cōstāt pentametro acatalectico ut est hoc phartenopeus erat puer arcadiæ decus.

☞ Chirilium constat pentametro hypercatalectico: ut est hoc pulcra puella comas ambit sibi palmitibus.

☞ Heroicum constat exámetro catalectico: ut est hoc Vulnere bella tubæ numero conduntur homeri.

☞ Bucolicum cōstāt exámetro catalectico ita ut quartus dactilus partē terminet orationis ut est hoc Rustica siluestri resonat bene phistula cantu.

☞ Iphicum constat exámetro acatalectico ut est hoc Sydera pallida diffugiunt face territa luminis.

☞ Alcmanicum constat exámetro hypercatalectico: ut est hoc Alma uenus paphum ingreditur rosa luceat ex additis.

☞ Stefycorium constat eptametro catalectico ut est hoc æacides iuuenis trahit hectora plangite pergamata troes.

☞ Iphicum constat eptametro acatalectico ut est hoc Versiculos tibi dactilos cecinit puer optime quos facias.

Etra anapestica principaliter cōstat anapesto. Recipiunt tamē frequēter & spondeum raro proceleumaticum. apud comicos autem habent dactylum: sēpīsq; ultima cum supereſt syllaba i duas soluitur breues. Sed ex pluribus. xii. usui tradenda subiei

Tiriniū cōstat monometro acatalectico ut ē hoc. Galiadum iubar est Coricū cōstat monometro hypcatalectico: ut est hoc. Vēit optia calliope. parteniacum cōstat dimetro catalectico ut est hoc Huius est fœlix nimum prior ætas.

Π Pindaricum cōstat trimetro brachicatalectico. ut est hoc Medium rapidum mare tiberis adit fluuio.

Α Alcmaniū cōstat trimetro acatalectico ut est hoc Date pierides mihi carmen dactylorum.

Σ Stesicorū cōstat trimetro acatalectico ut est hoc Latet in thalamo tibi uirgo decens Veneris specie.

Σ Simonidicum cōstat trimetro hipercatalectico: ut est hoc. Tuba terribili procul ære sonat clipeum quate miles.

Α Alcmanicum cōstat trimetro brachicatalectico: ut ē hoc Sua munera ferre uenus alma rosas iuueni cineri adelere.

Α Aristophaniū cōstat trimetro acatalectico ut ē hoc date uina mihi: date mihi festa. iuuat dare tempora tot alto loui.

Etra coriambica principaliter constant coriambo uerum q̃a ut suo pede claudant accipiunt in fine amphibrachum & bacchiū: Sed ex multis metris hæc quattuor usui tradenda subiei

Α Aristophaniū cōstat dimetro & amphibraco ut ē hoc Purpureus tirānus Sapphicum cōstat trimetro & āphibraco: ut est hoc. Dulci sonæ plerides uersifico fauete.

Α Anacreontium cōstat dimetro & amphibracho ut ē hoc Virgilii. Man tua quem creauit.

Α Callimachum cōsta tetrametro & amphibracho: ut est hoc A rimpotēs mars genitor romuli da ueniam precamur.

Etra anapestica principaliter constant antipasto. uerum sēpe prima pte qua iambum tenent spondæum libenter accipiunt. Sed ex plurimis q̃ttuor usui tradenda subiei.

Ε Panicum cōstat dimetro brachicatalectico: ut est hoc. Fauni semideū numen adest.

Α Anacreontium cōstat trimetro brachicatalectico: ut est hoc Coras mitigant dona lyrae.

Α Alcaicum cōstat tetrametro brachicatalectico: ut est hoc. Infandum tetigit sidera carmen māgorum.

Etra ionica a miore p̃cipaliter cōstare ionico suo: ac raro alteri⁹ pedis patiunt̃ accessu. Sed ex pluris sex usui tradēda subiei.

Τ Timocratiū cōstat catalectico: ut ē hoc Sapiētes amor dei.

CAacreontiū cōstat dimetro: ut ē hoc. Fuge uirgo: fuge munus Veneris.
Sapphicū cōstat trimetro catalectico: ut est hoc Son at alta trabe fixus tibi
molus.

CPhriniciū cōstat tetrametro catalectico: ut ē hoc Tibi ue
ris fero donum sola quæ dant ueneris.

Alcmanium constat tetrametro catalectico: ut est hoc. Timor omnis do
cet artes. Timor auget bona mente.

Etra ionica a maiore p̄cipaliter cōstant ionico suo uerz & diiā
bum & dytrochæū n̄ recusat: solutionē patiēter admittunt. Sed
ex plurimis tria uſui tradenda subieci.

CHipponacticū cōstat dimetro brachica. ut ē hoc. Palmā cape uictor.

CPraxilū cōstat dymetro brachicata. ut ē hoc. Fortis iuueis fume coronā.

CSotadicum cōstat tetrametro: ut est hoc. Sal pix iam tempus fugit: intē
de dolo laborem.

Eligua deinceps metra non ea lege qua superiora reperim⁹. Il
la enī uelut cōfusa digessi: hec uelut disperſa collegi. Sed ex plu
rimis. xxy. uſui tradenda subieci.

Cphalicum cōstat tribus dactylis & Pyrrhichio: ut est hoc. Do
cta phalisca serene paras.

CPherecratium constat Spondæo dacty
lo & trochæo: ut est hoc. Reges purpura monſtrat.

CGlyconiū cōstat spondæo coriambico pyrrhichio ut est Hic odipteniū.

CAesclepiadæum constat spondæo & duobus coriambis & pyrrhichio:
ut est: hoc Vitæ pars melior q̄ cito labitur.

CAlciacum constat spondæo trib⁹ coriābis & pyrrhichio: ut est hoc. p̄fusa
æacides procubuit sub qaridis manum.

CElegiacum constat p̄timemeri prima heroica secūda dactilica: ut ē hoc
mœret diffusus flens elegia pomis.

CEulogiciū constat pede dissillabo quolibet & quattuor dactilis: ut ē hoc
sappho composuit casta poemata.

CMurum cōstat ita ut heroicum sed pyrrhichio clauditur ut est hoc Mor
tem contemnunt laudato uulnere getæ.

Cpriapum constat de gliconio & ferratio ut est hoc Helespōticum tuum
numen protegit horros.

CPhallectium cōstat spondæo dactilico: tribus & trochæis hoc Isthmos
diuitibus superbit undis.

CSapphicum constat trochæo: spondæo dactilo & trochæis duobus ut
est: hoc Faune nymphææ metus & uoluptas.

CSaturnium constat dimetro iambico: & itisallico ut est hoc isis peterrat
orbem cum crinibus profusus.

CArchilochium constat parthemaco & itiphallico ut est hoc Remeabat
abarce tyrannus cruentus.

CAenitologium constat dactilo & iambico & pentimemeri ut est hoc
Fontes signa gramina lætificos.

Alcaicum constat pentimemeri dactilica & duobus dactilis ut est hoc
Carmen relaxat rædia pectoris.

Archilochium constat tetrametro bucolico acatalectico typallico trib^o
trochæis ut est Linea pastor tibi cōcidit in profunda ponti.

Galliambicum cōstat dimetro iambico acatalectico & anapæsto uel spō
dæo cum duobus iambis: ut est hoc Tenera recrīpat aura tremulo sinu
freti Archilochium constat pentimemeri dactilica & dimetro iambico: ut
est hoc Sydera cuncta micant decore lucis aureo.

Archilochium constat dimetro iambico & pentimemeri dactilica: ut
est hoc.

In lyæo dediti tympana iam quatiunt.

Heroicum quotiens sonus ultimæ sillabæ similis est præcedentis: ut est
hoc.

Exercet mentes fraterna gratia malis.

Reciprocus heroicus in sotadico quotiens ad finem scanus sotadicum
facit: ut est hoc

Irecupis sius mala nites sonnia queso. Quæso sonnia uites mala sius
cupis ire.

Reciprocus iambicus in elegiaco est quotiens a fine scanus elegiam
facit ut est hoc Micant nectore tecta sublimi aurea: aurea sublimi tecta ni
tore micant.

Eurypalicus uerius est cum uerba prout sequuntur sillabis crescunt ut
est hoc Rem tibi concessi doctissime dulcis honorem. Habes lector manu
aleni in compendio discendi libellum quem magis probabis si tibi usus
scribendi uoluntas exoluat.

FINIS.

Impressum Venetiis per Cristoforum de
pensis. M. CCCC. II. die. xviij. Maii.

5854
CGIORGI VALAGVSAE ILLVSTRISSIMI GA
LEACII MEDIOLANENSIVM DVCIS PRECEP
TORIS IN FLOSCVLIS EPISTOLARVM CICE
RONIS VERNACVLA INTERPRETATIO ET
IN PRIMIS. CEX LIBRO PRIMO.

Ono tãto li seruitiũ che tu me hai scõ chĩ mai
ñ tisei riposato: seno cõpita la mia facẽda Et
perch io ñ facio il simile me rincresce la uita
Tanta est magnitudo tuorũ erga me meri
torum & quia tu nisi mea re pfecta conque
sti Ego quia idem in cã tua non efficio uitã
mihĩ acerbam puto.

¶ Per cosĩ facto modo a quello hai tributato: che facilme
te hai ottenuto quello hai uoluto.

Adeo hominem pecunia oppugnasti: ut facile omnia que
cunq; ab eo uoluisti consecutus sis.

¶ Francesco cosĩ forte tuo defensor parte nel fauelare cõ
tinuo parte cõ lo signore al aperta se deportado ala cõtra
uersa tua: chĩ niuno ne come magior eloquẽtia ne aucto
rita ne fauore ne cridar: harebe potuto fare dechiarãdo
sempre li seruitiĩ grandi e lamor gli porli

Franciscus acerrimus tui defensor: cum in sermone quo
tidiano. tum cum principe palam sic egit causam tuam ut
neque eloquentia maior quisquam nec grauitate nec stu
dio nec contentione agere potuerit cum summa testifi
catione tuorũ erga se meritorũ & amoris sumĩ erga te sui.

¶ Tutti li homĩni dicono a tuo modo se non io
Preter me dũtaxat reliqui homĩnes opinionĩte assentiũtur

¶ Perche io te sõ obligato o minor auctoritate nela tua con
trouerfita: pare ad alcuno fare cosa grata al tuo aduersa
sario se a noi se contra pongono.

Ego in causa auctoritatẽ eo minore habeo q; tibi plurimũ
debeo comperitorũ tuo se non nulli gratificari putant mō

nobis obstaculo accedant.

CDa l'ua pre e da l'altra e da far asai.

Utro citroq; laborat uehemēt.

CNon si fece alcuna cosa quello giorno. perche quasi tutto fu consumato nel contendere insieme.

Nihil tunc diei confectum est propterea quod dies magna ex parte in uicē consumptus est altercatione.

CEcco che repacificato nel animo retorna da mi.

Ecce reconciliata mente ad me redit

CFinalmēte li fo domādato dī parer suo ditto chī hebe subito li fo cōfētito Tandem postulatū est ut ipse quoque sententiā suā diceret quam cum in medium attulisset illico homini assensum est.

CGrādamente da tutti fo contraditō al parlar de nestor iniquo e supbo. Vehementer orationi nestoris reclamatum ē erat enim iniqua .& superba.

CTrouato il tēpo piū idoneo che mai cossi al podesta o parlato chī mi pare hauer inclinato l'animo suo dalī altrī pensieri a defendere la dignità tua.

Nactus tempus hoc magis idoneum q̄ antea pretorē ipsū conueni itaq; sum eum illo locutus ut mihi uiderer animum hominis ab omni alia cogitatione ad omnem tuam dignitatem traduxisse.

CQuello che se tractara dele altre cose te ne auisaro e con ogni diligentia e pensieri prouediro che drittamente se tracti ogni cosa.

De ceteris rebus quicquid erit actum te cerciorē reddam & ut quam rectissime agantur omnia mea cura opera diligentia prouidebo.

CGia grando tempo facio de ti quello chī uoglio

Te iam multos annos uxor familiarissime.

Bastotto tiē p certo la ricomādatione mia esser ben uisto da ti pregoti che la speranza nol falla acio che lui intēda il mio ricomādare nō esser stato uile

Bastottus mea comēdatiōe apud te gratiosum se fore cōfidei q̄ spes ne eū fallat uehementer te rogo ut itelligat meā cōmēdatiōē non uulgarem fuisse

COgni hō sa che tu me hai grandemēte seruito che bisogno ostēta se me tesse la uita per te non satissareue a una minima parte delli toi seruitiū.

Nemo est qui nesciat te magnopere de me meritū fuisse quid enim me ostētem qui si uitam pro tua dignitate profundam nullam partem uidear tuorum erga me meritorum affecutus.

CTe prometto abundantemente & a ti absente e ali toi presenti satissare.

Polliceor me tibi absenti tuisque presentibus cumulate satissacturum esse.

COgni cosa fara da mi proueduta diligentemente.

Ame agentur omnia diligenter.

CEl sapertien ala grandezza del animo tuo che tu pēsi ogni āplitudine dignita ne la uirtu e in li facti toi esser postā.

Tue sapientie magnitudinisque animi est omnem āplitudinem & dignitatē tuā i uirtute atq; in rebus tuis gestis atq; i grauitate tua post tā existimes

CSe alcuna cosa di quello che la uirtu te ha donato la peruersita de alcu

ni hominì ti rimouera alora q̃sto sera d̃ mazof so igãno ch̃ ti possa nocer.
Si quid ex his rebus quas tibi uirtus largita est nonnullorum hominũ perfi-
dia detraxerit id maiori illis fraudi q̃ tibi obfuturũ est.

CIn ogni tempo penso e tracto le facende tue.
A me nullũ tempus pretermittitur de rebus tuis & ageñ. & cogitãdi.
CAd ogni cosa ufo familiarmẽte el nostro quirino del qual niuno piu pru-
dente ne piu tuo amico iudico.

Vror ad omnia quirino nostro quo neq; prudentiarẽ quẽquã ex tuis neque
fidei mliorẽ iudico neque amantiorẽ tui.

CQuelle cose ch̃ se fano itẽderai da redolpho ilquale nõ solamẽte e stato p̃
fete al fatto ma e stato principale.

Que gerantur accipies ex redolpho qui omnibus negociis non interfuit so-
lum sed presuit.

CDel gran dolor che piglio delle tue cose sola una speranza me conforta
che io pensa la malignita deli hominì se spezara

Me i summo dolore quẽ ex tuis rebus capio maxime consolatur spes quod
ualde suspicor fore ut infringatur hominũ iprobitas.

CFa che sii tal qual io to cognosciuto fina da faciulino como dicono igre-
ci non ti manchi lo animo dapoì che ogni homo te fauoreza la iniuria de-
li hominì nobilitara la aplitudine tua.

Presta te eũ q̃ mihi a teneris unguiculis es cognitus ne cũ ceteri tibi fauo-
ri sint tu tibi de esse uidearis illustrabit mihi crede tuã aplitudinẽ hominũ

CDa mi specta ogni fuitio fauof che nontinganero. iniuria.
A me oia studia sũma i te officiaq; expecta nõ falsa sane opinionẽ tuã

CPer essere lontano spesso te auisaro per littere acio ch̃ spesso sei auisato
de quello che si fae se pur raro el faro sara perche le littere mie nõ sonõ ta-
le che meritamente ardiscano uenire a ti docto.

Qm̃ iteruallo locor & tẽporũ distũcti sumus p litteras q̃ sepissime colloqr
ut qd̃ agat crebro certio p me fias q̃ si rarius erit q̃ tu expectabis id erit cau-
se q̃ si eius generis mee lites sũt ut te ornatissimũ uirũ temeĩ adif audeat.

CIn q̃sta caloe q̃llo ch̃ la faceda elo tẽpo iportara facilmente tu lo saperai.
In hac causa qd̃ res: quid tempus feret facillime optimeque perspicies.

CAuisote parte per la industria tua e parte per lo mio amore che la uir-
tu ala qual sei stato inflamato fin da picolo cũ ogni studio e diligẽtia acq-
sti: acio che la grandeza del animo tuo laqual sempre ho amato non abas-
si per la iniuria dalcuni grande e laspectatione del tuo igegno ella memo-
ria di facti toi per laqual cosa pẽsa ben. in questo te aparchia: & exercitas
in questo modo la imortalita acquisterai.

Temoneo tum industria tum amore meo ut omnem uirtutem ad quam
a pueritia inflamatus fuisti omni studio cura hac diligentia consequa-
re: magnitudinemque animi tui qua ego semper admiratus semperq;
amaui ne unquam inlectas cuiusque iniuria: magna est hominum

opinio de te magno memoria rerū suarū: q̄re hec multo āte meditare huic
te pares & cogites ad hec te exerceas rogo. Sic īmortalitē ipsā es cōsecutur
rus.
¶ Vorrei tu te desse intender questo. niuna cosa esser così uile
apresso de ti laqual amī non sia piu chara che tutte le mie.

Tu uelim ita tibi persuadeas: nullam rem esse minimam que ad te pertine
at: que mihī charior non sit quam mee res omnes.

¶ Al fatto chī tu dici il fauor mio eērti grato: il fai p una grāde abūdātia dar
more che a ti anchora sia accepto quello che senza gran seleranza non se
poteria lassare

Quod tibi grata erga te mea officia dicis esse: facis tu quidē abūdātia quadā
amoris. ut & grata sint que preter mittit sine nefario scelere non possunt

¶ Apresso di platōe si troua scripto como sō i p̄cipali cussi sono icitadīni
Apud platonem hoc scriptum esse constat quales in re. p. principes sunt ta
les reliquos solere esse ciues.

¶ El se e da faticar che essendo loro inimici per le intercessione dellī amī
ci se reconcilieno.

Danda est opera: ut cū sint ab amīciā alieni: amicorū intercessione in gra
tiam redeant. ¶ Ex Libro secondo

¶ Sempre mhai mostrato una beniuolentia singulare.

Semper summum amorem erga me pre te tulisti.

¶ Doi o uer tre uolte al piu io ho riceuuto lettere da ti.

Ad te litteras bis uel ter ad summum accepi

¶ Io me doglio che za gran tempo non son conuersato con ti.

Iam diu priuatum me consuetudine tua doleo

¶ Allegrome che la fortuna ti habi fauorezato secōdo il mio desiderio.

Fortunam tuis rebus omnibus meis optatis respondisse gratulor

¶ Mai me dismentigaro li toi seruiti

Meā tuorū erga me meritorum memoriā nullā unquam delebit obliuio.

¶ Finalmente per la tua uirtu serai felicissimo de tutti li homini.

Demum uirtute tua omnium fortunam superabis.

¶ Sempre me harai alquale serai così charo e iocōdo como sei stato al p̄e

Me semper habebis cui eq̄ charus ac per iocundus eris ac fuisti patri.

¶ Non e in tua potesta mandare ad executione la tua uolunta.

Nempe studium exequi tuum tibi integrum non est

¶ Piu prolixo ti scriuero el parer mio.

Equidem sententiam meam ad te scribam pluribus

¶ Io ti trouero ala sproueduta

Imparatum te offendā

¶ Darote ad intendere il parer mio

Equidem sententiam apud te testatam relinquam

¶ In poche parole date intēdere tu se per acquistar ogni cosa ī la re publica.
che sia grande.

Breui sic habeto omnia que sunt in repub. amplissima consecuturum

51
C Sappi ti esser in una gran expectatione: & esser expectado da ti quello che si po desiderar da uno homo uirtuoso.

Summa scito te in expectatione esse: e aque a te expectari, que a summa uirtute: summoq; ingenio expectanda sunt.

C Per tutto: si lauda la uirtu tua.

Laus tua non obscuro ad nos nec uario sermone sed & clarissima & una omnium uoce profertur.

C Io te amonisco sii tale: quale sei estimato da li homini.

Admoneo ut eum te prebeas: ut uirtus tua opinionum hominum rideat.

C Eglie molesto ad uno homo da bene a domandare cose grande a colui che ha seruito perchi pare piu presto uoler rescoteli il fuitto che pgra alcua. Graue est homini prudenti petere aliquid magnum ab eo de quo se bene meritum putet ne id qd petat exigere magis quam rogare & in mercedis potiusquam beneficii loco numerare uideatur.

C Sapientien ad animo generoso a chi sei obligato a quello medesimo uoler esser obligatissimo.

Est animi ingenui cui plurimum debeas: eidem plurimum uelle debere.

C Io ti ho facto di seruifi.

Sum de te bene meritus.

C Io ti domando questo che sopra tutto sara necessita.

Idabste postulo quod mihi omnium maximu maximeq; necessarium erit.

C Non bisognera circhar altro se tu uorai esser adiutore de costui.

Huic te unum tato adiumento esse si uolueris posse intelligo ut nihil sit pretere requirendum.

C A uoi e di bisogno il principale

Dux uobis & auctor opus est.

C Io te prometto se fauorezara il quello amico non hauera niuno de mazor animo ne constantia uerso di te

De ipso amico tantum polliceor te maioris animi grauitatis beniuolentia erga te si complecti hominem uolueris habiturum neminem.

C Io te ricomando ela facenda ela causa e mi tutto quanto

Nunc tibi omnem rem atq; causam meq; totum commendo atq; trado.

C Spero acquistare ogni cosa solamente per tuo fauore.

Hec omnia unius tui studio assequi posse confido.

C Non si trouarebe homo de mazor consiglio de ti.

Alter qui melius consilium dare posset quam tu non facile inueniri posset.

C Che tu uoli compire il facto mio grandementi ti prego:

Vt negotium meum diligentissime perficias te uehementer et atq; et rogo

C Io ti cognosco idoneo a quelle cose che in qsto facto se debe prouedere.

Te ad oia que preuidea sunt in hac re & animo & consilio idoneum noui

C Ricomandeti a lui il ti fauorezera uolentiera.

Da te homini complectetur te libenter.

C Setardi me alegro della dignita tua le rimasto per non saperlo non per negligentia

Si serius ob dignitatem tuā gratulor letorq; non negligentia sed ignorantia
accidisse cogites uelim.

¶ Bea ch' s'itato l'utano da mi niēte di māco cōtēplādoti spessō cō ti plaua
Licet a me abfultī tñ quasi presentē cōtemplans sepiuscule tecū loquebar

¶ Niente ho più charo che ti.

Nec mihi est te iocundius quicquam nec charius.

¶ Desidera che la me uada facta.

Exopta ut mihi res succedat.

¶ Io ho gran uoglia di tornare a casa.

Mirum me desiderium tenet urbis.

¶ Per mio comandamento si fa il facto.

Agitur mandato meo diligenter.

¶ Presto ti uedero. Prope diem te uidebo.

¶ Io te uorrei pregar mi mandasse lettere che me disgrossasseno de tutta la
facēda acio ch'io nō uegna come forestiero niuno li puo fare meglio de ti.

Littere tue obuīam mihi sint uelim que me de omni re erudiant ne hospes
plane ueniā hoc melius quā tu facere nemo potest.

¶ Non feci mai ne disse cosa ch'io uoleste ti fosse stata in dispiacere.

Nis unquam dixi neq; feci q; contra tui uoluntatem esse uellem.

¶ Ho desiderio della patria de tutti li mei e sopra tutto de ti.

Miro me desiderio patria afficit & omnes mei tuq; in primis.

¶ Così uorrei facesti per lui come se la facenda fosse mia.

Huius negotium sic uelim suscipias ut si esset res mea.

¶ Io ue cognosco da tanto che bisogna hauer morto uno homo ch'io uoles
se adoperarui.

Noni uos magnos patronos hominē occidat oportet q; uestra opa uti uelit.

¶ Per costui non accepto excusatione alcuna lassarai ogni altra cosa se me
amarai quando questui te uorra affaticare.

In hoc hoie nullā accipio excusationē oīa reliques cū iste tua opa uti uolet

¶ La cosa non potrebe esser andata meglio.

Non potuisset accuratius agi nec prudentius q; actū de ipsa re.

¶ La facenda e caduta a mio modo.

Res est confecta ex sententia mea.

¶ La tua fama e così nota che oltra alalpe ue o oldito.

Fama tua iā nota est ut iā transalpes sit auditum.

¶ Se li uenti non me tegnano come dice tulio spero uiderue presto.

Ego nisi qd me ut cicero iquit ethesie morabūtur celerit ut spero uos uidebo

¶ Ad intendere ogni cosa perspicacissimamēte te ho cognosciuto sempre
de bon'ingegno.

Acie ingenii tui ad oīa intelligenda acutissima semper esse cognoui.

¶ Secundo il fauellar tuo me stato dato ad intendere.

Ita mihi exploratū est quēad modū dicis.

Non li ho mai offeso perche debia esser scoroato.

152
Nulla unq̃ in cā nulla in re a me laceffitus est ut a me sit alienior.

CLi configliū toi per la humanita tua uerso de mi sempre li ho reputati
dasaī.

Consilia tua ob hūanitatē erga me tuā sēper plurimū duxi.

CSel acade alcuno ben e così tuo come mio.

Si boni contigerit quid eq̃ tua ac mea intesse arbitror.

CSel facto sapesse fauellare: non piu facilmente cognoscere scio como el pro
cede: che da gallo il quale e hō pratico & a q̃llo che ho uisto hō sollicito.

Si res ipsa tibi narrare posset: comodo haberet non facilius ex ea cognosce
re posses: quā ex gallo: ita ē hō prudens: uerū etiā quod uidi curiosus.

CAl facto de la mor mio che ti porto: bē che tu il possi cognoscere da mol
ti: bñtēdī meno amī sapertiene che io te auiso.

De mea autē beniuolentia erga te: & si potes ex multis cognoscere: tamen ut
dentur: etiā alique mee partes te admonere.

CDate a intendere te a mi esser charissimo parte per la dolceza del tuo in
gegno uirtu & hūanita parte che per le lettere tue dil parlare de molti in
tendo ogni mio seruitio esser istato accepto.

Tibi persuade te mihi charissimū: tū esse propter multas suauitates ingenii
officiū hūanitatis tue tum q̃ ex tuis litteris & ex multorū sermonibus intelli
go oīa que a me perfecta sunt in te: accidisse tibi gratissima.

CCertamente farò in effecto: che lutilita del longo tempo dela quale sia
mo manchati intermissio el nostro conuersare insieme: parte per gratia par
te per magnitudine di seruitiū lhabia ristaurare.

Perficiā profecto. ut longi temporis usurā: qua caruimus intermissa nostra
consuetudine: & gratia & crebritate: & magnitudine officiorum meorum.
sarciam.

CSapī facto questo da mi non repugnando la natura.

Scito me id fecisse non iniqua minerva.

CDapoi che Gaspero mha presentato le tue littere piene damor maraua
gliosamente me ha con suo parlare enucleata la hūanita de esse

Vt Gaspar mihi reddidit mihi a te litteras plenas & amoris & officii: mirifica
ce ipse suo sermone subsecutus est humanitatē litterarū tuarū.

CQuello che uol io facia: ti prego mi lo imponi.

Omnibus enim de rebus quas agi: quas a me curari uoles, mādāta des ne
lim.

CLe tue littere han gran reputatione apresso de li altri.

Tue littere apud omnes maximū pondus habent.

CPer la coniunctione nostra e familiarita tua ti prego: che in quello che
poi uoli proueder al fatto mio.

A te maximo opere pro nostra sūma coniunctione tuaq̃ singulari humanita
te etiā atq̃ etiā te pete: ut quibuscunq̃ rebus: poteris enim pluribus prospici
as ac consulas rationibus meis.

Con piu parole ti scriuerai se la tua huſanita ela amicitia noſtra il patiſſe
Pluribus uerbis ſcriberẽ ſi aut tua humanitas. Longiorem orationem expe-
ctaret; aut id fieri amicitia noſtra pateretur.

Credi ſe miſeruiraí naraí gran piacere.

Hoc uelim tibi perſuadeas ſi rationibus meis prouiſum a te eſſe intellexero
magná te ex eo & perpetuam uoluptatem eſſe capturum.

Cio tengo per certo farai quello che penſerai a me eſſer utile

Te confido ea eſſe facturum; que mihi intelliges maxime eſſe accomodata

Charlo antonio me ha demòſtrato como io ſon apprezzato da ti: laqual
coſa io hauea iudicato per molti ſigui.

Carlus antonius demonſtrauit me ate plurimi fieri quod egomet multisia
argumentis antea iudicatam.

CAſforzarome de uederte preſto.

Ipſe operam dabo ut te quam primum uideam.

CA noi e diimportanza che ne fauorezi.

Vtriuſq; noſtrum magni intereſt ut fauori ſis.

CVorebe potuto hauerte ſeruito: non gli farebe manchato.

Sane autem uellem potuiſſe obſequi uoluntati tue: non deſuiſſem.

CTrouandomi con lui: coſi e lho trouato coniuñcto teco: che parlando
ſeco: me pareua parlare teco.

Cum ipſum conueniſſem hominem ita coniuñctum eſſe reperi ut mihi dũ
cum illo colloquerer tecum loqui uiderer.

CHoper mal che non ſo doue te debia ueder.

Moleſtiſſime ſero q; te ubi uiſurus ſim neſciam.

CPenſa che non ſolamente ti ſono amico ma amiciffimo e cum ogni ſerui-
tio facio che ueramente potrai coſi iudicare:

Me tibi non modo amicum uerum etiam amiciffimum exiſtmes uelim pro-
fecto omnibus meis officiis efficiam ut ita eſſe uere poteris iudicare.

CBen ehe lui ſia de natura recrefceuoſe nientedimeno non ſara che io mi
ſcoroza per lui.

CEt ſi natura eſt queruloſus illud tamen non perficiet quomius ſua cau-
ſa uelim ullo pacto ſuccenſere.

CTepeſacto il fauelar dogni homo penſaua eſſere ſacto niente.

Refrigerato iam hominum ſermone putabam nihil actum fuiſſe.

CSe credi quello che li altri dicono la culpa e tua.

Si iſta que alios loqui dicis ipſe ſentias tua ſumma culpa eſt.

CNiente e ch per uolũta o beniuolẽtia o uero p amore piu pſto nõ ſi faccia.

Nihil eſt enim quod ſtudio & beneuolẽtia uel amore potius effici nõ poſſit

CSpheſto tu me auſi per littere.

Crebro abſte per litteras certior ſio.

CVorebbe che mihaí impromeſſo & e tuo debito latendiſſi.

Velim quod eſt promiſſi & officii tui mihi perſoluas

CSempre penso de ti absente.

Assidue te cogitatione absentem amplector.

CCome dici non intendo le mie littere ate esser fastidiose.

Stomacosiore meas litteras quas dicis non intelligo.

CAristarco rifiuta il uerso de Homero: q̃l nō puā cōsi tu li uersi delli amici.

Aristarcus homeri uersum negat: quē nō approbat. sic tu amicorū litteras.

CGuarda in quāto sudore massatigo: acio chio difenda quello che do de fendere senza tua offensione.

Vides sudore me iam dudum sudantem quo ea tuar que mihi tuenda sunt & te non offendam:

CEx quarto.

CNon creder il mio amor esser diminuto.

Illud uelim sic habeas: ex hoc additū potius aliquid ad meum erga testu diū. cui nihil addidi posse uidebatur. quam quicquā est detractum.

CNiuno e con loquale uolessè piu tosto cōmunicare il facto cha teco.

Nemo est hominū qui cū potius mihi quā tecum communicando putem.

CNō me po cader ī testa cosa nō solo da sperare ma a pena da desiderar.

Mihi uenire ī mētē potest nō modo quid sperē: sed uixiā quid audeā optare

CMandame qualchuno deli toi fideli amici. che ne ti ne amī sia debiso. gno partir̃sse da casa.

Aliquem tuorum fidelitum ad me mittas. ne aut tibi exire domo necesse sit aut mihi abscedere.

CTanto rapresio quanto mi stesso: azo che tu credi quello che deliberere mo ogni homo approbare.

Ego tū tibi tribuo quantū mihi fortasse arrego ut exploratū habeā q̃quid nos cōmuni sententia statuerimus id omnes homines approbaturus.

CEl configliio mio etale che piu presto il posso pigliar io da altri che darlo ilquale cerchi con gran instantia.

Quod meum consiliū exquiris idest tale ut capere ab aliis facilius ipse pos sim quam alteri dare:

CChe e che possa suadere a ti homo de granda reputatione.

Quid ē q̃ audeā suader tibi homini sūma auctoritate sūmaque prudentia.

CNiente pensiamo esser utile se non e honesto.

Nihil arbitramur expedire nisi quod rectū honestumque sit:

CTu uedi a che modo e andato el facto.

In quem locum res deducta sit uides.

CNon solo confidero quello che si fa e che e passato ma quello che ne po acadere per lo auensire.

Neque solum ea perspicio que geruntur queque iam gesta sunt sed etiam qui cursus rerum qui exitus futurus sit.

CNiente se po determinare senza periculo

Nihil enim cōstitui potest quod ā incurrat ī magnā aliquam difficultatem

CSe alcuna cosa uorral cōmunicare con mente aspectaro a casa
Si quid mecum cōmunicare uelis domi te expectabo.

CQuasi con sopra una uedeta ho preuisto il male doueua uenire.
Multo enim aſi quasi ex aliqua specula prospexi tempeſtatem futuram.

CQuello che si fa per exemplo d'altri se crede eſſer facto con rason.
Nam quod aliorum exemplo fit id fieri iure creditur.

Male hano facto perche non te hano obedito.

Quoniam auctoritatē & cōſiliū tuū non sunt ſecutī male ſibi conſuluerūt

COgni homo pensa la dignita tua e ſcientia e prudētia a modo de una luce mandare ſplendore.

Omnes ſic exiſtimant quaſi lumē aliquod ceteris eluere ſcientiā & prudentiam & dignitatem tuam.

CIo to cognofuto ſtudioſiſſimo d' tutti & cercaſ da ogni hō doto d' bē uiueſ
Te ſēp ab initio etatis memoria teneo ſūme oīum doctrināz doctū fuiſſe &
oīa q̄ a ſapiētīſſimis ad bñ uluēdū tradita eſſēt ſūmo ſtudio curaꝝ didiciſſe.

CNiēte faro ſuperbamente.

Nihil faciam in ſolenter.

CAuegna ch' le littere al pſente n' zouano al māco caziano uia el penſiero.
Et ſi littere non proſunt animum tamen ſolitudine abducunt.

CIo ho habuto per male.

Grauiſter moleſteque tuli.

CEx quinto libro.

CEqualmente me doglio del tuo male.

In comodo tu pari moleſtia officiō.

CPiu preſto ho di biſogno eſſer conſolato che conſolar altri.

Magis ipſe uideor aliorū cōſolatione indigere q̄ aliis poſſe cōſiliū preſtare.

CTi paſſionato di dolore non uidi la uerita.

Dolore impeditus minus rectum perſpicis.

CEle morto.

Vitam cum morte cōmutauit.

CNon far como fano li eatiuſ medici che fano profeſſione de medicar al-
tri le non fano ſanar loro ma quello che ad altri comandi fallo ti.

Noli imitari malos medicos qui i alienis mōbis pſitētur teneſ ſe medicine
ſciētā ipſi ſe curāſ neſciūt ſed potius que aliis tute precipi ſoles tu te ipſe

CEl tempo diminuiſſe il dolore.

ſubice.

Nullus dolor tantus eſt quē non Longinquitas temporis minuat ac moliat.

CIo me uergogno rasonar plu di queſto acio non para diſidarme dela tua
prudētia

Plura me ad te dicere de hac re pudet ne uedear tue prudentie diſſidere.

CNon ſolamente il tuo fauellare mecho ma etiam dio la auctorita tua me
diminuiſſe il dolore

Me ac non oratio tua ſolum ſed etiam auctoritas conſolatur

CA mi me uergogna non potere coſſi la diſgratia mia cōe ti huomo ſauio
penſi eſſer da ſoſtenire.

Turpe enim exiſtimo me non ita ferre caſum meum ut tu tali ſapientia pre

ditus ferendum putas.

Alcuna uolta son così muto che quasi il dolore me sopra;

Oppinior interdum & uix dolori resisto

Ho paulo alquale rifugio nel quale mi riposo & nel fauellare del quale e suauita ho adeponer tutti li mei pensieri.

Paulum habeo quo confugiam ubi conquiescam in cuius sermone & suauitatem omnes curas doloresque deponam.

La piaga uechia si rinoua per la fresca

Hoc tam grandi uulnere etiam illa que senuisse u debantur recrudescunt

Parte per molte casone desidero te presto de uedere parte perche delli beriamo como al presente habiamo aniuere.

Ego autem cum multis de causis te expecto quam primum uidere tum etiam ut cometemur inter nos qua ratione nobis hoc tempus traducendumque sit.

Er ami & ati e amicissimo codro.

Codrus a me neq; alienus est & tibi amicissimus.

Ogni homo chi intende a questa opinione.

Hoc idem omnes qui intelligunt sentiunt.

El sapartien ad uno homo sauo cedere allo tempo.

Tempori cedere idest necessitati parere semper sapientis est habitum.

Niente e piu miserabile che la uictoria per laqual iboni deuentano crudeli non per natura ma per necessitate.

Miserius nihil est ipsa uictoria que & si ad meliores uenit tamen eos ipsos ferociores impotentioresque reddit ut etiam si natura tales non sint necessitate esse cogantur.

Tanto o apiacere che tu sei saluo como tuo fratello anzolo.

Mihi salus tua tate cuius est ut angelo fratri tuo aut para ut certe proximus sum.

El sapient a ti aprouedere al tempo e ala sanita e alla uita e ala fortia tua;

Tuum est consulere temporibus & incolumitati & uite & fortunis tuis.

Così tēgo n̄ poter uiuer alcūo ne i le cose p̄spe neli aduersi seza tali amici

Hoc certe esse statuo ut sine talium uirorum & amicorum beniuolētia nec in aduersa nec in seconda fortuna quisquam uiuere possit.

Sapi non hai seruito ad homo ingrato rendaroti el seruitio.

Hoc itelligas ueli homini amicissimo tribuisse beneficiū re tibi prestabo

Solicita de uenir presto che solamēte noi non ti desideramo ma etiam dio tutti li homini.

Qua est ut quamprimum uenias uenies expectatus mihi crede atq; non solum nobis sed prorsus omnibus

Il secondo dito te scrisse di questo

Postridie huius diei de hoc ad codicilos misi

Niente ho che non sia così tuo como mio.

Ni apud me est quod ego malim meum esse quam tuum.

Solamente resta che io te exorti e preghi che faci bon animo.

Extremum illud est: ut te horter & obsecrem animo ut maximo sis.

Clo ti uorei pregat che non solamente tu ti ricordi quello che hai acquistato da grandi homini ma dal proprio ingegno: laqual cosa si farai sapientemēte sostignerai ogni cosa che possa cadere.

Nec uelim ea solum memineris: que ab illis magnis uiris accipisti sed illa etiam que ipso ingenio peperisti que si colliges & superabis omnia opte etiam que accident qualiacunque feres.

CPregoti de tutto quello che fai e farai diligentemēte me auisi.

Tu uelim ut quid agas & quid acturum te putes facias me quam diligentissime certior.

CDi tal animo son uerso de ti che fosse mai: e posso sperar de ti quello che poi far de mila experientia

Eo animo inter nos sumus quo semp qd de me psta de id te spare possum:

CTe uedo ingannato e mi abandonato da quelli non si conuenia.

Te uideo circonuentu. me uero desertum a quibus minime conueniebat.

CNō me harei mai pēfato p el nro amor riciproco mi eē stato offeso da ti.

CPro mutuo inter nos animo & pro reconciliata gratia. nunquam me abste ludibrio lesuiri existimasse.

CTe pgo sii iusto iudice al mio dolor se crudelmēte sono pugnato dali toi. Ate peto ut te equum iudicem dolori meo prebeas si acerbe si crudeliter si ne causa sum acius oppugnatus.

CTe ho semp uoluto per amico e semp mi sono affatigato che tu intēdisse che io te sono amico e de questo uolere faro sempre mai fin ch tu uorai.

Ego te semper amicum uoluī me ut tibi amicissimum esse cognosceres laboraui maneo in uoluntate & quo ad uoles tu permanebo:

CPer li toi feruiti le iniurie del importunissimo homo con lequale nel frequente parlare me crucia son bone.

Homini importunissimi contumelie quibus crebris contionibus me oneratus erga me officiis liniuntur.

CDispresio le ceruelle buse.

Et ut sunt leues eiusmodi homines ame despiciuntur.

CTe apcio amodo de fratello.

Tu mihi fratris loco esse ducis

Clo prego che tu me ami como de prima

Velim prestam erga me tuam uoluntate conseruas.

CSe tu me uo bene mostralo nel factodi alamano perche niente me poi far piu charo.

Siquid in te amoris residet erga me id omne alamaī negocio ostendas: hoc mihi nihil gratius facere potes.

CPer li boni deportamenti ho acquistato bona fama.

Ego autem meis gestis rebus hoc sum affecutus: ut bonum nomen adeptus existimer.

CPregoti spesso me uoli scriuef. Tu ad me ueli litteras crebrius mittas

¶ Per niuna altra cosa malegro tanto che quanto facio lo mio debito.
Nulla enim re magis letari soleo: quā meorū officiorū conscientia.

¶ Non me mai mancato lanimo bono e de honorarti e de amarte.
Nec unquā mihi tui colendi aut honorandi uoluntas defuit.

¶ Se me ami cōe soli per defension della mia dignita piglia sopra de ti questo carigo: sia come se uoglia.

Si me sicut soles amas: suscipe me totū: atq; hoc quicquid est oneris ac muneris pro mea dignitate tibi tuendū ac sustinendū puta.

¶ Se alcuno forse fara: ch' uoglia oltrezare la mia dignita ti prego uogli far secondo la consuetudine tua in defender me absente.

Si quis forte fuerit: qui nostre dignitati deesse uelit: peto a te: ut etiā consuetudinē & liberalitatē in me absente defendendo mihi prestes.

¶ Facio uoluntieri li toi comandamenti.

Omnia mihi cupio que imperas.

¶ Tu sei succeduto a dignita di zorzi.

Ad locum georgi tu successus es.

¶ Per ogni uia pēsa di defēderme: pēlando ti: niuno uolerte meglio de mi.
Me tibi defendendū in omnis partes putes hoc existimans me neminem tui amantiorem habere.

¶ Non me marauegllo se ha ti son chari li mei seruiti perche ti cognosco gratissimo de tutti.

Grata tibi esse officia mea non miror: cognoui enī omnī te gratissimū.

¶ Sempre publicamente laudo la humanita tua.

Tuam humanitatem predicare non destiti.

¶ Non solamente me hai rigratiato ma habundante me hai satisfatto.
Nec tu habuisti gratiā modo sed accumulatissime retulisti.

¶ In ogni tuo sētō me cognoscerai cō simile de fauore e uolūta uerso de ti.
Tuis rebus omnibus pari me studio erga te & eadē uoluntate cognosces.

¶ Pensa niuna cosa a mi esser tātō grande ne così picola quale a mi sia difficile e pocho digna de mi pero che ogni cosa che lo facia per ti nō pare ch' sia faticha cosa ma honesta.

Nullam rē nec tam magnā nec tā paruam puta que mihi difficilis sit aut parī me dignā uideatur quoniā oīa que in tuis rebus ago. & non laboriosa mihi sed honesta uidentur.

¶ Vna uergogna quasi rusticana ma rimosto adirue questo abocha.

Coram me tecū hec eadem agere sepe conantem deterruit pudor quidam pene subrusticus.

¶ Chi una uolta ha passato li termini della uergogna a quello ala gaiarda bisogna esser imprudente.

Qui semel uerecūdie finis transierit etū bene uaniter oportet esse ipudētē.

¶ Ricordarse in loco securo dil mal passato ha in si apiacere.

Habet enim preteritū doloris secura recordatio delectationē.

CNon themo che ti para che io ti uoglia uſciare con queſta mia aſſentatto
ne quando io ſignifico uoler eſſer laudato da ti; pero ſe tali che penſi co-
lor più toſto eſſer inuidi e nō te marauegli delli aſſentatori che ti laudāo.
Non enim uereor ne aſſentaciuncula quadā aucupari tuā gratiam uidear
cū hoc demoſtrem mea te poſſimū ornari celebrari q̃ uelle neq; enī tu-
is es qui ſcis neſcius & qui nō eos magis qui te nō admirentur inuidos quā
eos qui laudant aſſentatores arbitreris.

CAlexandro uolſe ſpecialmēte eſſer dipincto da apelle: e ſcolpiro da liſip-
po: pero chel penſaua loro artificio eſſer gloria e a ſe e loro.

Alexander ab apelle petitiſſimo pingi: Et liſippo ſingi uoluit quonīā illorū
artem cū ipſi tum etiā ſibi glorie fore putabat.

CMe piace hector neuīao il quale non ſolamente uole eſſere laudato: ma
ma ſubīunxe da homo da bene.

Placet enim hector ille mihi neuianus: qui non ſolum laudari ſe letatur: ad-
dit etiam a laudato uiro.

CSpello uolte penſo queſto eſſer da dire e non ſolo da ſignificarlo niente
a mi eſſer ſtato più charo che le littere tue.

Hoc ſepius dicendū tibi q̃ non ſolum ſignificandū ſed etiā declarandū arbi-
tror nihil mihi eſſe tuis letteris gratius.

CBen che elegantemente e copioſamente quello che hai ricolto uale a cō-
ſolarmi niente di meno più per quello ch̃ ho uiſto la forteza la gratuita tua
laquale a non imitarla mi pareua uergogna.

Quāq; ad cōſolādū illa ualēt q̃ elegāter copioſe q̃ elegiſtitū nihil pluſquam
fortitudinē grauitatēq; animi tui pſepi q̃ nō imitari turpiſſimum exiſtio.

CMi ſforzaro di darne bon tēpo come tu dici.

Vt mones quantū potero me ab omnibus moleſtiis angoribuſq; abducam.

CSe non poteremo eſſere cōiuncti cōe uoremo almācho uſaremo una cō-
iunctione de anīo e una uolunta che ci parera alcuna uolta eſſere inſieme:
Si eſſe una minus poterimus quā uelimus animorū tamē coniunctiōe hiis
deniq; ſtudiis ita fruemur ut nōnunq; una eſſe uideamur.

CIo deſidero nō ti rūpere più il capo ſe cō mia uolūta nō ti poſſo dare piaceſ
Cupio non te obtundas: ſi non delectare ſtudio noſtro te poſſum.

CLamor tuo da ogni canto ſi dimonſtra: ſpecialmente in queſte littere che
ho receuuto da ti.

Amor tuus ex oībus partibus ſe oſtēdit & in his litteris q̃s a te p̃ximas accepi

CCoſſi uſo le littere ne lequale conſumo ogni tēpo non che io cerchi per
queſta medicina perfetta ma una picola parte de obliuiōe del mio dolore
Sic litteris utor: in quibus conſumo omne tēpus nō ut ab hiis perpetuā me
dicinā: ſed ut exiguam obliuionē doloris mei petam.

CNon per ſcordanza del noſtro amore ne per intermiſſione del noſtro cō-
uerſare inſieme a li giorni paſſati nō te ho ſcripto: ma per occupatione.
Non obliuiōe amicitie noſtre neq; intermiſſione conſuetudinis tue ſuperio-

ribus tēporibus ad te nullas litteras misi: sed occupatōe īpeditus nō poterā
CNō ho ācora potuto passar q̄sto: che nō ti cōfortasse e p̄gasse che tu ti ri-
cordasse esser hō: e che la fortuna īcerta laq̄le niūo po schiuare ne p alcūo
mō retribuīr prudētemēte la uollesse sustēir: e galiardamēte resistēr alo dolo
Nec hoc qdē p̄mittēdū. esse duxi: ut te hortarer rogarēq; te: ut hominē &
uirū esse memineris: & ut comunē īcertūq; casū quē uitare quisq; nostrorū
neq; p̄stare ullo pacto potest sapiēt feras: & dolori fōtiter & fortitūe resistas.
CSe forse me scriuerai alcuna cosa: faro che intenderai non me hauer scri-
pto indarno.

Si qd forte ad me scripseris: p̄ficiā profecto ne te frustra scrip̄sisse arbitreris.
Laio mio fara in ti euerlo di toi figlioli como uorrai che sia e debe esser.
Meus anis erit ī te liberosq; tuos semper: quē tu esse uis: & qui esse debet.
Sapi mī esser alegrato per lopiniō tua como io itendo ti p̄sar quello che
pensano tutti li hominī da bene: niēte esser utile che non sia honesto.
Scias me consilio tuo plurimū letatum fuisse: cū id te existimare intelligam
quod omnes & fortes uiri atq; boni facere dicūt: nihil utile putare esse nī
si quod rectum honestumq; sit.

CIo intendo niēte ti hauer a far in questo facto.

Hoc ad te nihil pertinere intelligo.

CPensa che io ho calefacto te: como penso il simile de ti.

Sed hoc iocatum me putato: ut ego te existimo.

CNon so perche uorrebbe che questa cosa se spezasse.

Hanc causam cur non scindi uelim causa nulla est.

CBenche p la auidita de molte cose ti bisogna affanar niēte dīmeno libera
lo animo tuo da q̄llo dolore: loqual io intendo specialmente che temeza.
Et si multarum rerum desiderio te angi necesse est tamen illo dolore quote
maxime confici audio animū tuū libera.

El fin dognī bataglia e incerto.

Omnium bellorū incertus est exitus.

CNon ho nīfuno a chi sia piu obligato de ti.

Ego habeo plus debeam quā tibi neminem.

CSapi ogni mio consilio opera e fauore e a tie a li toi esser aparechiato.

Omnem meū consiliū opam studium certe uelim existimes tibi tuisq; paratū

CTu intendi così ben il facto como mī.

Nec quicq; intelligo quod idem non te intelligere certe scio

CNon pensare che per domentiganza ti scriua piu raro dil passato ma p
la graueza del male e per essere longe dī la cita.

Pero a te non putes me obliuione tui rariū ad te scribere quā soleam: sed
ant morbi acerbitate aut q; absum ab urbe.

CMe pare io megliorar dī q̄sto male. **A**b hoc morbo iā uideor leuari

CSapi che ho piu cura dil facto tuo che dil proprio.

Scias res tuas omnis non minori mihī cure quam meas esse.

CNiuno si debe specialmente dolere di quello che acade ad ogni persona.
Nil enim precipue cuiq̃ dolendū est in eo quod accadat uniuersis

CLamore non li cianzare fa scriuer prolixo.

Facit aut̃ non loquacitas sed beniuolentia longiores epistolas.

CIl landar di bagarotto tuo familiarissimo e da bñ e usato consolarti assai.

Magnetibi delectationi solitus est esse quotidianus bagaroti congressus: & sermo tū familiarissimi hominis tū optimi & prudentissimi uiri.

CSenza exceptione di tēpo di fatica e docupatione sēpre sei prōpto a promettere il fauore tuo.

Policeris mihi profecto sēper studiū quidē tuū & operā sine ulla exceptione aut laboris aut occupationis aut tēporis.

CEl sapertiene a mi dechiarar el parer mio.

Puto meū esse quid sentiā exponere.

CFa che tu sei forte e magnanimo: perche così sei nato e maestrato e cognosciuto che bisogna che così sia.

Fac aio forti atq; magno sis: ita. n. natus ita educatus ita doctus ex ita et cognitus: ut tibi id factum sit.

CEle di bisogno che questo facto uegna da ti e per ti sia condotto.

A te res proficiscatur: & per te res perducatur necesse est.

CTanta e stata la familiarita mia el conuersatione con mariano che non poria esser stata mazore.

Cū mar. tāta mihi familiaritas & cōsuetudo sp̃ fuit ut nulla maior eē potuerit

Clo son testimonio quanto sempre tra noi ci siamo stimati.

Ego quanti te faciā sum mihi ip̃e testis quanti me a te fieri q̃ intellexerim.

CNisuna cosa e così difficile che facendola per ti non mi sia deuteuole.

Nil est tam difficile quod non pro te mihi suscepturū sit.

CPer tuo seruitio tanto ti sono obligato quanto ad alcuna persona.

Tantū beneficio tibi subiunctus sum: ut nemini plus debeat

CNon dubito che legēdo ti queste littere la cosa ñ sia mādada ad executiōe.

Non dubito te legente has litteras confecta iā res futura sit.

Clo te affermo che in breue tēpo farai fora di pensieri.

Te affermo in his molestiis diutius non esse luturū.

CSapit che io consumo ogni mio fauore opera e fatica nella salute tua.

Me scito omnē meū labore in omnē operā curā studiū i tua salute cōsumere.

Clo me alegro dil tuo e del mio bene. Tibi gratulor mihiq; gaudeo.

CDi me uoglio così iudichi che quanto posso sempre sarò aparechiato cū ogni fauore alla salute tua e de tuoi figlioli.

De me sic uelim iudices quantū ego possum tue salutis liberisq; tuis sūmo cū studio presto semper futurū.

CQuella cosa non mha rimosso dal proposito del ben uiuere.

Non ea res me deterruit a bene beateq; uiuendi opinione.

CPregoti per la nostra intima beniuolentia che conserui saluo a mi e a tuo

padre & ala tua moliere e a tutti quelli sempre che sei stato caro liquali pē
deno sotto la tua salute.

Oro obrestorq; quod pro nostra uetere coniunctione ac necessitudine p/
que summa mea in te beniuolentia & tua in me pariter ut nobis parenti
coniugi tuisque omnibus: quibus es fuisti que semper carissimus: saluum
conferues incolumitati tue tuorum qui pendente consulas.

Clo te prometto far ogni cosa con tanto studio e fauore qual cognosco a
pertegnir se ala salute e ala dignita tua quanto sempre a mi hai seruito
Illud tibi polliceor me quodcu que salutis dignitatioe tue cōducere arbitra
bor tato studio esse facturū q̄to sep & studio tu & officio i meis rebus fuisti

CSecondo tu me scriuerai io faro.

Si quid ad me scripseris ita faciam ut te uelle intellexero.

CEx septimo.

CHo displicer n̄ possiamo goder le nre pia se uoleze p le mie occupatione
Doleo me le pore tuo neque te si quid est in me meo frui non licere ppter
molestissimas occupationes meas.

CPresto me dispartiro da questi mei pensieri.
Ab hiis curis me prope diem exoluam.

CTe o scritto non per abundantia de ocio, ma per amor che si ben ti ricor
di me inuitasti in una epistola ti scriuere qualche cosa

Hec ad te pluribus uerbis scripsi quā soleo non otii abundantia, sed amo
ris erga te. quo me quadam epistola subinuitaueras si memoria tenes ut.
aliquid ad te eiusmodi scriberem.

CDaro opera di fare diligentemente il tuo commandamento.

Mandatum tuum diligenter curabo.

CEsser seza colpa e uno grā piacef Vacare culpa magnū est solatiū.

CCū piu parole to scritto pche ho uoluto che ti sia noto il consilio mio
Hec te uerbosius scripsi, quoniā tibi omne notū consiliū meū esse uolui.

CEl pēsa esser scelerita chī uiua. Criminis loco putat esse q̄ uiuat

CTe o scripto una epistola uerbosa e così pensaro el sia paruto ati. se non
mi scriui piu longo.

Habes epistolam uerbosio rem fortasse quam uelles, qui ita tibi uideri pu
rabo nisi mihi longiorem remisseris

CFra doi o tre di expectami. Me biduo aut triduo expecta.

CAccepta q̄llo cū tue pia se uoleze Tua comitate hominē cōplectere

CPensa niuno esser da piu de ti. Neminem te pluris estima.

CE le da esser temuta una cosa che non ti manchi lanimo.

Vnum tibi timendum est, ne ipse tibi defuisse uidearis.

CPer tue littere ho inteso una uelocissima festinatione
Ex tuis litteris cognoui prosperam quandam festinationem

CDesidero saper unde farai tu linverno.

Cupio scire ubi scis hiematurus,

CEl signor desidera saper l'animo tuo:

Quid constitueris princeps scire optar.

CVoglio che tu te dagi ad intendere questo. che tu si solo il mio refrigerio.
Sic tibi persuades uelim unum te mihi esse solatium.

CIo paterei la tua absentia quãdo ti fosse utile senza q̃sto nifuna cosa e piu
stulta de noi doi: de me ch' nō me cōduca azara e tu che tu nō uegni qua
Possem parire te absentē nobis si tibi esse id emolumētō intelligā si autē id nō
ē nobis est stultius nihil: me qui iaderā nō attraham te qui huc nō aduoles

CIo faccio piu stima dela nra cōuersatione che di tessoro di nida e de cresso
Pluris nostram iocofam congessionem facio q̃mide & cresi opes.

Fa che tu me dichiarila tua perche oī consilio & effecto te aiutero.

Fac scia q̃ plurimū arcana animi tui aut cōsolado aut cōsilio aut re te iuero

CMi marauagliaua dela intermissione delle tue lettere il messo ma dichia
rato ti esser facto e picurro:

CMirabar quid esset quod mihi litteras mittere intermisisses idicauit mihi
nuncius epichrurum te esse factum.

CIo so che tu non se in comparante nel offende

Scio enim te non esse procacem in laceffendo.

Molti perderanno le loro controuersie in la aduocatione tua

Te aduocato multi causa cadent.

CQuanto siano strani quelli che amano per questo tu lo poi comprehendere
che inanze io haueua per male tu stessi qui contra tua uolūta hora mi ti
cresse che tu scriui starli uolentieri.

Quā sunt morosi q̃ amant ex hoc intelligi potest moleste ferebam ante a te
Inuitum istic esse pungit me rursus q̃ scribas te esse istic libenter

CMi dolio alcuna cosa esserti ioconda senza mi:

Angor quicquam sine me tibi esse iocondum

CNon si potrebe dire la legrezza chio ho habuta dela amicitia che hai fatta
con el dotto e saūo homo alberto.

Quod in alberti doctissimi suauissimi que hominis familiaritatem uenisti.
non dici potest quam gaudeam.

CSforzati de star sano.

Cura ut ualeas.

CDe poi che fin da giouene uenisti nela mia domestegheza e fede sempre
ho pensato non solo defenderti ma etiam dio augmerarti & ornarti.

Cum te ab adolescentia tua in amicitiam & fidem meam contulisses: semper
te non modo tuendi mihi sed etiam atque ornandi putauī.

CAmo singularmente te.

Vnice te amo.

CAuifoti sempre di questo tempo non lo acquistarai mai migliore.

Hoc magis idoneum tps si hoc amiseris te esse ullū nūq̃ reperitur: monco.

CQuando ti scrissi queste lettere siando alozado alla uilla.

Quando has litteras scripsi cum ad uillam diuertissem.

CMe farai piacere se uolentieri uenerai da lui a proferirgli.

Gratissimum mihi feceris si ad eum ueneris ultroque ei pollicitus sis.

CSe tu me uoi ben. questo grandissimamente te prego.

Sime amas hoc uehementer etiam atq; rogo.

CMe delibero star p fin chio sia refacto dapoí chio pso le forze corporale
Ego hic cogito morari q; ad me reliciam. nam & uires & corpus. amisi.

CTu dice molte parole ma niuno te le crede.

Multa quidem dicis. sed tibi nemo credit.

CResta che combatiamo con seruiti per liquali piacentemente o che io uincha ti ho che tu me.

Reliquum est: ut officiis certemus inter nos quibus equo animo uel uincā te uel uincar abste.

CPregoti che sia ricomandato.

Te rogo in numero tuorum habeas:

CLi messi dicono uarie cose del pasar dell'i inimici

Nuntii de hostium transitu uarios sermones excitantur:

CNon longo tempo: ma fortemente il penser tuo ma dato da fare.

Non diu sed acriter nos tue cure torserunt.

CDapoí che la saputo si scaldo credendo ti esser casone delle inimicitie.

Id postquam rescituit incaluit & causam inimicitiarum querere clamitauit

CAllegrome che habia facto parentado con antonio homo da bene.

Gratulor mihi affinitate antonii uiri medius fidius optimi

CSe restara alcuna cosa spero la fara tolta uia.

Si quid restabit confido celeriter relatum iri.

CE stato dato adintendere a cesare non potere essere saluo

Cesari persuasum est se saluum esse non posse.

CNon so che configlio io pigli in le mie cose.

Neq; mearū rerum quid consiliū capiam reperio.

CQuando uidisti mai homo piu mato del tuo Pōpilio.

Quando tu hominē ineptiorē uidisti quā tuum Pompiliū.

CIo son smarito per le tue littere lequale me mostrano ti pēfare se nō cose triste ne q̃llo cū me ai scritto ne q̃le sia la cosa male cognosciuto lhai apte.

Exanimatus sum tuis litteris quibus te nihil nisi triste cogitare ostendisti ne id quod esset prescripisti non tamēqualis esset quam cognita apperuisti.

CTi prego esti raprego per la fortuna e per li toi figlioli che non faci cōtra lhasalute tua e prouedi dela calamita mia

Per fortunas tuas per liberos oro obsecroq; ne qd grauius de salute tua & de calamitate mea consulas.

CTu non pense se non male. Nihil nisi atrox & seuum cogitas.

CPregoti grandemente che in tutto non discazi te e litoi che sientemente non li faci capitare unde non uedi reuersion alcuna

Etiam atq; etiam cogita ne te tuosq; omnis funditus euertas ne tu sciēs prudensq; eodem immitas unde exitum nullum uideas.

CSapi che amē meglio morir che uolere discostumatamente:

Crede mīhi mori satius est quam turpiter uiuere.

CIo te prego che presto receui quello che tu desiderī più tosto per tua car
son che per mia.

Que optas q̄ primū accipias oro. tua mediūsfidius magis q̄ mea cā cupio

CGia hauena lassato de sperare cosa noua de ti.

De te iam noui quicquam expectare desieram

CE stato dito e tieni per certo chel re de ragona e morto

Nunciatum est nobis & pro certo habetur regē aragonum mortuum esse.

CSon in dubio quello che facia al presente.

Quid in presentiarum ipse agam uehementer animo pendeo.

CSe io hauesse hauuto qualch cosa noua dela replubicha secōdo la usā
za mia e q̄llo che hauesse cognosciuto ch fosse seguito dilligentemente te
lo aueria scripto:

Siquid noui de republica q̄ tibi scriberē haberē usus essem consuetudine
mea ut diligēter & quid actū esset & quid ex eo futurū sperarē prescriberē

CNon dubito che nō ti sia nunciato iacomo esser facto mio amico.

Non dubito quin ad te perlatum sit iacobum mīhi familiarem factum.

CNiuno pensa che ti sia rimosso dal debito ne p parēlla ne per amicitia

Nemo necessitudine & amicitia te perteritum ab officio putat.

CSappi philippo mele e delicāze tue hauerte facto iniuria.

Scito philippum mel & delicias tuas calūniam tibi maximo plauso tulisse:

CGrandemente me a faticho in questo ch senza el mio compagno in offi
cio per me se debba far ogni cosa

Ego uehemētius laboro nunc q̄ seorsum a collega puto mīhi oīa paranda

CQuello che uorrai mandarai ad executione

Quod uoles efficies

CNon hai faticha alcuna in questo facto seno di plare o uero di comādar

In hoc iudicio nulla tua nisi loquēdi cura est hoc ē imparādi aut mandandi

CMi uergogno un poco de ti: Tui me subpuder.

CMe alegro chel mio uegiar de sera te sia caro.

Meam lucubrationem tibi gratam fuisse gaudeo.

CFaro quello fara iudicato utile a tutti doi.

Perficiā pfecto ut id utriq̄ue nostrorum commodissimum esse iudicetur.

CIo te consiglio como me medesimo.

Tibi autem idem consiliū do quod mīhi met ipse ipsi.

CTi elquale de prudentia uince me eli altri credo ogni cosa hai ueduta

Tu. eum. qui & me & alios prudētia uincis omnia credo uidisti

CSon stato più longo che non uoria.

Longius q̄ uolui fluxit oratio.

CSi uole adaptare al tempo:

CLassiamo star le zanze.

Temporī seruiendum est
Redicula missa faciamus.

CSi sapero q̃llo harai deliberato me rezero secondo il configlio tuo.
Si sciam quid constitueris meum consilium accomodabo ad tuum

CTi ricomando questi doi con quello penser e anxietà danimo che so.
Hosce ambos tibi sic comēdo ut maiorē cura studio sollicitudine animi comendare non possim.

CBen che spesso io habbi prouato lamor tuo: nientedimanco sapi che a mi questa cosa specialmente dichiarerai.

Et si sepe expertus sum quantum me amas tamen sic uelim tibi persuadeas id te in hac re maxime iudicaturum.

CQuale e quello che hauesse pensato che fusse augmētato lo amore che io ti portaua niente dimanco tanto e agumētato che me pare amare grā demente quello che inanci amaua mezanamente.

Quis erat qui putaret ad eum amorem quem erga te habebam posse aliqd accedere: tantum accessit: ut mihi nunc amare uidear ante dilexisse.

CChe bisogna chio ti exorti: che serui ala gloria: e preponi a li homini famosi. che uoliano far quelli ch̃ usano hortatione nisuno e piu glorioso de ti: bisogna ti medesimo imitar: & essere simile a ti laqual cosa essendo così piu tolto bisogna alegrarme del tuo ben che exortarti.

Quid ē q̃ ego te horter: ut dignitati & glorie fuias: p̃pōas tibi claros uiros q̃ facere solēt q̃ hortatur. neminē clariorē habeo q̃ te ipsum te imitari opōtet recū ipse certes non licet quidē tibi iam tantis rebus gestis non tui finilem esse q̃ eū ita sit ortatio nō est necessaria gratulatione magna utēdū ē.

CSe p fortūa alcūa ti fosse acaduto q̃sto me alegrarebe dlla tua felicitate essēdo pceduto dlla grādeza dllaio tuo e dlo igegno n̄ so a ch̃ mō laudarte
Hoc si tibi fortūa q̃dā contigisset gratularer felicitati tue sed cōtigit magnitudinē animi tui tū etiā igeniū atq; cōsiliū q̃re nescio q̃ te laude dignū extollā

CMa di queste cose presto come spero el ditto a boca.

Sed his rebus coram plura prope diem tu spero dicam.

CNiuno e che io ama piu de ti

Nemo est omnium mihi te iocundior:

CMolte me dan delectatione le facietie tue.

Mirifice capior facietis tuis.

CNiuno signo del antiquo in te ornato appare.

Nullum ueterni leporis uestigium apparet.

CNon uorrei che tu pensasse che io calefasse.

Nolim me iocari putes.

CTe regratio prima per debito per la p̃sente tua dignita desiderata damis: uno pocho piu tarde: nō p negligentia ma per nō hauerlo saputo: perche io son in questi lochi unde p la distantia: ogni cosa e nunciata tarde.

Primum tibi ut debeo gratulor letoreq; tum presenti tum etiam sperata tua dignitate: serius: non negligentia mea sed ignorantia rerum omnium: in his enim sum locis quo sero omnia proferuntur.

Gratulor: cum quibus uerbis tibi gratias agam non reperio.
¶ Quasi contemplando ti absente me pare parlar teco abocha.
Te contemplans absentem: quasi tecum coram loquor.
¶ Nō te debio amar dapoi che la fortūa ta facto āplificare la dignitā mia.
Te autē nō diligam quē mihi fortuna dedit amplificatorem dignitatis mee.
¶ Dicese che antonio piglia gran faticha per me.
Antonium dicitur ualde per me laborare.

¶ Non facilmente lanimo uero dal falso se cognosce se non a tempo quasi
come ora in fornaze cosi la noticia fidele in alcuno piculo si discerne.
Non facile diiudicatur amor uerus & falsus nisi aliquod indicat eiusmodi
tēpus ut quasi aurum sic beniuolentia fidelis periculo aliquo pspici possit.

¶ Io penso che tu mam con bono animo.

Ex animo uereq; arbitror abste diligi.

¶ Se tu me uo bene fa che io sapia quello che de essere de mi.

Si me amas fac ut sciam quid de me futurum sit.

¶ Io diueto piu forte i sanita: laquale p intermissiōe de exercitio hauea pso
Ipse melior sum ualitudine quam intermissis exercitationibus amiseram.

¶ Ogni di fo ho da fare.

Me quottidie aliud ex alio impedit.

¶ Amo ti piu che la madre il figliolo.

Te magis amo: quam ulla mater unicum filium.

¶ Io ti seruo ala grossa le mie epistole.

Pingui minerva mea: ad te litteras scribo.

¶ Per tutto e matti. Stultorum plena sunt omnia.

¶ Experti lo forester tuo nō ueratore: ma piu presto inimico deli sūptuosi.

Non enim te arbitror habere locum teatralem.

¶ Aristippo socratico nō si uergogno quando li fo obiecto quando lui ha
uea lais: io lho: ma non lo perlo per essa

Aristippus quid ille socraticus non erubuit cum esset obiectum habere cō
laidem habeo inquit non habeor a laide.

¶ Harai li forestieri non di molto cibo ma di pigliar uolere.

Non multi cibi hospitem accipias: sed multi ioci.

¶ Ex nono.

¶ Voglio che pensi quello che farai.

Te hoc existimare uolo: quicquid in cum officii cōtulisse.

¶ Ogni cosa hai acquistado mediante la uirtu ela compagna fortuna.

Omnia consecutus es duce uirtute comite fortuna.

¶ Tu non hai niuno piu amico de mi per antiquita beniuolentia sū quale
si uoglia.

Me amiciores habes neminem conducentem: qui tibi netustate uecessitu
dinis sit qui uelit.

¶ Se trouano pochi homini cosi facti.

CMe alegro del tuo bene e non so con che parole ti ringrattì.

Maxima orbitas hominum talium est.

CPiu tosto mosso per amore che io pensasse debisogno: tho scripto: ben/ che sapesse a ti non essere debisogno mei precepti ma io sapeua ti hauere beuuto de quello fonte che io.

Hec amore magis impulsus ad te scribendū putauī: quāq̃ arbitror te pre/ ceptis & monitis non egere: sciebā enim ex iisdem te hoc haurire fontibus ex quibus ipse hauseram.

Sappi che quanto mi potero sforzare de forteza e prouedere de consiglio e auctorita ad usare faro per la repu.

Hoc unum tibi persuade quantum enī uiribus consilio prouidere aucto/ ritate monere potero: hoc omne reipu. semper futurum.

CIo so el tuo animo.

Non est mihi ignotus sensus tuus.

CNon comettero che tu con rason e possi reprehendere a chuno mio facto.

Nec comitā ut ullum meū factū iure reprehendere possis.

CNiente e de maggiore gloria ne fruto ne piu prestamente nel mondo che fare bene ala repu.

Nil est q̃ maioris fructus glorieq̃ esse possit nec quicquā ex oībus rebus hu/ manis preclarius aut prestantius q̃ de repu. bene mereri.

CLhumanita e sapientia tua soporta che io senza paura dica el parer mio.

Tua sūma hūanitas & sapientia me patitur que mea sit sententia libere dex/ bere dicere.

CPer laquale cosa o iasone con ogni forza da opera laude se corre ala pria e aiuta el tuo cōpagno in officio.

Quamobrem mi iason incumbe toto pectore ad laudes subueni primo o/ pitulare tuo college.

CIo te rendo gratie imortale referendole i fin che uiua ne me pare poter/ li referirle tato sono li toi seruiti sono cōe tu mhai scripto: io referisco gra/ tia quando io li tengo amente.

Immortales ago tibi gratias agāq̃ dū uluā relaturū me tantis enī tuis offi/ ciis non uideor mihi reddere posse: ne si forte ut tu gratissime disertissime q̃ scripsisti: ita sensurus es me referre gratiā cū memoria teneo.

CNiēte piu glorioso ne piu gratioso ne piu oportū in q̃sto tēpo ne e potu/ to acader dapo la mēoria de q̃lli hoī cha che io habia ueduto le tue littere.

Nil hominū mēoria gloriosius nihil gratius nec tēpore quidē ipso oportu/ nius accidere uidi quā tuas litteras.

CIo tūmprometto chī presto la facenda sera cōpita secondo lanimo mio.

Polliceor uobis celeriter me negociū hoc ex sententia confecturum.

Benchē nō desiderasse el tuo ringrattiar: cōciosiaco sa che io sapesse ti hauer a charo il mio seruitio: niētedimeno io cōfessaro quello esser mi stato cha/ ro: perche quasi come le cose che se uedeno con li ochi uedo tu me amā.

Quantū actionem gratiarum a te non desiderabam: cum te re ipsa atq; animo scirem esse gratissimum: tamen fatendum est fuit, enim mihi, per locū dum sic enim uidi quasi ea que oculis cernuntur me a te amari.

Sapi la charita tua essere tanta apresso dogni persona: che niuna dignita si potrebe trouare che non ti sia aparechiata.

Sic tibi persuade: tantū esse apud omnes bonos tuam charitatem: ut nullū genus amplissime dignitatis excogitari possit quod tibi non paratum sit.

¶ Fa quello mio cesare fortemēte e gagliardamente: che hai facto fina qui Tu mi cesar quod adduc fecisti: idem presta uigilanter & neruose.

¶ Niente ho piu charo de ti: li toi meriti caciono uia li mei pensieri.

¶ Te quidem in dies habeo chariorem neminem sollicitudinesq; meas quotidie magis tua merita excutunt.

Io non posso fare che non ti re gratiū in ogni tuo merito ma faciolo con uergogna perche tanta amicitia laquale tu hai uoluto hauer meco non desidera questo picolo dano alli toi grandissimi seruiti.

Facere non possum quin in singulas res meritaq; tua tibi gratias agam sed id hercle cum pudore neq; enim tanta necessitudo quantam mihi tecum, esse uoluisti desiderare uidetur gratiarum actionem neq; ego libenter maximis tuis beneficiis tam uilli munere desungor orationis.

¶ Niente poi far meglio che seruirme.

Nihil uideris melius neq; laudabilius neq; honestius facere posse quam istā operam animumq; tuum in me intendere.

¶ Non ti uoleua scriuere piu per lo tuo consilio e iudicio tuo che grande niente dimeno ho uoluto sapi lanimo mio.

Omnino plura me scribere cum tuis tantis uisauimus consilium iudiciumq; sit nō ita necesse arbitrabar si tamē sententiā meā tibi ignotā esse uolebā.

¶ Io me sono desdegnato in la extrema delle epistole tue.

Io condissimis tuis litteris stomachatus sum in extremis.

¶ Piu mi hai dato a mi da fare che a tutti li altri.

Mihi negotiū plus reliquisti uni q̄ preter me omnibus.

Fa che habi bon animo e tiene per certo non ti mancharo in alcuna cosa.

Fa bono animo sis meq; tibi nulla in re defuturam confide.

¶ Sempre siamo sforzati de seruiti insieme.

Omnii ipsi summo studio mutuo inter nos certamen constituerimus.

¶ Ce sono state referite alcune cose dalli mei obrectatori indigne de mi, che hanno rimosso lanimo tuo.

Nō nulla de me falsis rumoribus a meis obrectatoribus me indigna adte delata sunt que tuum animum magnopere mouerunt.

¶ Per lo ben che me uoi temperatamente intendi ogni cosa: ne iudichi da essere da credere matamente.

Omnia pro tuo in me amore accipe: nec temere credendum iudica.

¶ Pensa da defenderme con la auctorita tua.

Tua auctoritate me defendi existima:

Ex libro undecimo:

El uerra forsi a memoria ad alcuno de noi.

Succurret fortasse alicui nostrum:

Perche speramo lultimo tempo piu tosto che farlo al presente

Cur nouissimu tempus expectamus potiusquam nunc aliquid moliamur

Se a noi si fosse persuaso della fede dela beniuolentia tua non te haria scritto questo adu: hauendo questo aio piglierai ogni cosa i tua meglior pte. De tua fide & beniuolentia in nos si non persuasum esset nobis si conscripsissemus hec quando p secto istu animu habes in optimam partem accipies omnia.

Pregoti me auisi dela uolunta tua:

Petimus a te ut facias nos certiores tue uoluntatis in nos.

Nisuno non po inganare se non ti

Fallere nemo potest nos nisi tu.

Ho lecte tue littere simile al comandamento tuo contumeliose minace ne degne che me siano scritte da ti.

Litteras tuas legimus similes edicti tui contumeliosas minaces minimeque dignasque a te nobis mittantur.

Guarda ben quello che piglie. e quello che pos sostenere.

Etiā atq; etiā uide quid suscipias quid sustinere possis.

Se dubitasse alquāto del aio tuo uerso de mi domadarai con piu parole che diffendesse la dignita mia: ma elle cosi ch me credo eerti ricomadato Si de tua i me uoluntate subdubitarem: multis a te uerbis peterē ut dignitate mea tuereris sed pfecto ē ita ut mihi persuasi me tibi esse cure

Quello me pare in poche parole esser da significare:

Illud mihi breuiter significandum uidetur.

Nol ge remedio.

Spem reliquam nullam uidi salutis.

Sapientiē a ti: Tuum ē hoc munus tue sunt partes tuar partiū er.

Naro apiacere che ti rendi certo che in niuno logho e per douere manhare ne il mio consiglio nel mio fauor ala tua uirtu.

Mihi gratissimum facies si explorasti habebis tuis laudibus nullo loco nec consilium nec studium meum de futurum.

Quello ho ditto de ti son contento lintendi per altri.

Que de te dixerim aliorum litteris malo te cognoscere.

Voglio che tu te dia adintendere qsto chio piaro sopra de mi ogni cosa che sapertiene a crescere la tua uirtu.

Illud tibi persuadeas uelim me oia q ad tua uirtutem dignitatemq; augeda pertinebunt: que est per se amplissima suscepturum & defensurum.

Benche io intenda questo douere io fare con altri: nientedimeno desidero el principato in questo.

Quamquam intelligo me cum multis hoc esse facturum tamen apertam
huius rei principatum.

CSi così animato con tuo debito che non faci se nō q̃llo che te comadato
ma più tosto fa quello che elaudato da ogni homo cō grāde admiratione
Ad omnia ita paratus seu animatus esse debes ut nihil facias nisi iustus sed
ea geras que ab omnibus summa cum admiratione laudantur.

CTu fai ben questo.

Non te fugit hoc:

CIo non te dico gratia al quale non ti potrei satisfare cō effetto no parole
non patisse la cosa ti esser satisfatto.

Iam non ago tibi gratias; cui enim uix referre possum huius uerbis non pati
tur res satisfieri.

CQuello che resta persevera: e combatte teco e non con altri.

Quod superest perge: & iam non cum aliis sed tecum certa.

CNon debbo più cose rescriuere a ti specialmente cognoscendo ti maestro
de breuita.

Plura scribere nō debeo presertim ad te quo magistro breuitatis uti cogito

CSi come coloro che ueneno da noi son molesti quando non ueneno atē
po così le epistole non date a tempo:

Quemadmodum coram qui nos intempestiue adeunt molesti sepe sunt
sic epistole offendunt non loco redditę.

CSapi che niente cum mazor studio ti posso domandare niēte più grato
mi po fare che con lopera tua e studio e fatica uoli aiutare quel.

Velim persuadeas nihil me maiore studio a te petere nihil te mihi gratius
facere posse quę si oibus tuis operibus omni studio labore ipsum inueris.

CQuello che non facio per me lamore el debito mastringe el facia per ti.

Quod p me non facio id pro te facere amor i te meus tuarq; officia cogunt

CNiente amo più che ti:

Nihil enim tua uita mihi potest esse locondius nec charius.

CNon la prudentia me exorta a dire questo ma lamore.

Hoc me tibi non prudentia mea dicere hortatur sed amor:

CIo ti domando grandemente che per lhumanita tua o uero per mia ca
sone che secondo la auctorita tua che uale assai te uole mantenere.

Peto ate maiorem immodum uel humanitatis tue uel mea causa ut cum
auctoritate tua quę plurimum ualer conseruatum uelis.

CVoglio ch essendo homo forte cognoscuto sia ancora estimato elemēte
Volo cum sis fortissimus uir cognitus & cognitum existimari.

CEl pare hauere buona opinione:

Commode sentire uideri.

CChe facio inito il tuo breuissimo dire laconico he producta l'altra mia
pagella.

Sed quid ago imitor laconissimum tuum altera pagella procedit?
 Clo so per me non essere facto alcuna cosa che offenda lanimo de alcuno bono homo.

Concius sum nihil a me comissum esse q boni cuiusq offendar animum.

ENōmai mancharo per paura de alcūo periculo dal mio debito e mai n̄ opēsato la morte honesta da esser fugita ma spesle fiate da esser desiderata

Nullius unquā periculi terroribus ab officio aut humanitate desistā nūquā enim honestam mortem fugenda; n̄ sepe enim appetendam putauī.

ESel me nascera quello che desidro me daro bon tempo

Mihi unquā, si optata contingent: quod reliquum est uite in ocio degam.

ENiuno anno piu de ti.

Nemo est te mihi amicus antiquior

Ogni cosa tua me delecta ma specialmēte la fede la amicitia el consilio la grauita el tuo ornato dire.

Omaia me tua delectant; sed maxime fides amicitia consilium grauitas le pos humanitatis tue.

ESempre ho iudicato te e in pigliare consilio summa prudentia essere i te e maximamente lo prouato in la fede.

Semper iudicaui in te & in capiēdo consilio summā prudentiam esse & in dando maxime fidem sum expertus.

Ex libro duodecimo.

CE malegro grandemēte che da ti sia probata la sententia & opinioe mia Vehementer letor tibi probari sententiam & opinionē meam.

CCon quanto fauore nel senato nel populo ho disseo la dignita tua sono piu contento tu lo intendi piu presto da altri che da mi.

Quāto studio dignitatem tuā & in senatu & ad populū de fenderim ex tuis te malo quam ex meis cognoscere

CNiuna cosa e chio nō pēsi potes esse facta da ti & potere esse obtenta

Nihil est tanti quod ipse non putem a te perfici atq; obtineri.

CLa breuita delle tue littere me fanno anchora mi breue.

Breuitas tuarum litterarum me quoq; breuiorem in scribendo facit.

CNiente e piu forte della forteza e dela grandeza de lanimo tuo.

Tua uirtute & magnitudine animi nihil est ualidius.

CHo lecto le tue littere in lequale ho cognosciuto il tuo amor n̄ pare solo fauorezare a noi ma etiam dio grandementem elinconicho per mi.

Legi tuas litteras: i qbus mirificū ergame amorē cognoui uidebaris enim n̄ solū faues nobis sed et grauē curā suscipisse uehementer et d nobis sollicitus

Clo ti domādo qsto nō solamēte p casone dela republica laquale a ti sempre stata carissima: ma p lamicitia laquale pēso potes assai apresso de ti.

Hoc a te peto non solum reip. causa que tibi semper carissima fuit sed etia. amicitie mee nomine. quam confido apud te plurimum posse

CNon solo è utile ala republica ma ancora necessario.
Non solum est utile reipublice ad etiam necessarium.

CIo uegni li: & ho ueduto quello che puto maxime de ogni cosa che tuosiolo e dato ali optimi studi e de summa modestia per laqual cosa quanto piacere io nhabbi habuto etiam dïo tacendo tu el po sapere.

Illuc ueni atq; ibi maxime quod optabam uidi filium tuum deditū optimis studiis summa atq; modestia q̄ ex quātū uolupratis acceperim: sciri potest etiam me tacente:

CTu sai quanto te apretio per el uigesimo e uerissimo amore: me alegro del tuo minimo bene non che di questo grande

Non enim nescis quanti te faciam & quam pro nostro ueterimo amor omnibus tuis commodis non modo tanto bono gaudeam.

CNiente a mi da ti po esser seperato.

Nihil enim mihi a te potest esse sciunctum.

CPresa una poca de recreatione son uenuti da ti.

Nactus pusillum laxamenti ad te profectus sum.

CGrata me stata la memoria tua laquale mhai mostrata con tue littere: la qual ti prego ti conserui: non che dubiti della constantia tua: ma perche ele cosi uno modo de pregare.

Grata mihi est uehementer memoria tua quam significasti litteris. quā ut cōserues. non quod de tua cōstantia dubitē sed quia mos rogandi rogo.

CIo penso quello che faccia in questo mio pensiero: benche sia misericordioso ati de esser da piacere

Puto enim si res esset minus probabilis tam in ista sollicitudine quicquid a me profectum iocundum tibi fore.

CChe me ricomandi l'estimation e la dignita tua serui lha usanza de ogni persona. ma pensa che parte per lo nostro incedeuol amor parte per lo i gegno o e studio tuo: de ti si iudica niuno pponere ati e pochi assimilare.

Quod mihi estimationem tuam dignitatemq; comendas facis tu quidem omnium more sed uelim sic existimes ego cum amorī quā iter nos mutuum esse itelligis plurimum tribuam tum summo ingenio & de studiis optimis: & de spe amplissime dignitatis ita iudicant ut neminem tibi antepo nam comparem paucos

CChe spesso faci q̄sto e quello che da ti fa & quello che se fara e si per far io possi sapere grandemente ti prego.

Idque ut facias quam sepiissime ut & quid agas. & quid agatur scire possim & quid acturus sis ualde te rogo.

CIo haueua per mal che tu te partisse da me.

Per iniquo patiebar animote a mo disgredi.

CLe fine de le bataglie son queste che nō solamente si fa quello uole el uē cidore ma spesse uolte si fano quelle cose che uogliono li con adiutori.

163
Bellorum enim ciuiliū hi semper exitus sunt ut non solum fiant que uelint
uictor. sed etiā his mos gerendus sit quibus adiutoribus parata sit uictoria.

CPensieri sempre haro fin che io non sapero quello che uoi farai.

Mihi quid agatis: dum quid egeritis scio.

CQuesto così siando ocioso te lho scritto con diligentia.

Hoc cum essem ociosus exarari.

CQuesto e sempre stato facto da homini da bene.

A summis uiris hoc semper facitatum est.

CEl sentira con chi lo hauera afare.

Iam sentiet quos accefferit.

CCerto non so che possa acadere.

Certe quid futurum sit plene nescio.

CQuanto porro defendero la fama e dignita tua.

Illud profecto quoad potero tuam famam & dignitatem tuebor.

CFaro teco como la nostra amicitia richiede.

Vere tecum agam: ut necessitudo tua postulat.

CVorrei secessi la schusa mia ali toi.

Velim me tuis excuses.

CConciosi acosa che camillo nostro habia io prouato: niente dimeno ho
cognosciuto maximamente la fede ela diligetia e la puidetia sua. I le tue cose
Camillum nostrum cum semper probassem: tum maxime in tuis rebus ma
ximā eius fidem diligentia prouidentiaque cognoui.

CIn ogni loco como ti sono obligato ti orno e ti laudo.

Ego nullum locum pretermitto ut debeo non modo laudandi tui sed ne or
nandi quidem.

CPiu tosto io sono cōteto intēdi il fauore mio per littere daltri che p le mie.
Mea studia erga te officiaque malo tibi ex tuorum. I sis q̄ ex meis esse nota.

CLa cōtrouerfia tua ne la frequentia del senato ho recitato non repugnā
do la natura.

Causam tuam frequenti senatu egi: non inuita minerva.

Cl'ho per scuso. Accipio excusationem tuam

CBenche siamo afaticati: niente dimeno niuna faticha de impedire el de
bito della fede nostra.

Quāquam admodum sumus iam defatigati: nulla tamen necessitudo im
pedire officium & fidem debet.

CSo quanto peso porta la recomandatione tua.

Scio enim quantum poteris tua sit habitatura comendatio.

CQuesta ela principale cosa delle mie littere che tu me ami.

Caput est mearum litterarum ut me ames.

CEl ge così moderato e temperato ne soi costumi: che una sūma seuerita e
conluncta con una gran humanita.

Est autem ita temperatis moderatisq; moribus: ut summa seueritas summa cum humanitate iungatur.

¶ Le facende de costui per tale modo te le ricomando che cum magiore studio e con magiore animo non tele poterei ricomandare.

Huius negotia ita tibi commendo: ut maiore studio magisq; ex animo commendare non possim.

¶ Tu me farai piacere se ti te afaticarai. che costui intenda le mie littere apresso de ti ualere qualche cosa.

Pergratum feceris si dederis operam: ut is intelligat meas apud te litteras maximum pondus habuisse.

¶ Non dubito etiamdno senza mia commendatione secondo il debito tu farai ogni cosa studiosamente.

Non dubito quin sine mea commendatione qui tuum est officium studioser oia facturus sis.

¶ Che me po essere cosa piu iocunda che quando a bocha non ti possa fa uelare almancho ti scriuamo elezamo le tue littere.

Quid mihi iocundius: q̃ cum coram tecum loqui non possum aut scribere ad te aut tuas litteras legere.

¶ Questo mi sole essere molestissimo essere impedito di tante occupatione che niuna faculta mi sia concesso di scriuere a mio modo.

¶ Illud mihi solet esse molestum: tantis me impediri occupationibus: ut ad te scribendi meo arbitratu facultas nulla detur non: enim te epistolis sed uoluminibus lacefferem.

¶ Non essere impudens: nō me dar affanno: che domandi littere piu spesso da mi mandando le tu cosi rare.

Noli impudens esse: neq; mihi molestia exhibeas: ut a me litteras crebriores cum tu mihi raro mittas flagites.

¶ Si como difficilmente samalano coloro che ricascano: cosi noi piu grandemente habiamo da fare: liquali profligata la bataglia e quasi rimota siamo costretti rinouarla.

Tu enim grauius egrotant hi qui cum leuati uidentur in eum de integro inciderint: sic uehementius uos laboramus: qui profligato bello ac pene sub lato renouare bellum cogere conamur.

¶ Palma mio non ti dare ad intendere che io sia de cosi pocho animo che possi essere uincto da ti ne con amore ne con seruitio.

Tu mi palma fac ne psuadeas me esse tam imbecilli animo ne dicam in humano: ut a te uinci possim aut officiis aut amore.

¶ De lauanda uoglioti te dia ad intendere non essere a mi mancho chara la dignita tua che la mia.

De reliquo uelim psuadeas non esse mihi meam dignitatem. chariorem tua.

Ex libro tertio decimo.

CTe prego che non faci niente per mio amore contra tua uolunta.
Nunc a te primū rogabo. ne quid inuitus mea causa facias.

CSo che sii il principal delli mei amici.

Te scio amicorū meorū principem.

CIo uorrei se per la peruersita alcuno te sara offesa: io cognosco con chi tu hai asare per lhumanita tua e per mio amore sia piaceuole.

Velim si qua offensiuncula facta est animi tui peruersitate aliquorū: noui enim gentem illam: des te ad lenitatem uel propter sūmā humanitatē uel etiam honoris mei causa.

CIo amo a modo di fradel: niente me e piu charo di quello ne piu iocūdo.
Sic amo ut fratrem: nihil: est illo mihi charius.

CTu sei ornato dogni doctrina.

Ex omni doctrina politissimus.

CTu me legarai con ogni beneficio & obseruantia in perpetuo.

Sūmo officio sūmaq; obseruantia me tibi in perpetuū deuinxeris.

Pero lo bē che tu me uoli ho pēsato esser bisogno scriuerte piu diligētēte
Pro tuo aīo in me singulari existimai me oportere ad te accuratiua scriber

CQueste calamitate per questo rispecto non ledico acioche lamentando
mi delle miserie delli mei amici io non pari offender chi non uoglio.

Has calamitates iccirco non cōmemoro ne de miseris meorū necessario
rū conquerens homines quos nolo uidear offendere.

CPer la nostra sūma coniunctione e per la perpetua tua beniuolentia che
mi porti grandemente ti prego che uoli fauorezar costui.

A te etiā atq; etiā pro nostra sūma coniunctione proq; tua in me perpetua
& maxima beniuolentia maiorē imodū peto atq; contēdo ut huic faueas.

CNon ho dubitato adomandarti quello che era debisogno esser doman/
dato perche sapēua quāto taprecio e ho prouato lamor tuo.

Cum & mihi conscius essem quanti te facerē & tuā erga me beniuolentiam
expertus essem nō dubitauī id a te peterē quod mihi erat maxie necessariū

CSolicita adoncha si fai stima de me tanto quanto christophoro pensar &
io cognosco che presto el intenda questa mia comendatione hauere zo/
uato tanto a lui quanto speraua & io non dubitaua.

Cura igitur si me tantū facis quanti christoforus existimat & ipse sentio: ut
quā primum intelligat hanc meā cōmendationē tantū illi utilitatis attulisse
quātū & ipse speraret & ego non dubitauerim.

Tu me tratti cosi: che pare chio non thabi seruīto ma piu tosto sia stato ser/
uito da ti.

Ita me tractas: ut accepisse a te beneficiū uidear: non dedisse.

CPiu diligentemente ti domando questo chasel fosse mio: pero che le piu
honesto atargarie della pecunia del amico che della propria: fa adunque

questa facenda & affatichati in tanto quanto ti pare iusto;

Peto hoc a te diligentius; q̄ si mea res esset: quam est honestius de amicorū pecunia laborare q̄ de sua: ut negociū conficiendum ipse suscipias trāsigas operamq; dies: quoad tibi equum & rectum uidebitur.

CGrandemente desidero satissare ala immortalita delle laude tue.

Satisfacere immortalitati laudum tuarum cupio.

CHai el testimonio della opinione mia: ma piu facilmete per la tua prudētia el porrai iudicare.

Habes opinionis mee testimonium: sed tu hoc facilius pro tua singulari benivolentia iudicabis.

CBi ge tanto humano che si stesso penso chel ti sia raccomandato.

Est ea humanitate obseruantia. ut cum iam ipsum per se comēdatū putem.

CIo non concedero che le tue littere siano state piu iocunde ad amico che amielquale ho uisto apassionato dalegreza

Non concedam ut amico nostro quem elatum leticia uidi iocundiores tue suauissime ad eum & humanissime scripte fuerint quā mihi.

CSel si po crescere niente acostui ti lo ricomando.

Sigd accessionis mea comendatione fieri pōt: hominem tibi comendo.

CVso costui che ne piu uoluntieri ne piu facilmente alcuno possi.

Ego sic uictor: ut nec familiarius ullo nec libentius uti possim.

CDimandoti io con tanto studio: quanto me e douer far per lo mio amico: che spaci le sue facende.

Peto igitur a te tanto studio: quanto intelligis debere me petere pro homine tam mihi necessario & tam familiari: ut expedias eius negocia.

CIo ti prego con maior studio e con maior pensieri che posso. che pigli sopra de ti questa facenda come la fosse mia: sforzate e fa che per mia comendatione la cosa habi effetto.

Rogo & a te peto ut maiore cura maiori studio ullo nō possem ut hanc res suscipias: meam putes esse: enitere atq; contendas efficias: ut mea commēdatione negotium perficiatur.

CIo ho tanta amicitia e familiarita con esso che se la cosa fusse mia nō me faticharei come facio.

Tanta mihi cum eo est necessitudo familiaritasque: ut si mea res esset non magis laborarem.

CChe bisogna ti ricomandi quello ilquale tu ami: ma sapi che tho scripto questoracio che tu intendi che lamo non pocho ma perfectamente.

Quid ego tibi comēdē eū quem tu ipse diligis: sed tamen ut scires: eum a me non tantū diligi uerumetiā amari ob eā rem hoc tibi scribo.

CCossi me sel familiare: che niente me po essere piu: per laqual cosa uno reciproco amore e tra noi.

Ita mihi familiaris es. ut nihil possit esse cōiunctius: multa illius in me. offi

cia multa in illum meas

CNō domādaro mai alcūa cosa da ti cōtra la tua e la mala honesta uolūta
Nihil unquā abste quod sit alienū tuis aut etiā meis moribus postulabo.

CLa disgratia tua me fa piu prompto alseruitio: piu beniuolo che sempre
sō stato non posso esser.

CCalamitas tua me officiosiore facit in te nam beniuolentior quam sui es
se non possum.

CNon hauereue mai pensato: che me fosse manchate le parole in referire
gratia ma tanti sono li toi seruitii ehe de necessita sia muto.

CNon putai fieri posse: ut mihi uerba de essent in agēdis gratiis uerum tot
sunt tua erga me officia ut mutus sim necesse sit.

CPerche le nota la beniuolentia nostra ad ogni persona: per questo uole
no molti ti li ricomandi:

CQuia non est obscura mea in te beniuolentia sic fit ut multi per me uelint

CTi prego che mauisi se non te molesto. comendariis

CVelim si tibi graue non erit certiore me facias

CPrego ti mabbia per excusato: se obtemperando alla uolunta sua non
a par ricomandarti della constantia tua:

CVelim mihi ignoscas si illius uoluntati obtemperans minus uidebor me
minisse constantie tue:

CIn costu e summa probita summa uirtu e liberalita grāde e me sopra tut
ti ama & horna.

CIn o summa probitas est summa uirtus summa etiā in hospites liberalitas
atq; obseruantia meq; pre ceteris & colit & obseruat & diligit.

CSolo facio la uia a costui per lamicitia tua elqual uiduto che lharai lo in
dicarai digno del tuo amore ti domando adonq; che lette queste littere le
receue nela fede tua e prometigli di far ogni cosa per mio amore: abraia
lo amelo a mi non potrei far cosa pi cara:

CHuic ego tantūmodo aditum ad tuam cōiunctionem patefacio: dignū
tua amicitia atq; hospicio iudicabis: peto igitur a te facturum causa mea
cōplectere diligas in tuis habeas: id erit mihi maiorem imodum gratum:

CEx libro quartodecimo.

CMi doglio sii uenuto per mia calon in tal miseria.

CDoleo te in hac erumnam propter me incindisse.

CSe fossen a cadute per diuina dispositione queste cose legiermēte pen
sarei ma sono acadute per tuo difetto

CSi facto facta putarē. serē paulo facilius sed omnia culpa tua sunt commissas

CPenso da essere amato da quelli che me hanno inuidia:

CAb hīs me amari puto qui inuident.

CVicentio liberalissimo desidera sia seco

Vicentius officiosissimus me cupit esse secum;

Ele tanta lhumanita e lamor di nicolo che mi porta che non se potrebe crescere.

Nicolai humanitas uirtus amor in nos tantus est ut nihil supra possit.

Ese la frequentia del logo me dara impazo andaro in altro.

Si celebritas loci me offendet alio me conferam;

Clo ho conseruato altrui perche io perissi.

Certos seruauit ut ego perirem;

Clo me doglio a questo modo ti esser molestato e star in affano e i bruteza
Doleo te sic uexari & iacere in lachrimis atq; in sordibus.

De di e de notte me stai auanti li ochi

Mihi ante oculos dies noctesq; uersariis

Clo uegio che pigli ogni mia fatica.

Omnes meos labores te excipere uideo;

El mi crepa el core. Confitior enim merore.

Quasi ho consumato le lettere tue con le lachrime

Litteras tuas lachrimis prope deleui;

Clo son piu misero, che tu che sei miserrimus pero che la calamita e comune a tutti doi ma la colpa sola e mia;

Ego autem miserior sum tues miserrimus quod ipsa calamitas communis e utriusq; nostrum. sed culpa propria mea est;

Multi sono li inimici inuidi sono tutti.

Inimici sunt multi inuidi pene omnes.

Ele stata gran cosa ad getarme fora di casa ma ele facile a tenirle fora.

Eicere nos magnum fuit excludere quidem facile est.

In fin a tanto che sperati non mancharo;

Quamdiu eretis in spe ego non deficiam.

Esel mal inuegiara la cosa e spazada.

Nam si malum inueterari actum est;

Non posso scriuere piu pch intendo esserti misereto e la grameza ipeditisse
Nequeo. lamplura scribere quoniam te misellum accepi impedit meror.

Non te turbare per questo. Nil est quod te moueat in hac re.

Ranetto homo da far facti sopra lasperanza de tutti;

Ranetus homo strenuus ulncit officio omnes spes;

Sforzati de far bn e sapi chio dispiacere dela miseria tua piu ch dela mia
Cura quam potes ut ualeas & sic existimes me uehementius tua miseria quam mea commoueri;

Vien incontra. Obulam nobis propera.

Cosi presto son guarito che par che idio mabi facto la medicina e alq
dio cioe apollo & esculapio pgoti che platofamete e castante sachtifichi.

Statim ita sum leuatus: ut mihi deus aliquis medicinam fecisse uideatur cui
qdē deo quemadmodū soles pie casteq; idest apolini & esculap. sacrificā
Cio ue exorterei che uoi fossi forte de bono animo: se non uī cognoscesse
fortissimi.

Cohortarer uos quod animo fortes essetis nisi uos agnoscerem fortiores:

Alaltre mie miserie me acaduto questo dolore che moccide.

Ad ceteras meas misérias accedit hic dolor qui me excruciat.

Se parlarai con lui intenderai quello uoglio che faci.

Cum eo si locutus fueris intelliges quid fieri uelim:

In summa fiat de bono animo.

Ad summam animo forti sitis:

Diligentemente debiamo considerare

Considerandum nobis etiam atq; etiam diligenter puto.

Ancora non so quello che sia meglio

Mihi plane non satis constat adhuc quid melius sit

Al facto che uol uoleti che uegna piu psto cosi e da fare lo laueria facto

piu presto sele cose adesso sono expedite non me haueseno dato ipacio.

Quod me uultis accedere uidetis: ita est faciendum: etiam hantea fecisse sol
me multa impedierunt que nunc quidem expedita sunt.

Sforzati de miglioreare.

Da operam ut cum ualeas.

Se li fara alcuna certeza te auisaro.

Siquid erit certi faciam te certiore:

Ex libro Quintodecimo.

Spero che l'animo ne el consiglio manchara.

Animus certe non dierit spero nec consilium quidem.

Tuorrei pregare come sole che noi absentia mi e defendi.

Te uelim rogare ut consueuisti nos diligas & defendas.

La summa tua auctorita & il mio proprio iudicio dele singular uirtu tue

ha facto chio penso importar assai le tue cose:

Summa tua auctoritas fecit meumq; proprium iudicium de tua singulari
tate uirtute ut magni tua interesse putarem.

Lo pregato che la freza.

Ut maturet hortatus sum.

Inanci da fin ala notte steti sego.

Er ante lucino tempore usq; ad uesperam moram traxi secum.

Tu se quello che non parole e laude publica e cō summa laude sempre
mai laudato del qual sempre ho pensato esser tanto il peso dele parole chā
puna tua paroleta coiūcta cō la laude mia pēso poter acostar ogni cosa.

Tu es qui me sententiis tuis sepiissime ornasti qui oratione qui predicatione
qui summis laudibus in celum exulisti cuius ego semper tanti esse

uerba ponderanda putaui ut uno uerbo tuo cum mea laude coniunctis-
mo omnia assequi arbitror.

Faro con ti ala domestica come e digno dello nostro studio e deli nostri
seruiti e della amicitia nostra.

Agam iam tecum familiarissime ut est & studiis & officiis nostris mutuis &
summa amicitia dignum:

Non a caso ne per fortuna ma per sūma tua prudētia di q̄sto e p̄ueduto
Nihil fortuna sed summa tua ratione & continentia a te hoc prouisum est
Quella e perfecta laude laq̄l procede da coloro che sono uiuisti bene.

Ea est enim profecto loconda laus que ab his proficitur. qui ipsi in laude
uixerunt:

Che triumpho potrai comperare con laude tua

Quem ego currum aut quam lauream cum tua laude conferam:

Penso ti essere degno dogni laude bona.

Omnibus secundissimis rebus dignissimum te iudico.

Li seruiti de tuo padre a mi sono amplissimi niuno se potrebe dire plu
amico alhonore ala salute mia:

Patris tui beneficia sunt in me amplissima; neq; saluti mee neque honori
amicior dici potest.

Quāto io te aprecio e sēpre tho aprecio nō credo esser hō ch nol sapia
Quanti te facio semperq; fecerim hominē esse qui ignorat arbitror neiem.

Niuna cosa e tanta a chi non sia obligato per tua casone e sia per far stu-
diosamente e uolentieri:

Nihil est tantū q; causa tua nō debeā facturūque sim cū studiose tū libēter:

Ti prego facia chio non sia iniuriato: laqualcosa se farai agiongerai ser-
uiti a seruiti.

Magnopere ate peto ut efficias nequid mihi fiat iniurie quod si feceris ma-
gnus ad tua pristina erga me studia cumulus accedit

Credo che dio il uoglia che ti sia dato faculta de ornarmi & a mi non sia
dato altro che la uolunta a remunerare

Ira fato nescio quo contigisse arbitror ut tibi ornandum ad me semper de-
tur facultas mihi ad remunerandum nihil preter uoluntatem suppetat:

Non ho ardire a domandarti questo con grande instantia che non par-
mai dimenticato. la consuetudine tua.

Non audeo uehemēter a te contendere ne ipse proprie consuetudinis erga
me tue oblitus esse uidear

Dapoi che ho inteso ti essere amato da quello li sono facto plu amico.

Postquam intellexi te ab illo egregie diligi. multo amicitior factus sum.

Per laqualcosa ti prego per la micitia nostra quello che uidi e che senti
e che se de fare miglio scriuo riputaro assai le tue lettere.

Quare uellem pro tua propria in me beniuolentia scribas ad me. quid uideas quid sentias: quid expectandum quid agendum nobis existimes magn'erunt mihi cure tue littere.

El me pare non fo a che modo che quando scriuo sia tego.
Fit enim nescio quo pacto tecu cora adesse ut uidear cu scribo aliqd ad te.

Se fosse bene in britania sempre me sei nel core.
Et si in britania essem: mihi profecto semper in medulis heres.

Elle dui o tre anni che sempre the datto bon tempo.
Iam bienium uel triennium est qd semper uoluptatis illecebris dilinitus es.

Niente fo piu uoluntiera in questo mio star fora di casa che scriuere a ti
me pare parlar e calefar con ti presente.

Non me hercle in hac mea peregrinatione quicq libentius facio qua scribo ad te: uideor. n. cum presente loqui & iocari.

Tu mhai exmorzato con tue littere el mio desiderio:
Desiderium meū tuis crebris litteris sedasti.

Pensaro sapere tanto quanto intendero le tue littere.
Ego tantum me scire putabo quantum ex tuis litteris habeo cognitum.

Sforzati di stare bene e amarmi con quello tuo amore singulare.
Cura ut ualeas: meq; ames illo tuo amore singulari.

Non credo che niuno ami tanto se stesso: quāto tu ami mi alquale amo
re rendero con amore: cosi potesse dele altre cose.

Non possum existimare plus quēquā a seipso quā a me a te amari: cui ego
amori: ut ceteris rebus possem amore certe respondebo.

Vorrei che tu te ricordassi deli fauori che tu mhai facto: laqual cosa con
ciosia a ti sia licito desmentigarli a mi saria sacrilegio nō solamente me iu
dicarai homo da bene ma scriuerai chio te amo.

Tu uelim tua in me studia tecum recordare: que cum tibi liceat mihi sit ne
fas obliuisci: non modo uirum bonum me existimari uerum etiam te ama
ri a me plurimum iudicabis.

Ex libro sexto decimo.

El tha impromesso ogni cosa che te e debisogno: penso il fara
ls omnia pollicitus est que essent opus: & puto facturum.

Niuno ama te chel non ami mi: tu uerrai charo e desiderato da tutti.
Nemo te amat q nos non diligit. charus desideratusq; omnibus uenies.

Ho laudato la uolunta tua de non uoler nauigar in tutto: non ma confir
mato il corpo: ni muto opinione.

Tua uoluntas ea uidebatur esse ut prorsus nisi confirmato corpore uoles
nauigare approbaui tuum consilium neq; nunc muto.

Cio te aspetto con lanimo soleuato
Ego te ualde expecto animo suspeso.

Ti prego che non sparagni alcuna cosa: che e di bisogno ala sanita tua
ho scritto a curione chel non mancasse al medico quello harai dicto: io pe
so li sia dato qualche cosa acio che sia piu diligente.

Te rogo sumptui ne parcas ulla i re que ad ualitudinem opus sit: scripsi ad
curium ut quid iussisses daret medico: aliquid dandum esse puto quo sit
studiosior.

Metti zu ogni cosa & attendi a guarire quata diligentia metterai in la sa
nita tanto me amera.

Omnia depone corpori serui quanta in diligentiam in ualitudinem contu
leris: tanti me fieri a te iudicabo.

Eglia dato le tue littere desideratissimamente che grandemente mano
aleuato li pensier: idio uoleffe che in tutto mauessino liberato. nientedi
meno mi conferma el medico che presto starai bene.

Expectatissimas litteras reddidit que me molestia ualde leuarit ut molestia
omnino liberaffent: sed tamen medicus confirmat prope diē te ualētē fore.

Al presente texorto che uoli metter ogni diligentia a megliore.

Nunc q̄ te hortor ut omnem diligentiam adhibeas ad conualescendum

In tal extremita e accaduto il facto che se dio ola fortuna non te aiuta sia
mo spatiati.

In eum locum res adducta est ut nisi deus uel casus subuenerit salui esse ne
queamus.

Non pensaro mai ti esser uenuto tardi se uerrai sano.

Nunq̄ te sero uenisse putabo si saluus ueneris.

No desidero el uenir tuo ma temo il camino hai hauuto gra male e sei dis
fatto per abstinencia per purgatione per la forza del male.

Ego cupio te ad me uenire sed uia temeo grauissime egrotasti inedia & pur
gationibus & ui ipsius morbi consumptus es.

El ricascar per colpa caduta grandemente noce:

Graues solent esse offensiones ex grauibus morbis.

Senza ti ogni cosa e muta tu da opera ale nostre muse.

Sine te omnia muta sunt: tu nostris musis par es aut operadas.

Eglie di bisogno star bene con lanimo se uoi esser sano del corpo.

Opus est te animo ualere tu possis corpore.

Credi che lete le tue littere ho saltato di alegreza.

Mihi crede lectis tuis litteris exiliui gaudio

El mal tuo me da da fare.

Valitudo tua ualde me sollicitat.

Si niuno te tenera uien da mi

Se nemo tenebit ad nos aduola.

Non mi rincresse hauer passato il tempo da scriuere.

Me autem non penitet Interea pridem scribendi fecisse.

CSapi che iacomo maria non come discipulo ma come figliolo ame esset
coniuncto.

Iacobum mariam scito non ut discipulum sed ut filium mihi esse contun-
ctissimum.

CSemota la seuerita della philosophia speffe uolte caleffi con noi.

Sublata seueritate philosophie nobiscum sepe iocaris.

CLa uita tua e stata sempre honesta e seuera ella conuersatione locunda.

Frugi & seuera uita tua semper fuit: tum etiam iocundissima.

CIo tho excuso del tuo pocho tempo lo so come tu solt essere occupato.

Excusationem angustiarum tui temporis accipio scio enim quam esse sole-
as occupatus.

CIo desidero che questa cosa te uada facta.

Felicitati tibi rem istam euenire cupio.

CA pena che me tenga che non uenga con celerita.

Vix teneor quin accuram.

CNon permetterò che piu tosto compisi l'officio dello scriuere per excusa-
tione cha per molte littere.

Non committam ut excusatione potius expleas officium scribendi quã as-
suiditate litterarum.

CNon po fugire la pena da questa colpa ti defensore.

Non potest aufugere huius culpe penam te patrono.

CRigratia tu lettore a Frãcesco: che p sua cagione Georgio ualagussa ha
uulgarizate queste clausule de Tulio: effendo so padre homo famosiss-
mo miser. Carlo antonio di elephantuci da bologna: Thesoriero publi-
co integerrimo. Et caualiere magnifico: Et del offico loro di sedici in o-
gni cosa singularissimo: mandato ambasatore. da i bolognesi del. Mille.
CCCCCLXXVI. allo. Illustrissimo Galeazo. Duca de Milano.

Sommas gratias tu lector agas Frãcisco: cnius gratia Georgius uallagussa
has. Ciceronis clausulas materno sermone interpretatus est: per id sere
tempus: quo pater suus uir clarissimus Charolus antonius elephantuci-
us sellineus: Questor errarũ publici integerrimus: Et eques benemeritus
Ac ex eorum sexdecim uiribus singularis Legatus ha. Bononiensibus ad
Illustrissimum Galeazium Mediolanensium ducem honorifice missus est
Anno uidelicet. M. CCCCCCLXXVI.

CImpressum. Venetis. per me. Manfredum de monte ferrato de sultreuo
Anno salutis dñice. M. CCCCLXXXVIII. die. v. aprilis.

FINIS.

4 15759. Giovan. Barlet.

699.

4 1575

